

NEUTRA - architektonický ateliér – Ing. arch. Peter Mizia
Farská č. 1, 949 01 Nitra; peter.mizia@gmail.com, tel . 037- 6579461

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE

M U Ź L A

PRIESKUMY A ROZBORY

TEXTOVÁ ČASŤ

SPRACOVATEĽ: NEUTRA – architektonický ateliér – Ing. arch. Peter Mizia,
Farská č.1, 949 01 Nitra
HLAVNÝ RIEŠITEL: Ing. arch. Peter Mizia
OBSTARÁVATEĽ: Obec Mužla
OSOBA SPÔSOBILÁ NA OBSTARÁVANIE ÚPN OBCE: Ing. Margita Ficsová
NITRA, 11 / 2022

O B S A H

1. Základné údaje. Dôvody na obstaranie územného plánu.
2. Zistenie hlavných cieľov rozvoja územia.
3. Vymedzenie riešeného územia.
4. Prieskumy a rozborý nadradenej územnoplánovacej dokumentácie - Územného plánu regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja vrátane výstupov zo záväznej časti.
5. Prieskumy a rozborý širších vzťahov - zhodnotenie významu obce v štruktúre osídlenia.
6. Požiadavky na riešenie záujmového územia obce.
7. Prieskumy a rozborý demografického potenciálu.
8. Prieskumy a rozborý kultúrnych a historických hodnôt. Objekty pamiatkového fondu.
9. Prieskumy a rozborý priestorového usporiadania a funkčného využitia územia.
10. Prieskumy a rozborý technickej infraštruktúry.
11. Rozbor životného prostredia, ochrany prírody a krajiny.
12. Prieskumy a rozborý záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany, ochrany pred povodňami, civilnej ochrany obyvateľstva.
13. Prieskumy a rozborý sociálnej vybavenosti, výroby.
14. Rozbor ohrození a rizík v oblasti životného prostredia - predpokladané vplyvy na životné prostredie.
15. Prieskumy a rozborý v oblasti ochrany poľnohospodárskeho pôdneho a lesného fondu.
16. Identifikácia problémov na riešenie.

1. Základné údaje. Dôvody na obstaranie územného plánu.

OBJEDNÁVATEĽ: Obec Mužla
OBSTARÁVATEĽ: Obec Mužla
KÓD OBCE: 503401
OSOBA SPÔSOBILÁ NA OBSTARÁVANIE ÚPN OBCE: Ing. Margita Ficzoová
SPRACOVATEĽ: NEUTRA, architektonický ateliér, Ing. arch. Peter Mizia,
Farská č. 1, 949 01 Nitra

Dôvody na vypracovanie územnoplánovacej dokumentácie ÚPN obce Mužla:

- a) Pôvodný územný plán obce Mužla bol spracovaný v rokoch 2001 – 2004 Stavoprojektom Nitra (hlavný riešiteľ – Ing. arch. Michal Borguľa). Ten bol postupne aktualizovaný niekoľkými Zmenami a doplnkami: ZaD č.1 / 2008 (Ing. arch. Michal Borguľa, PhD.), ZaD č. 2 / 2009 (Ing. arch. Michal Borguľa, PhD.) a ZaD č.3 / 2015 (Ing. arch. Michal Borguľa, PhD.). ZaD č.3 boli schválené obecným zastupiteľstvom v Mužli uznesením číslo14/12052016 dňa12.05.2016. Pôvodný územný plán sa v mnohých ohľadoch naplnil a už nevyhovuje ďalším súčasným rozvojovým potrebám a tendenciám obce.
- b) obec má záujem o vypracovanie aktuálnej územnoplánovacej dokumentácie v digitálnej forme;
- c) je snaha zabezpečiť väčšiu účasť občanov na rozvoji a zveľaďovaní obce;
- d) zosúladiť záujmy obecné so záujmami celospoločenskými, rešpektovaním aktuálneho ÚPN regiónu Nitrianskeho kraja;
- e) podrobne zmapovať, zhodnotiť a zaregulovať celé záujmové územie obce;
- f) umožniť rozvoj vitálnych funkcií sídelného útvaru, rozvoj obytnej funkcie, výroby, služieb podnikateľských aktivít, rekreácie a turizmu;

- g) chrániť prírodné hodnoty, upriamiť pozornosť na riešenie ekologických problémov obce a rešpektovať nové zmeny technického, civilizačného a sociálno-ekonomického charakteru.

Zadanie je spracované v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov a vykonanými Prieskumami a rozborami, ktoré sú prvou fázou nevyhnutnou pre spracovanie nového územného plánu (ÚPN) obce Mužla.

Zadanie je vypracované na základe zmluvy o dielo č. 3/2022, ktorá bola medzi objednávateľom a spracovateľom uzavretá ako zmluva na poskytnutie služby na vypracovanie územnoplánovacej dokumentácie – ÚPN obce Mužla a bola uzavretá medzi zmluvnými stranami podľa § 10 zákona o verejnom obstarávaní po vyhodnotení súťaže na dodávateľa uvedenej územnoplánovacej dokumentácie.

2. Zistenie hlavných cieľov rozvoja územia .

Všeobecné zásady rozvoja obce a jej spádového územia:

- na základe vykonaných prieskumov a rozborov v zastavanom území a v katastrálnom území navrhnuť optimálny rozvoj obce na návrhové obdobie;
- zapracovať všetky zámery, štúdie a projekty (rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov, kanalizácie a vodovodu);
- vytvoriť územno-technické predpoklady pre rozvoj bývania, výroby a podnikania, rekreácie, a stanoviť spôsob využitia pozemkov, na ktorých sa nachádzali neobývané, ťažko poškodené domy a problematické územia;
- navrhnuť umiestnenie chýbajúcej občianskej vybavenosti;
- navrhnuť chýbajúcu technickú vybavenosť;
- vytvoriť územno-technické predpoklady pre formovanie a plánovité budovanie sídelného centra v ťažiskovej polohe referenčného uzla;
- v celom riešenom území navrhnuť opatrenia s cieľom posilniť ekologickú stabilitu územia;
- vytváranie územno-technických podmienok pre rozvoj rekreačných a turistických služieb, výroby a drobného podnikania – tvorbu nových pracovných príležitostí;
- vytvoriť predpoklady pre rozvoj turistiky, športu a súvisiacich služieb;
- obec formovať ako reprezentatívne obytné centrum, podporovať a udržiavať všetky pamiatky, zvláštnosti a tradície;
- v oblasti centra vytvoriť územnotechnické predpoklady pre lokalizáciu vybavenosti a služieb;

Hlavným cieľom vypracovania Územného plánu obce Mužla je zabezpečiť pre samosprávny orgán obce záväzný územnoplánovací dokument, ktorý bude regulačným nástrojom rozvoja obce pre návrhové obdobie:

- pre koordinovanú realizáciu optimálnej rozvojovej urbanistickej koncepcie priestorového a funkčného usporiadania obce a jej katastrálneho územia,
- pre vecnú a časovú koordináciu urbanisticko-architektonických, krajinných a územno-technických rozvojových činností, opatrení a vzťahov ovplyvňujúcich životné prostredie, prírodné, kultúrno-historické a krajinné hodnoty územia, v súlade s celospoločenskými princípmi trvalo udržateľného rozvoja.
- ÚPN obce bude riešený v súlade s ÚPN regiónu Nitrianskeho kraja a jeho záväznou časťou.

V oblasti rozvoja dopravy je potrebné :

- priority rozvoja dopravnej infraštruktúry obce zosúladiť s Programovým vyhlásením vlády SR (2016 – 2020) za oblasť dopravy, s Koncepciou územného rozvoja Slovenska 2011 v znení KURS 2011, Operačným programom Integrovaná infraštruktúra 2014-2020,

Stratégiou rozvoja dopravy SR do roku 2020 a každoročne aktualizovaným Rozvojovým programom priorít verejných prác;

- dopravné napojenia rozvojových lokalít ,navrhované cestné komunikácie, statickú dopravu, cyklistické a pešie trasy je potrebné riešiť v súlade s aktuálne platnými TP a STN;
- postupovať v súlade s uznesením vlády SR č.223/2013 o národnej stratégii rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR.

Predmetom riešenia je proporčné riešenie celého územia obce Mužla. V riešenom území sa nachádzajú rozsiahlejšie územia, na ktorých sa bude navrhovať zmena funkčného využitia.

3. Vymedzenie riešeného územia

Obec Mužla leží v južnej časti Slovenska, v Nitrianskom samosprávnom kraji, v okrese Nové Zámky, 8 km západne od Štúrova. Katastrálne územie patrí do oblasti Podunajskej nížiny, celku Podunajská rovina na južnom okraji Hronskej tabule.

K obci patria časti Malá Mužla, Jurský Chlm a Čenkov. Kataster Mužle (rozloha 5 210 ha) ohraničuje na južnej strane Dunaj, ktorý tvorí prírodnú štátnu hranicu s Maďarskou republikou. Na západnej strane k.ú. Mužla susedí s Kravanmi nad Dunajom, Búčom a Gbelcami, na východnej s Obidom a Kamenným Mostom, na severnej s Belou, Ľubou a Šarkanom.

Intravilán obce sa okrem zanedbateľnej časti rozkladá na pleistocénnej sprašovej terase, ktorá sa tiahne od Štúrova po Búč a dosahuje v najvyššom bode (Kopec sv. Juraja, 129,6 m.n.m.) prevýšenie až 22 m nad okolitým inundačným územím. Reliéf celého katastra je však rozmanitejší, zahrňuje okrem inundačného územia pri Dunaji a pod uvedenou terasou i pahorky v jej severnej časti s výškou až 240 m.n.m., ktoré sú v súčasnosti z veľkej časti pokryté vinohradmi. Najväčšie prevýšenie v rámci katastrálneho územia predstavuje až 125 m.

Z hľadiska reliéfu je pozoruhodná najmä oblasť Čenkovského lesa, ktorá tvorí ostrov prevyšujúci inundáciu o 2 až 5 m.

Prvé písomné správy o obci pochádzajú z r. 1156, dejiny osídlenia jej územia sa však začínajú už v praveku. Ide o obec strednej veľkosti, ktorá má (podľa posledného Sčítania obyvateľov, domov a bytov v r. 2021) 1 912 obyvateľov.

4. Prieskumy a rozborý nadradenej územnoplánovacej dokumentácie - Územného plánu regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja vrátane výstupov zo záväznej časti.

Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja bol schválený uznesením č. 113/2012 na 23. riadnom zasadnutí Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja, konaného dňa 14. mája 2012 a jeho záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením č.2/2012 zo dňa 14. mája 2012. Dokument nadobudol účinnosť dňom 29. mája 2012.

Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja a jeho Zmeny a Doplnky č.1 boli schválené uznesením č. 111/2015 zo 16. riadneho zasadnutia Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja, konaného dňa 20. júla 2015 a ktorých záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením NSK č.6/2015.

Kapitola obsahuje požiadavky, ktoré vyplývajú z vyššie uvedenej nadradenej dokumentácie, majú záväzný charakter a sú usporiadané podľa jednotlivých uvedených oblastí.

I. Závazné regulatívy územného rozvoja Nitrianskeho kraja

1. Zásady a regulatívy štruktúry osídlenia, priestorového usporiadania a funkčného využívania územia z hľadiska rozvoja osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

- 1.1 Vychádzať pri územnom rozvoji Nitrianskeho kraja z rovnocenného zhodnotenia vnútroregionálnych a nadregionálnych vzťahov pri zdôraznení územnej polohy kraja medzinárodného významu, ktorý je potrebné zapojiť do širších medzinárodných sídelných súvislostí, čo predpokladá:
 - 1.1.1. upevňovať priame väzby rozvoja osídlenia Nitrianskeho kraja na jednu z hlavných európskych urbanizačných osí v smere Stuttgart - Ulm - Mníchov - Salzburg/Linz - Viedeň/Bratislava - Budapešť - Belehrad, a to najmä pozdĺž toku Dunaja,
- 1.3. Podporovať rozvoj ťažísk osídlenia kraja v súlade s ich hierarchickým postavením v sídelnom systéme Slovenskej republiky,
 - 1.3.4. šahianske a štúrovské ťažiská osídlenia ako ťažiská osídlenia tretej celoštátnej úrovne druhej skupiny,
- 1.5. Vytvárať v záujme urýchleného vyrovnávania vnútorných disparít kraja, ako aj v záujme zvýšenia celkovej hospodárskej konkurencieschopnosti kraja, územné a technické predpoklady pre koncentrovaný rozvoj v juhovýchodnej časti kraja, predovšetkým do centier Štúrovo, Šahy, Želiezovce.
- 1.7. Rozvíjať centrá osídlenia ako centrá zabezpečujúce vyššiu a špecifickú občiansku vybavenosť aj pre obce v ich zázemí;
- 1.13. Podporovať rozvoj obcí ako centier lokálneho významu
 - 1.13.4. Nové Zámky: Palárikovo, Tvrdošovce, Komjatice, Bánov, Svodín, Gbelce, Strekov, Zemné, Mužla, Kolta, Podhájska, Maňa, Salka, Kamenín, Dvory nad Žitavou;
- 1.14. Podporovať v centrách lokálneho významu predovšetkým zariadenia v:
 - 1.14.1. školstve - materské a základné školy,
 - 1.14.2. zdravotníctve - zdravotné strediská s ambulanciami všeobecných lekárov, lekárne,
 - 1.14.3. telekomunikáciách - pošty,
 - 1.14.4. službách - stravovacie zariadenia,
 - 1.14.5. kultúrno - spoločenskej oblasti - kiná, kultúrne domy, knižnice,
 - 1.14.6. oblasti športu a rekreácie - telocvične, otvorené športoviská,
 - 1.14.7. oblasti obchodu - obchody s komplexným základným sortimentom tovarov.
- 1.15. Podporovať územný rozvoj v smere rozvojových osí ležiacich na území Nitrianskeho kraja výstavbou príslušných zariadení infraštruktúry a komunikačných zariadení a to:
 - 1.15.1. ponitrianskej rozvojovej osi druhého stupňa (Bánovce nad Bebravou) - Topoľčany - Nitra - Nové Zámky – Komárno- Štúrovo;
- 1.16. Podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia, adekvátne k forme sídelného rozvoja v jednotlivých historicky vyvinutých charakteristických tradičných kultúrohistorických regiónov na území Nitrianskeho kraja, s cieľom vytvoriť rovnocenné životné podmienky obyvateľov, čo znamená:
 - 1.16.2. zachovávať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavy a historicky utvorenej okolitej krajiny; zachovať historicky utváraný typ zástavy obcí a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónov;
 - 1.16.3. dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru;

- 1.16.4. vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centráam, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak sklbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života.
- 1.17. Vytvárať podmienky pre kompaktný územný rozvoj zastavaných území jednotlivých obcí a nepripúšťať výstavbu nových oddelených samostatných častí obce, ako aj vylúčiť výstavbu v inundačných územiach vodných tokov a na pobrežných pozemkoch vodných tokov.
- 1.18. Pokračovať v systematickom prieskume radiačnej záťaže obyvateľstva a vyčleniť územia a oblasti, kde sú potrebné protiradónové opatrenia pri výstavbe nových objektov alebo kde je nutné realizovať sanačné opatrenia v už existujúcom bytovom fonde s cieľom chrániť obyvateľov pred touto záťažou; na území, na ktorom je potrebné vzhľadom na výsledky monitorovania záťaže radónom realizovať potrebné protiradónové opatrenia, neplánovať výstavbu rekreačných objektov, nemocníc, školských a predškolských zariadení a liečební.

2. Zásady a regulatívy rozvoja rekreácie, cestovného ruchu a kúpeľníctva

- 2.2. Usmerňovať tvorbu funkčno-priestorového subsystému na vytváranie súvislejších rekreačných území, tzv. rekreačných krajinných celkov:
 - 2.2.2. od Štúrova s možnosťami využitia Dunaja a Hrona pre vodácky turizmus a cykloturistiku vrátane územia Burdy so strediskom Kováčov a Chľaba a územím Poiplia a Pohronia spolu s objektmi s kultúrno-historickým významom (Bíňa a pod.), s cezhraničnou nadväznosťou na Maďarsko (prepojenie rekreačného turizmu na slovenskej strane - Vadaš, s kultúrnym turizmom na maďarskej strane - mesto Ostrihom, cez obnovený most nad Dunajom),

Rozvíjať zvyšovanie kvality rekreačných priestorov, rekreačných areálov, najmä kúpalísk a termálnych kúpalísk, a úroveň poskytovania služieb rekreačného charakteru.
- 2.5. Rozvíjať zvyšovanie kvality rekreačných priestorov, rekreačných areálov, najmä kúpalísk a termálnych kúpalísk, a úroveň poskytovania služieb rekreačného charakteru.
- 2.6. Podporovať najvýznamnejšie rekreačné priestory pre medzinárodný a prihraničný cestovný ruch; nadviazať na medzinárodný turizmus rozvíjaním poznávacieho cestovného ruchu a tiež sledovaním turistických tokov a dopravných trás (cestných, vodných) predchádzajúcich, resp. končiacich v kraji; venovať väčšiu pozornosť aktívnemu zahraničnému turizmu, cezhraničným vzťahom a malému prihraničnému a tranzitnému cestovnému ruchu, dosiahnuť čo najužšie prepojenie rekreačného turizmu s poznávacím turizmom.
- 2.7. Vytvárať podmienky pre rozvoj vidieckeho turizmu a jeho formy agroturizmu.
- 2.8. Lokalizovať potrebnú vybavenosť v obciach ležiacich v blízkosti rekreačných cieľov, do voľnej krajiny umiestňovať len tú vybavenosť, ktorá sa viaže bezprostredne na uskutočňovanie činností, závislých na prírodných danostiach.
- 2.9. Zabezpečiť prímestskú rekreáciu pre obyvateľov väčších miest v ich záujmovom území. Týka sa to predovšetkým miest Nitra, Nové Zámky, Komárno (Apály), Levice a Topoľčany, Šaľa, Zlaté Moravce a tiež miest Hurbanovo, Kolárovo, Šahy, Šurany, Vráble, Tlmače, Želiezovce.

- 2.10. Vytvárať podmienky pre realizáciu území lesoparkového charakteru lokálneho významu pri menších obciach, najmä pri obciach s rekreačným významom a prepájať centrá obcí, rekreačné areály s územiaми lesoparkového charakteru.
- 2.11. Podporovať rozvoj vinohradníctva a vinárstva zachovaním a udržiavaním viníc ako prírodných zdrojov a súčasne cenných historických prvkov v krajinnom obraze vidieckej i mestskej krajiny.
- 2.12. Zabezpečiť zodpovedajúcu vybavenosť pre rozvoj turizmu a rekreácie v kraji
 - 2.12.1. nadštandardnou vybavenosťou na hlavných turistických dopravných trasách;
 - 2.12.2. vytvorením komplexných služieb pre motoristov na vybudovaných a pripravovaných medzinárodných cestných trasách;
 - 2.12.3. dobudovaním komplexného systému služieb pre cestujúcich na medzinárodných trasách železničnej a vodnej dopravy, nadväzujúci na systém v krajinách Európskej únie.
- 2.13. Podporovať rozvoj spojitého, hierarchicky usporiadaného bezpečného, šetrného systému cyklotrás, slúžiaceho pre rozvoj cykloturistiky ale aj pre rozvoj urbanizačných väzieb medzi obcami/ mestami, rekreačnými lokalitami, významnými územiaми s prírodným alebo kultúrno-historickým potenciálom (rozvoj prímestskej rekreácie, dochádzanie za zamestnaním, vybavenosťou, vzdelaním, kultúrou, športom, ...)
 - 2.13.1. previazaním línií cyklotrás podľa priestorových možností s líniaми korčuliarskych trás, jazdeckých trás, peších trás a tiež s líniaми sprievodnej zelene,
 - 2.13.2. rozvojom cyklotrás mimo (najmä frekventovaných) ciest, rozvoj bezpečných križovaní cyklotrás s ostatnými dopravnými koridormi, budovanie ľahkých mostných konštrukcií ponad vodné toky v miestach križovania cyklotrás s vodnými tokmi,
 - 2.13.3. rozvojom rekreačnej vybavenosti pozdĺž cyklotrás, osobitnú pozornosť venovať vybavenosti v priesečníkoch viacerých cyklotrás.
- 2.14. Podporovať prepojenie medzinárodnej cyklistickej turistickej trasy pozdĺž Dunaja s trasami smerom na Považie, Pohronie a Poiplie.
- 2.15. Dodržiavať na území národných parkov a chránených krajinných oblastí a v územiach európskeho významu únosný pomer funkcie ochrany prírody s funkciami spojenými s rekreáciou a turizmom.
- 2.16. Regulovať rozvoj rekreácie v lokalitách tvoriacich prvky ÚSES, rekreačný potenciál v lesných ekosystémoch využívať v súlade s ich únosnosťou.

3. Zásady a regulatívy z hľadiska rozvoja hospodárstva a regionálneho rozvoja kraja

3.1. V oblasti hospodárstva

- 3.1.3. Vytvárať územnotechnické podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania predovšetkým v suburbanizačných priestoroch centier osídlenia miest Nitra, Topoľčany, Zlaté Moravce, Šaľa, Nové Zámky a Komárno.
- 3.1.5. Podporovať rozvoj územnotechnických podmienok k zamedzovaniu a dosahovaniu znižovania negatívnych dôsledkov odvetví hospodárstva na kvalitu životného prostredia a k obmedzovaniu prašných emisií do ovzdušia.

3.2. V oblasti priemyslu a stavebníctva

- 3.2.1. Vychádzať predovšetkým z princípu rekonštrukcie a sanácie existujúcich priemyselných a stavebných areálov
- 3.2.2. Podporovať rôzne typy priemyselných parkov na základe zhodnotenia ich externých lokalizačných faktorov v lokalitách, kde sú preukázané najvhodnejšie územnotechnické podmienky a sociálne predpoklady pre ich racionálne využitie, so zohľadnením podmienok susediacich regiónov.

3.3. V oblasti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

- 3.3.1. Rešpektovať poľnohospodársku a lesnú pôdu ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj.
- 3.3.4. Vytvárať podmienky pre výsadbu izolačnej zelene v okolí hospodárskych dvorov.
- 3.3.6. Rešpektovať výmeru lesnej pôdy na plochách poľnohospodársky nevyužitelných nelesných pôd a na pozemkoch porastených lesnými drevinami, evidovaných v katastri nehnuteľnosti v druhu poľnohospodárska pôda.
- 3.3.7. Rešpektovať a zohľadňovať platný Program starostlivosti o les, rešpektovať ochranné pásmo lesnej pôdy, uprednostňovať ekologicky vhodné autochtónne (domáce) druhy drevín.
- 3.3.8. Podporovať v lesnom hospodárstve postupnú obnovu prirodzeného drevinového zloženia porastov, zabezpečovať obnovu porastov jemnejšími spôsobmi, zvyšovať podiel lesov osobitného určenia, zachovať pôvodné zvyšky klimaxových lesov, v súvislosti s obnovami Programov starostlivosti o les.
- 3.3.9. Vytvárať územnotechnické podmienky pre zachovanie stability lesných porastov lužných stanovíšť, zabrániť neodborným zásahom do hydrologických pomerov, pred každým plánovaným zásahom posúdiť jeho vplyv na hydrologické pomery vzhľadom na protipovodňové opatrenia.
- 3.3.10. Netrieštiť ucelené komplexy lesov pri návrhu koridorov technickej infraštruktúry a líniových stavieb.

4. Zásady a regulatívy z hľadiska rozvoja sociálnych vecí

4.2. V oblasti zdravotníctva

- 4.2.1. Rozvíjať rovnomerne na území kraja zdravotnú starostlivosť vo všetkých formách jej poskytovania - ambulantnej, ústavnej a lekárenskej.
- 4.2.2. Vytvárať podmienky pre rovnocennú prístupnosť a rovnocennú dostupnosť obyvateľov jednotlivých oblastí kraja k nemocničným zariadeniam a zdravotníckym službám.
- 4.2.3. Vytvárať územno - technické predpoklady pre rozvoj agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti, domov ošetrovateľskej starostlivosti, geriatrických centier, stacionárov a zariadení liečebnej starostlivosti v priemete celého územia kraja.

4.3. V oblasti sociálnych vecí

- 4.3.1. Rekonštruovať a obnovovať budovy a zariadenia sociálnych služieb, komplexne modernizovať sociálnu infraštruktúru v existujúcich zariadeniach sociálnych služieb.
- 4.3.2. Zabezpečovať rovnomernú sieť zariadení sociálnych služieb a terénnych služieb tak, aby územie Nitrianskeho kraja bolo v tejto oblasti sebestačné a vytvoriť z hľadiska kvality aj kvantity sieť dostupnú všetkým občanom v sociálnej a hmotnej núdzi.
- 4.3.3. Vytvárať územnotechnické podmienky pre nové, nedostatkové či absentujúce druhy sociálnych služieb vhodnou lokalizáciou na území kraja a zamerať pozornosť na také sociálne služby, ktorých cieľom je najmä podpora zotrvania klientov v prirodzenom sociálnom prostredí (terénne a ambulantné sociálne služby, sociálne služby v zariadeniach s týždenným pobytom), podpora sebestačnosti rodín, osobitne rodín s malými deťmi, realizovanie nízkoprahových aktivít pre rôzne marginalizované skupiny.
- 4.3.4. Podporovať sociálnu inklúziu prostredníctvom rozvoja sociálnych a zdravotníckych služieb s osobitným zreteľom na marginalizované komunity.
- 4.3.5. Očakávať nárast podielu obyvateľov v poproduktívnom veku v súvislosti s predpokladaným demografickým vývojom a zabezpečiť vo vhodných lokalitách primerané nároky na zariadenia poskytujúce pobytovú sociálnu službu (pre seniorov, pre občanov so zdravotným postihnutím).

4.4. V oblasti duševnej a telesnej kultúry

- 4.4.1. Podporovať rozvoj zariadení kultúry v súlade s polycentrickým systémom osídlenia.
- 4.4.2. Rekonštruovať, modernizovať a obnovovať kultúrne objekty, vytvárať podmienky pre ochranu a zveľadovanie kultúrneho dedičstva na území kraja formou jeho vhodného využitia pre občiansku vybavenosť.
- 4.4.3. Podporovať stabilizáciu založenej siete zariadení kultúrno-rekreačného charakteru lokálneho významu.
- 4.4.4. Rozvíjať zariadenia pre športovo-telovýchovnú činnosť a vytvárať pre ňu podmienky v urbanizovanom aj vidieckom prostredí v záujme zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva.

5. Zásady a regulatívy z hľadiska starostlivosti o životné prostredie, ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability a ochrany pôdneho fondu

5.1. V oblasti starostlivosti o životné prostredie

- 5.1.1. Zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území kraja ich predpokladané vplyvy na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov.
- 5.1.2. Uprednostňovať pri budovaní nových priemyselných areálov a prevádzok zariadenia a technológie spĺňajúce národné limity a zároveň limity stanovené v environmentálnom práve EÚ.
- 5.1.3. Zabezpečovať podmienky pre postupnú účinnú sanáciu starých environmentálnych záťaží - bývalé skládky komunálneho odpadu, odkaliská a iné pozostatky z banskej ťažby.
- 5.1.4. Podporovať výsadbu ochranej a izolačnej zelene v blízkosti železničných tratí, frekventovaných úsekov ciest a v blízkosti výrobných areálov,
- 5.1.5. Podporovať, v súlade s projektmi pozemkových úprav území, revitalizáciu skanalizovaných tokov, kompletizáciu sprievodnej vegetácie výsadbou pásov domácich druhov drevín a krovín pozdĺž tokov, zvýšenie podielu trávnych porastov na plochách okolitých mikrodepresií, čím vzniknú podmienky pre realizáciu navrhovaných biokoridorov pozdĺž tokov.

5.2. V oblasti ochrany prírody a tvorby krajiny

- 5.2.1. Vytvárať územnotechnické podmienky pre ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovenie funkčného územného systému ekologickej stability, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni národnej, regionálnej aj lokálnej, čo v území Nitrianskeho kraja znamená venovať pozornosť predovšetkým vyhláseným chráneným územiám podľa platnej legislatívy, územiám NATURA 2000, prvkom územného systému ekologickej stability.
- 5.2.2. Odstraňovať pôsobenia stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach prvkov územného systému ekologickej stability.
- 5.2.3. Zabezpečiť v miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou protieroznú ochranu pôdy uplatnením prvkov územného systému ekologickej stability, a to najmä biokoridorov, prevažne v oblastiach Podunajskej pahorkatiny.
- 5.2.4. Vytvárať územnotechnické podmienky pre realizáciu výsadby pôvodných a ekologicky vhodných druhov drevín v nivách riek, na plochách náchylných na eróziu a pri prameniskách, podporovať zvýšenie podielu nelesnej stromovej a krovinovej vegetácie (hlavne pozdĺž tokov, kanálov a ciest a v oblasti svahov Podunajskej pahorkatiny).
- 5.2.5. Vytvárať územnotechnické podmienky pre priechodnosť existujúcich prekážok na vodných tokoch a líniových stavbách v krajine pre migrujúce živočíchy dodatočnými technickými opatreniami.

- 5.2.7. Zachovávať pri rekultiváciách vo vinohradníckych oblastiach prirodzené biokoridory a pri vinohradoch s eróziou zvyšovať podiel ekostabilizačných prvkov.
- 5.2.8. Podporovať aby podmáčané územia s ornou pôdou v oblasti Podunajskej roviny a pahorkatiny boli upravené na trvalé trávne porasty, resp. zarastené vlhkomilnou vegetáciou.
- 5.2.9. Podporovať a ochraňovať územnoplánovacími nástrojmi nosné prvky estetickej kvality a typického charakteru voľnej krajiny (prirodzené lesné porasty, historicky vyvinuté časti kultúrnej krajiny, lúky a pasienky, nelesnú drevinovú vegetáciu v poľnohospodárskej krajine v podobe remízok, medzí, stromoradií, ako aj mokrade a vodné toky s brehovými porastmi a pod.) a podporovať miestne krajinné identity rešpektovaním prírodného a kultúrno-historického dedičstva.
- 5.2.10. Rešpektovať požiadavky ochrany prírody a krajiny vyplývajúce z medzinárodných dohovorov (Bonnský, Bernský, Ramsarský, Haagský, Dunajský, Európsky dohovor o krajine a pod.)
- 5.2.11. Rešpektovať krajinu ako základnú zložku kvality života ľudí v mestských i vidieckych oblastiach, v pozoruhodných, všedných i narušených územiach.

5.3. V oblasti využívania prírodných zdrojov

- 5.3.3. Sledovať environmentálne ciele na zabezpečenie ochrany vôd a ich trvalo udržateľného využívania ako sú: postupné znižovanie znečisťovania prioritnými látkami, zastavenie alebo postupné ukončenie emisií, vypúšťania a únikov prioritných nebezpečných látok.
- 5.3.4. Rešpektovať ochranné pásmo lesov do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.
- 5.3.5. Uprednostňovať prirodzenú drevinovú skladbu porastov na jednotlivých stanovištiach za účelom potrebného zvyšovania infiltračnej schopnosti a retenčnej kapacity lesných pôd.
- 5.3.6. Nespôsobovať pri územnom rozvoji fragmentáciu lesných ekosystémov.
- 5.3.7. Minimalizovať pri územnom rozvoji možné zábery poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov a funkčné využitie územia navrhovať tak, aby čo najmenej narušalo organizáciu poľnohospodárskej pôdy a jej využitie so zachovaním výraznej ekologickej a environmentálnej funkcie, ktorú poľnohospodárska pôda a lesné pozemky popri produkčnej funkcii plnia.

6. Zásady a regulatívy usporiadania územia z hľadiska kultúrnohistorického dedičstva

- 6.1. Rešpektovať kultúrne dedičstvo s jeho potenciálom v zmysle Európskeho dohovoru o kultúrnom dedičstve, Európskeho dohovoru o ochrane archeologického dedičstva a Deklarácii Národnej rady SR o ochrane kultúrneho dedičstva, predovšetkým vyhlásené kultúrne pamiatky, vyhlásené a navrhované na vyhlásenie urbanistické súbory (mestské pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny a ich ochranné pásma).
- 6.3. Akceptovať a nadväzovať pri novej výstavbe na historicky utvorenú štruktúru osídlenia s cieľom dosiahnuť ich vzájomnú funkčnú a priestorovú previazanosť pri zachovaní identity a špecifičnosti historického osídlenia.
- 6.4. Rešpektovať kultúrno-historické urbanistické celky a architektonické objekty a areály ako potenciál kultúrnych, historických, spoločenských, technických, hospodárskych a ďalších hodnôt charakterizujúcich prostredie.
- 6.5. Rešpektovať typickú formu a štruktúru osídlenia charakterizujúcu jednotlivé etnokultúrne a hospodársko-sociálne celky a prírodno-klimatické oblasti, dominantné znaky typu kultúrnej krajiny so zachovanými vinohradníckymi oblasťami, oblasťami štálov a rôznych foriem vidieckeho osídlenia, vrátane rozptýleného osídlenia.
- 6.6. Rešpektovať a akceptovať v diaľkových pohľadoch a v krajinnom obraze historicky utvorené dominanty spolu s vyhlásenými a navrhovanými ochrannými pásmami pamiatkového fondu.

- 6.7. Zohľadňovať a revitalizovať v územnom rozvoji kraja:
 - 6.7.3. známe a predpokladané lokality archeologických nálezísk a nálezov, v zmysle pamiatkového zákona;
 - 6.7.7. pamätihodnosti, ktorých zoznam vedú jednotlivé obce.
- 6.9. Zohľadňovať archeologické lokality a náleziská, ktoré v Nitrianskom kraji majú mimoriadny význam najmä z hľadiska pravekého a starovekého osídlenia. Kultúrne dedičstvo a pamiatkový fond s dôrazom na ochranu archeologických lokalít a nálezov je podľa pamiatkového zákona limitujúcim faktorom využívania územia nielen nad terénom, ale najmä pod terénom, kde sa nachádzajú rôzne vrstvy a stopy hmotnej časti kultúrneho dedičstva.

7. Zásady a regulatívy verejného dopravného vybavenia

- 7.6. Rešpektovať dopravnú infraštruktúru ako upravená existujúca alebo výhľadová súčasť medzinárodných cestných sietí:
 - 7.6.1. Nitra - Nové Zámky - Komárno.
- 7.15. Pre cesty I. triedy zabezpečiť územnú rezervu pre výhľadové usporiadanie v základnej kategórii C 11,5/80-60, v kategórii C9,5/80-60 (v súbehu s rýchlostnými cestami), prípadne v štvorpruhovej kategórii C 9,5/80 -60 (v súbehu s rýchlostnými cestami), prípadne štvorpruhovej kategórii C 22,5/100 -70 (ak sa preukáže potreba na základe prognózy intenzity dopravy).
- 7.18. Rezervovať koridor pre výhľadovú úpravu cesty I/63 v úseku hranica kraja s Trnavským krajom - Komárno - Štúrovo na požadovanú kategóriu I. triedy (C11,5/80) s
 - 7.18.8. obchvatom Mužle.
- 7.26. Pre cesty II. a III. triedy zabezpečiť územnú rezervu pre výhľadové šírkové usporiadanie v kategórii C9,5/80-60 a C7,5/70-50, prípadne C22,5/80-60 (ak je preukázaná potreba na základe prognózy intenzity dopravy)
- 7.40. Orientovať pozornosť predovšetkým na rekonštrukciu a homologizáciu ciest II. a III. triedy v zázemí sídelných centier v parametroch pre prevádzku autobusovej hromadnej dopravy a v záujme vytvorenia predpokladov lepšej dostupnosti obcí v suburbanizačnom priestore centier.
- 7.41. Zabezpečiť rozvoj regionálnej hromadnej dopravy v zázemí sídelných centier v záujme zlepšenia dostupnosti z rozvojových obcí v suburbanizačnom priestore do centier a medzi nimi.
- 7.54. Rezervovať priestory pre vybudovanie malých prístavov pre rekreačnú plavbu a priestory pre kompy pre obyvateľov a osobné automobily v priestoroch obcí Iža a Kravany nad Dunajom.

8. Zásady a regulatívy verejného technického vybavenia

8.1. V oblasti vodného hospodárstva

8.1.1. Na úseku všeobecnej ochrany vôd:

- 8.1.1.1. vytvárať územnotechnické podmienky pre všestrannú ochranu vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých ekosystémov v krajine;
- 8.1.1.2. rešpektovať pri podrobnejších dokumentáciách ochranné pásma pre vodné toky podľa zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách.

8.1.2. Na úseku odtokových pomerov v povodiach:

- 8.1.2.1. rešpektovať a zachovať v riešení všetky vodné prvky v krajine (sieť vodných tokov, vodných plôch, mokrade) a s nimi súvisiace biokoridory a biocentrá;
- 8.1.2.2. dodržiavať princíp zadržiavania vôd v území;

- 8.1.2.3. navrhovať v rozvojových územiach technické opatrenia na odvádzanie vôd z povrchového odtoku na báze retencie (zadržania) v povodí, s vyústením takého množstva vôd do koncového recipienta, aké odtekalo pred urbanizáciou jednotlivých zastavaných plôch;
- 8.1.2.4. zlepšovať vodohospodárske pomery na malých vodných tokoch a v povodí zásahmi smerujúcimi k stabilizácii pomerov v extrémnych situáciách tak povodňových, ako aj v období sucha;
- 8.1.2.6. podporovať výstavbu objektov protipovodňovej ochrany územia a nenavrhopvať v inundačnom území tokov výstavbu a iné nevhodné aktivity;
- 8.1.2.7. zabezpečovať na neupravených úsekoch tokov predovšetkým ochranu intravilánov miest a obcí, nadväzne komplexne riešiť odtokové pomery na vodných tokoch s dôrazom na odvedenie vnútorných vôd podľa Programu protipovodňovej ochrany SR v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody;
- 8.1.2.8. nevytvárať na vodných tokoch na území Nitrianskeho samosprávneho kraja nové migračné bariéry a zariadenia, ktorých výstavba alebo prevádzka ich ochudobňuje o vodu, poškodzuje alebo likviduje brehové porasty alebo mení ich prírodný charakter.

8.1.4. Na úseku vodných nádrží a prevodov vody:

- 8.1.4.4. Nepovoľovať výstavbu malých vodných elektrární (MVE) na vodných tokoch, ktoré sa nachádzajú v chránených územiach, resp. sú zaradené do sústavy NATURA 2000;
- 8.1.4.5. Pri výstavbe nových, ako aj už jestvujúcich vodných dielach zabezpečiť pozdĺžnu spojitosť tokov a habitatov, spriechodnenie a odstraňovanie migračných bariér.

8.1.5. Na úseku verejných vodovodov:

- 8.1.5.1. vytvárať územnotechnické predpoklady pre komplexné zabezpečenie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou, zvyšovanie podielu zásobovaných obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov s cieľom priblížiť sa postupne k úrovni vyspelých štátov EÚ;
- 8.1.5.2. chrániť v maximálnej možnej miere zdroje pitnej vody, rešpektovať vymedzené vodárenské zariadenia regionálneho významu, vrátane ich ochranných pásiem;
- 8.1.5.6. zabezpečovať územnú prípravu zdrojov vody tak, aby sa docielil súlad medzi predpokladaným nárastom obyvateľov a ostatných sídelných aktivít a rozvojom vodného hospodárstva, ochranou prírody a ekologickou stabilitou územia;
- 8.1.5.7. zabezpečovať integrovanú ochranu vodárenských zdrojov pre trvalo udržateľné využívanie zdrojov pitnej vody, rešpektovanie pásiem ochrany vodárenských zdrojov (pásma hygienickej ochrany);
- 8.1.5.8. zabezpečovať ochranu lokálnej ako aj nadradenej vodárenskej infraštruktúry (ochranné pásma vodovodov, vodojemov, ČS a pod.), v prípade možnosti aj s ponechaním manipulačných pásov.
- 8.1.5.11. rezervovať územie pre prívod vody Malá Mužla - Štúrovo,

8.1.6. Na úseku verejných kanalizácií:

- 8.1.6.1. podmieniť nový územný rozvoj obci napojením na existujúcu, resp. navrhovanú verejnú kanalizačnú sieť, s následným čistením komunálnych odpadových vôd v ČOV. Pri odvádzaní privalových dažďových vôd z rozvojových plôch do vodných tokov zabezpečiť redukciiu a reguláciu odtokov vypúšťaných vôd v zmysle legislatívnych požiadaviek;
- 8.1.6.2. preferovať v návrhu skupinové kanalizácie pre aglomerácie viacerých sídel so spoločnou ČOV;
- 8.1.6.3. vymedziť územné rezervy plôch a koridorov pre kanalizačné stavby nadradeného významu;

- 8.1.6.4. preferovať v návrhu odkanalizovania menších obcí delené sústavy so zadržiavaním dažďových vôd v území;
- 8.1.6.5. zabezpečiť požiadavky v oblasti odkanalizovania s cieľom postupne zvyšovať úroveň v odkanalizovaní miest a obcí v súlade s požiadavkami legislatívy EÚ;
- 8.1.6.9. zabezpečiť, ak je v aglomeráciách s veľkosťou pod 2000 EO vybudovaná stoková sieť, územnotechnické podmienky pre primeranú úroveň čistenia komunálnych alebo splaškových odpadových vôd tak, aby bola zabezpečená požadovaná miera ochrany recipienta; opatrenia realizovať priebežne v súlade s plánom rozvoja verejných kanalizácií;
- 8.1.6.10. zabezpečiť územnotechnické podmienky pre výstavbu alebo dobudovanie stokových sietí a výstavbu nových ČOV, prípadne rozšírenie, intenzifikáciu alebo obnovu existujúcich ČOV v aglomeráciách nad 10 000 obyvateľov (v zmysle prílohy č. 4.1 Vodného plánu Slovenska):
 - 1. aglomerácia Štúrovo;

8.2. V oblasti energetiky:

- 8.2.9. Chrániť koridor pre realizáciu dvojlinky 2x110 kV v trase Komárno - Štúrovo.
- 8.2.12. rešpektovať koridory súčasných plynovodov a novonavrhané siete koridorov alebo siete plynovodov určené na rekonštrukciu;
- 8.2.16. utvárať priaznivé podmienky pre intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike;
- 8.2.17. obnoviteľné a druhotné zdroje energie situovať mimo zastavané a obytné zóny.

8.3. V oblasti telekomunikácií:

- 8.3.1. rešpektovať jestvujúce trasy a ochranné pásma telekomunikačných vedení a zariadení;
- 8.3.2. rešpektovať situovanie telekomunikačných a technologických objektov;
- 8.3.3. akceptovať potrebu budovania telekomunikačnej infraštruktúry v nových rozvojových lokalitách;
- 8.3.4. vytvárať územnotechnické podmienky pre rozšírenie mobilnej siete GSM a umožniť aj služby mobilnej siete tretej generácie – UMTS s vysokorýchlostnou dátovou sieťou;
- 8.3.5. vytvárať územnotechnické podmienky pre budovanie prístupovej telekomunikačnej siete v optickom prevedení s maximálnym prístupom až k zákazníkovi;
- 8.3.6. vytvárať územnotechnické podmienky pre rozširovanie rozsahu telekomunikačných služieb v pevnej a mobilnej sieti.

8.4. V oblasti odpadového hospodárstva:

- 8.4.1. uprednostňovať separovaný zber využiteľných zložiek s cieľom znížiť množstvo komunálneho odpadu;
- 8.4.2. vypracovať a priebežne aktualizovať programy odpadového hospodárstva Nitrianskeho kraja.

II. VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY

Verejnoprospešné stavby, v zmysle navrhovaného riešenia a podrobnejšej projektovej dokumentácie, spojené s realizáciou uvedených záväzných regulatívov sú:

1. V oblasti cestnej dopravy

- 1.4. Cesta I/63 v úseku hranica kraja s Trnavským krajom - Komárno - Štúrovo šírkové usporiadanie cesty na kategóriu C11,5/80 a:
 - 1.4.8. obchvat Mužle.

2. V oblasti železničnej dopravy

- 2.1. Modernizácia trate 130 (Bratislava) - Nové Zámky - Štúrovo na traťovú rýchlosť 160km/h.

3. V oblasti vodnej dopravy

3.1. Stavby spojené s budovaním hlavných vnútrozemských ciest podľa európskych dohôd AGN (Európska dohoda o hlavných vnútrozemských vodných cestách medzinárodného významu), a Protokolu k Dohode AGTC o kombinovanej doprave po vnútrozemských vodných cestách k európskej dohode o najdôležitejších trasách medzinárodnej kombinovanej doprave a súvisiacich objektoch z roku 1991 na území Nitrianskeho kraja na riekach:

3.1.1. E 80, C - E 80 Dunaj a verejné prístavy a terminály kombinovanej dopravy v prístavoch C - P 80 - 40 Komárno, P 80 - 41, C - P 80 - 41 Štúrovo,

5. V oblasti vodného hospodárstva

5.1. Odtokové pomery, vodné nádrže a prevody vôd

5.1.1. stavby spojené s revitalizáciou odstavených korýt: dolného Hrona, dolného Ipľa, Starej Nitry, Starej Žitavy, rameno Malej Nitry a tok Dlhý kanál;

5.1.2. stavby spojené s protipovodňovými opatreniami v čiastkových povodiach Váhu, Hrona a Ipľa na ochranu intravilánov miest a obcí v súlade s Programom protipovodňovej ochrany SR a ďalších vodných tokov v čiastkových povodiach Váhu, Hrona a Ipľa v súlade s investičným rozvojovým programom Slovenského vodohospodárskeho podniku a koncepciou vodného hospodárstva;

5.2. Verejné vodovody

5.2.1. Stavby spojené s výstavbou nových (rozšírením alebo obnovou existujúcich) verejných vodovodov, vrátane objektov na týchto vodovodoch (čerpacie stanice, vodojemy, vodné zdroje,...);

5.2.6. prívod vody Malá Mužla - Štúrovo,

5.3. Verejné kanalizácie

5.3.1. Stavby spojené s výstavbou nových (rozšírením alebo obnovou existujúcich) verejných kanalizácií vrátane objektov na týchto kanalizáciách (čerpacie stanice, nádrže, čistiarne odpadových vôd,...);

5.3.3. stavby kanalizácií (t.j. stokových sietí a čistiární odpadových vôd) v aglomeráciách nad 10 tis. EO:
aglomerácia Nové Zámky,

6. V oblasti energetiky

6.10. Novonavrhované siete plynovodov alebo siete plynovodov určené na rekonštrukciu v zmysle navrhovaného riešenia a podrobnejšej projektovej dokumentácie.

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb možno podľa § 108 a násl. §§ zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

5. Prieskumy a rozborov širších vzťahov - zhodnotenie významu obce v štruktúre osídlenia.

Z hľadiska vzťahov k vyššej územnej jednotke leží obec v pomerne väčšej vzdialenosti od okresného mesta Nové Zámky (44 km) či okresného mesta Komárno (40 km), avšak v tesnej blízkosti k mestu Štúrovo (9 km). Z toho vyplýva i väčšia gravitačná väzba na mesto Štúrovo, ako centrum kultúrno-spoločenské, ale i centrum hospodárskych aktivít a školstva.

Obec susedí s katastrami obcí:

- na východe s k.ú. Kravany nad Dunajom (okres Komárno), k.ú. Búč (okres Komárno);
- na severo - východe s k.ú. Gbelce (okres Nové Zámky);
- na severe s k.ú. Šarkan, s k.ú. Belá, s k.ú. Ľubá;
- na severo – západe s k.ú. Kamenný Most;
- na východe s k.ú. Obid;

Južnú líniu katastrálneho územia vymedzuje štátna hranica s Maďarskou republikou.

Zastavaným územím preteká významný vodohospodársky tok Mužliansky kanál.

Významnú úlohu zohrá obec hlavne v oblasti poskytovania atraktívneho bývania v tesnom kontakte s vodným tokom a prírodou.

Obec leží na dopravnom ťahu - ceste I. triedy I/63, Komárno - Štúrovo. Od okresného mesta Nové Zámky /centrum/ je obec Mužla /centrum/ vzdialená 44,2 km, od krajského mesta Nitra je obec vzdialená 82 km. V katastri Mužle je stanica dôležitej železničnej trate Bratislava – Štúrovo, smerujúcej do Maďarskej republiky. Zároveň riešeným územím po ľavom brehu Dunaja prechádza medzinárodná cyklotrasa EuroVelo 6 Atlantik – Čierne more.

Administratívne je obec zaradená do okresu Nové Zámky (LAU1), vyššieho územného celku Nitrianskeho kraja (NUTS3) a do (NUTS2) Západného Slovenska.

Obec Mužla je členom „Združenia obcí – Južný región“. V súčasnosti obec patrí aj do Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS).

6. Požiadavky na riešenie záujmového územia obce

Hlavné ciele územného plánu

- na základe vykonaných prieskumov a rozborov v zastavanom území a v katastrálnom území obce navrhnuť optimálny rozvoj obce na návrhové obdobie;
- zapracovať všetky zámery, štúdie, projekty do územného plánu a požiadavky Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja;
- vytvoriť územno-technické predpoklady pre rozvoj bytovej výstavby a spôsob využitia pozemkov, na ktorých sa nachádzajú neobývané, alebo ťažko poškodené domy;
- navrhnuť umiestnenie chýbajúcej občianskej vybavenosti;
- navrhnuť chýbajúcu technickú a dopravnú vybavenosť;
- vytvoriť územno-technické predpoklady pre formovanie a plánovité budovanie sídelného centra v ťažiskovej polohe a revitalizovať problematické územia - vnútorné ruderálne lokality obce;
- v rámci celého riešeného územia navrhnuť v opodstatnených lokalitách výsadbu stromovej a krovinovej vegetácie, s cieľom posilniť a územne chrániť všetky významné prvky systému ekologickej stability riešeného územia;
- vytvárať územno-technické podmienky pre rozvoj výroby a drobného podnikania – pracovných príležitostí v rámci výrobnopodnikateľskej zóny a v revitalizovaných priestoroch bývalého poľnohospodárskeho podniku;
- vytvoriť predpoklady pre rozvoj turistiky a prechodného ubytovania;

- vytvoriť územno - technické predpoklady a podmienky pre vznik a rozvoj cyklotrás, s cieľom nadviazať na cyklotrasy vyššej hierarchie (regionálne, nadregionálne cyklotrasy);
- podporovať a udržiavať všetky kultúrne pamiatky, národnostné špecifiká a kresťanské tradície;
- podporovať rozvoj malých rodinných fariem, ovocinárstva, včelárstva a vinohradníctva;

Vymedzenie problémových okruhov

Územný plán je jediný komplexne vypracovaný dokument, ktorý charakterizuje sídelný útvar, jeho históriu, súčasnosť a hlavne budúcnosť. Postihuje všetky sféry života, výrobu, bývanie, rekreáciu, dopravu, technickú infraštruktúru, životné prostredie, prírodné pomery, voľný čas obyvateľov.

Každý sídelný útvar má svoje špecifické problémy, ktoré sú predmetom riešenia. V prípade obce Mužla sú to predovšetkým tieto problémové okruhy:

- rozvoj IBV a HBV;
- regulačne a vhodne usmerňovať výrobnú-podnikateľskú aktivitu;
- urbanisticky proporčne, regulačne a funkčne doriešiť centrum obce;
- riešenie problémov technickej infraštruktúry;
- riešenie problémov verejného dopravného vybavenia;
- riešenie problémov životného prostredia;
- riešenie športovo-rekreačných plôch.
- revitalizácie vodnej nádrže Mužla;

Predmet a cieľ riešenia

Predmetom riešenia je najmä rozvoj sídla v nasledovných polohách:

- rozvoj a skvalitnenie urbanistickej štruktúry obce;
- rozvoj a skvalitnenie sociálnej infraštruktúry obce;
- rozvoj štruktúry obyvateľstva a bytového fondu;
- rozvoj hospodársko-ekonomickej základne;
- princípy ochrany a tvorby životného prostredia;
- riešenie dopravných systémov;
- riešenie zdrojov a rozvodov technickej infraštruktúry;
- návrh sústavy intervencií na území sídla.

Cieľom „Návrhu riešenia“ je vypracovanie dokumentu tak, aby premietol do územia princípy a zásady rozvoja, ktoré boli formulované najmä verbálne v tomto zadaní.

Prejednať, dotvoriť a uzavrieť otvorené časti koncepcie rozvoja obce a po prerokovaní schváliť (s eventuálnymi pripomienkami) v príslušných orgánoch obce. Podstatné je, aby ÚPN obce tvoril „Návrh riešenia“ ako záväzný rámec pre spracovanie plánu funkčného využitia územia.

Cieľom celého procesu prípravy a schvaľovania koncepcie rozvoja obce je príprava takého územno-plánovacieho dokumentu obce, ktorý by zohľadňoval a integroval nasledovné vstupné požiadavky a podmienky:

- odborné erudovaný pohľad na možnosti celkového rozvoja obce zo strany spracovateľa, vyplývajúci z predchádzajúcej analýzy, prieskumov a rozborov;
- integrujúci pohľad miestnej a odbornej verejnosti na možnosti rozvoja;
- zapracovanie názorov a postojov samosprávnych orgánov, orgánov a inštitúcií štátnej správy;
- zohľadnenia názorov a postojov občianskej verejnosti prostredníctvom spolkov, klubov, organizácií a faktických pripomienok a námetov individuálnych občanov.

Hospodársky a sociálny rozvoj sídla alebo regiónu nie je možný bez komplexne vypracovaného dokumentu, ktorý charakterizuje všetky zložky prostredia a sféry života v tejto obci. Jediný známy dokument, ktorý sa týmto zaoberá, je územný plán obce.

a) Riešenie širších vzťahov – hlavné ciele rozvoja:

- návrh cykloturistických trás a ich napojenie na regionálne a nadregionálne cyklotrasy;
- priemyselné a výrobo-podnikateľské areály formovať s prihliadnutím na ekologickú únosnosť územia;
- vytvárať vhodné územno-technické predpoklady pre rozvoj športu a rekreácie;

b) Rozvoj sociálnej infraštruktúry:

- je potrebné podporovať rozvoj sociálnej infraštruktúry v oblasti centra;
- zameriavať sa hlavne na služby obyvateľstva, ale podporovať aj predaj typicky miestnych komodít (reštaurácie, suveníry, potraviny – predaj miestnych špecialít);
- podporovať rekonštrukčný proces pamiatkovo-hodnotných objektov a historicky významných lokalít.

c) Rekreácia:

Z hľadiska oddychu, rekreácie a turizmu ide o realizáciu nasledovných intervenčných krokov:

- vytvoriť miestny informačný systém – informačný uzol;
- propagácia cykloturistiky a turistických trás v priľahlých územiach, hodnotných z hľadiska histórie, kultúry a ochrany prírody;
- dobudovanie cyklotrás so značením a napojením na významné cykloturistické trasy - medzinárodnú EuroVelo 6 Atlantik – Čierne more (sekcia Slovensko – ľavý breh);
- podporovať rozvoj prechodného ubytovania – penzióny;
- podporovať rozvoj služieb v oblasti stravovania, rekreácie a oddychu.
- podporovať revitalizáciu vodnej nádrže Mužla

d) Výroba a podnikanie, priemysel a poľnohospodárstvo:

- vytvárať územnotechnické predpoklady pre rozvoj malého a stredného podnikania;
- koncepčne podporovať tvorbu pracovných príležitostí ako základného stabilizačného prvku sídla, predovšetkým v oblasti služieb, poľnohospodárstva a spracujúceho priemyslu;
- regulačne usmerňovať a podporovať rozvoj včelárstva;
- regulačne usmerňovať a podporovať rozvoj vinohradníctva, ovocinárstva za účelom zachovania starej vinohradníckej tradície najjužnejšej vinohradníckej oblasti Slovenska.

e) Doprava a prepravné vzťahy:

- rezervovať koridor pre obchvat Mužle na ceste I/63;
- dobudovať cyklotrasy za účelom prepojenia obce na regionálne cyklistické trasy.

Požiadavky na odstránenie dopravných závad:

- eliminovať nedostatok parkovacích miest v strede obce kostol, miestny cintorín, telocvičňa;
- odstrániť malé polomery na smerových oblúkoch na miestnych komunikáciách;
- na MK so slepým zakončením vybudovať otočky;
- odstrániť závary na pozdĺžnom a priečnom profile miestnych komunikácií;
- vybudovať pešie chodníky, na jestvujúcich chodníkoch odstrániť závary;
- navrhnuť na rekonštrukciu poškodené rigoly a v opodstatnených polohách navrhnuť nové

g) Rozvoj technickej infraštruktúry

- vytvoriť koncepčné a územnotechnické predpoklady pre rozšírenie vodovodu a kanalizácie v rozvojových lokalitách;
- vytvoriť koncepčné a územnotechnické predpoklady pre vybudovanie kanalizačnej siete v

- obci a v rozvojových lokalitách a jej pripojenie na ČOV Štúrovo;
- rešpektovať jestvujúce trasy nadradených vodárenských, plynovodných a telekomunikačných sústav technickej infraštruktúry;
- vytvoriť realizačné podmienky a predpoklady pre realizáciu prívodu vody y Malá Mužla - Štúrovo;

f) Ekológia a životné prostredie:

- v súlade s RÚSES okresu Nové Zámky a MÚSES realizovať navrhované opatrenia v presne zadefinovaných polohách;
- rešpektovať integrovaný systém ekologickej stability v rozsahu celého riešeného územia;

g) Pamiatky a pamätihodnosti:

- regulačne usmerniť rozvoj obce s prihliadnutím na ochranu pamiatkovo a historicky hodnotných objektov a miestnych pamätihodností.

7. Prieskumy a rozborý demografického potenciálu

Demografické údaje patria k základným zdrojom informácií v podmienkach a predpokladoch ďalšieho rozvoja územia. Pomáhajú pri spracovávaní územno-plánovacej dokumentácie už v jej prípravných fázach. Ich poznanie pomáha pri spracovaní urbanistickej koncepcie územia. Hlavné stav obyvateľstva a jeho vývoj sú základnými údajmi pre optimálne dimenzovanie veľkosti jednotlivých funkčných zložiek sídla.

Kapitola je spracovaná na základe podkladov Krajskej správy Štatistického úradu Slovenskej republiky v Nitre, Vlastivedného slovníka obcí na Slovensku a online databáz Štatistického úradu Slovenskej republiky.

Vývoj počtu obyvateľov obce

K základným rozvojovým potenciálom každej obce patrí ľudský potenciál. Demografická situácia v obci je výsledkom dlhodobého populačného a hospodárskeho vývoja. Za r. 2021 počet obyvateľov s trvalým pobytom na území obce klesol oproti r. 2010 o 4 %. Počet obyvateľov v obci podľa výsledkov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2021 je 1912. Hustota obyvateľstva obce je 36,65 osôb na km², čo je výrazne nižšia hustota ako celoslovenský priemer 110,98 obyvateľov na km².

Tab.1 Vývoj počtu obyvateľov obce Mužla v rokoch 2010 - 2021

Zloženie obyvateľstva												
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Muži	978	947	947	946	921	922	925	931	916	912	913	966
Ženy	1020	972	976	967	965	963	959	953	939	918	925	946
Spolu	1998	1919	1923	1913	1886	1885	1884	1884	1855	1830	1838	1912

Zdroj: Datacube, 2022

V rámci ukazovateľov bilancie obyvateľstva, vývoj počtu obyvateľov je prezentovaný vnútornými prirodzenými pohybmi – uvedenými v tabuľke č.1. Z hľadiska vývoja počtu obyvateľov bolo možné až do roku 2020 pozorovať kontinuálny pokles. Pozitívne však je, že

migračné saldo obyvateľstva malo za posledné 2 roky kladné hodnoty, čo nasvedčuje vyššiemu záujmu obyvateľov o bývanie na vidieku.

Z celkového počtu obyvateľov je 966 mužov (50,5 %) a 946 žien (49,5 %). V obci je dlhodobo vyšší počet žien ako mužov (výnimkou je rok 2021), pričom od r. 2012 sa udržiaval trend klesajúceho pomeru počtu žien a mužov.

Tab.2 Bilancia pohybu obyvateľstva v obci Mužla v rokoch 2010 - 2021

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Živonarodení	23	13	16	11	15	13	12	14	11	11	12	12
Zomretí	24	30	25	23	25	22	16	23	29	23	21	31
Demografické saldo	-1	-17	-9	-12	-10	-9	-4	-9	-18	-12	-9	-19
Pristaňovaní	34	41	42	26	18	29	22	46	26	21	30	34
Vystaňovaní	35	39	29	24	35	21	19	37	37	34	13	31
Migračné saldo	-1	2	13	2	-17	8	3	9	-11	-13	17	3
Celkový prírastok (úbytok)	-2	-15	4	-10	-27	-1	-1	-	-29	-25	8	-16

Zdroj: Datacube, 2022

Prírodný prírastok / demografické saldo (rozdiel medzi počtom živonarodených detí a zomretých osôb v obci za rok) obyvateľstva má v sledovaných rokoch 2010 až 2021 negatívny (počet novonarodených je nižší ako počet úmrtí) kolísavý charakter.

Migračný prírastok / migračné saldo (rozdiel medzi počtom pristaňovaných a vystaňovaných v danom roku) bol v sledovaných rokoch 2010 - 2021 prevažne pozitívny (s výnimkou rokov 2010, 2014, 2018, 2019). Tento fakt je v neposlednom rade ovplyvnený výhodnou geografickou polohou obce a dostupnosťou miest Nové Zámky, Komárno a najmä Štúrovo. Do Mužle sa zvýšil počet pristaňovaných najmä v posledných 2 sledovaných rokoch, čo je spôsobené najmä zvýšeným záujmom obyvateľov o bývanie na vidieku v dôsledku výhodnejšej ceny pozemkov. Migračný prírastok je pozitívny, z čoho však pre obec vyplýva aj viacero povinností a nových úloh v oblasti zabezpečenia vybavenosti a dostupnosti služieb pre všetkých obyvateľov, celkového zatriktívnenia obce skvalitňovaním životného prostredia, ponukou voľno-časových aktivít, služieb komerčného charakteru a pod.

Celkový prírastok (súčet demografického a migračného salda) v obci Mužla vykazuje nerovnomerný trend. K miernym prírastkom došlo v rokoch 2012 a 2020, kedy prírastok obyvateľov dosiahol hodnotu 4 a 8 obyvateľov. Najvyšší úbytok bol v roku 2018 - až 29 osôb. Treba upozorniť na stále negatívny prírodný prírastok, ktorý je výrazne ovplyvnený vekovým zložením obyvateľstva (trend starnutia obyvateľstva).

Veková štruktúra obyvateľstva obce Mužla

Tab.3 Veková štruktúra obyvateľstva obce v rokoch 2010 - 2021

Rok	Počet obyv.	v tom vo veku						Priemerný vek	Index starnutia	Index ekonomic. zaťaženia
		predprod.	produkt.	poprod.	predprod.	produkt.	poprod.			
		absolútne			v %					
2010	1998	277	1416	305	13,86	70,87	15,27	40,71	110,11	41,1
2011	1919	253	1375	291	13,18	71,65	15,16	41,06	115,02	39,56
2012	1923	247	1384	292	12,84	71,97	15,18	41,23	118,22	38,95
2013	1913	244	1378	291	12,75	72,03	15,21	41,47	119,26	38,82
2014	1886	238	1351	297	12,62	71,63	15,75	41,93	124,79	39,60
2015	1885	237	1342	306	12,57	71,19	16,23	42,21	129,11	40,46

2016	1884	233	1335	316	12,37	70,86	16,77	42,58	135,62	41,12
2017	1884	243	1311	330	12,90	69,59	17,52	42,63	135,80	43,71
2018	1855	237	1281	337	12,78	69,06	18,17	43,10	142,19	44,81
2019	1830	228	1257	345	12,46	68,69	18,85	43,69	151,32	45,58
2020	1838	232	1250	356	12,62	68,01	19,37	43,93	153,45	47,04
2021	1912	261	1289	362	13,65	67,42	18,93	43,48	138,93	49,29

Zdroj: Datacube, 2022

Index starnutia (Sauvyho index) vyjadruje počet osôb v poproduktívnom veku (65+ rokov) pripadajúci na 100 osôb v predproduktívnom veku (0-14 rokov). V súčasnosti sa na Slovensku celkovo prejavuje trend starnutia obyvateľstva. Tomuto problému je potrebné venovať pozornosť, prejavuje sa následne aj v negatívnom prirodzenom prírastku. Z vývojových trendov vyplýva, že index starnutia a celkovú vekovú štruktúru je možné meniť jedine zvýšením prirodzeného prírastku a imigráciou. V Mužli sledujeme zvýšený nárast indexu starnutia (výnimkou je rok 2021), teda z dlhodobého hľadiska dochádza k neustálemu starnutiu obyvateľstva.

Produktívne obyvateľstvo, ktoré vytvára hodnoty pre pred- a poproduktívne obyvateľstvo, tvorí 69,42 % z celkového počtu obyvateľov, čo je mierne nad úrovňou priemeru SR (66,55 %).

Index ekonomického zaťaženia, ktorý vyjadruje počet osôb v predproduktívnom veku (0-14 rokov) a poproduktívnom veku (65+ rokov) pripadajúci na 100 osôb v produktívnom veku (15 – 64 rokov), dlhodobo rastie. Čiže celková veková štruktúra aj trend jej vývoja v obci Mužla je nepriaznivý - z dlhodobého hľadiska možno očakávať zvyšovanie zaťaženia produktívneho obyvateľstva v dôsledku rastu počtu obyvateľstva v poproduktívnom veku.

Tab.4 Veková štruktúra obyvateľstva obce Mužla v roku 2021

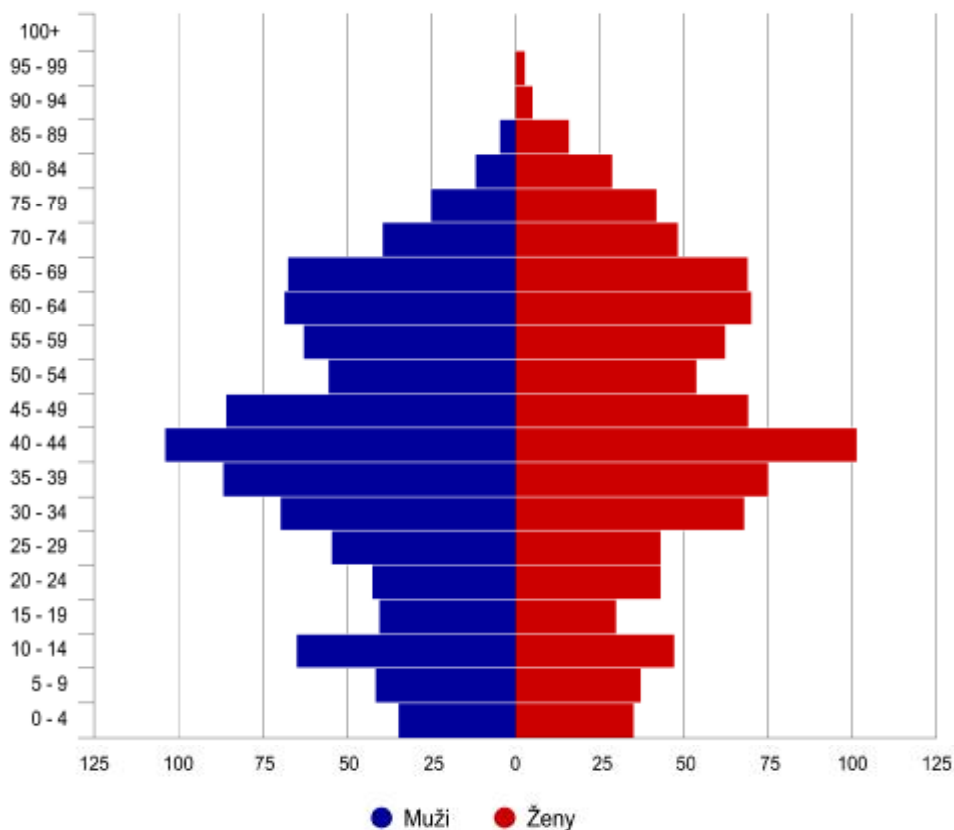
Vek	Muži	Ženy	Spolu
0 - 4	35	35	70
5 - 9	42	37	79
10 - 14	65	47	65
15 - 19	41	30	71
20 - 24	43	43	86
25 - 29	55	43	98
30 - 34	70	68	138
35 - 39	87	75	162
40 - 44	104	101	205
45 - 49	86	69	155
50 - 54	56	54	110
55 - 59	63	62	125
60 - 64	69	70	139
65 - 69	68	69	137
70 - 74	40	48	88
75 - 79	25	42	67
80 - 84	12	29	41
85 - 89	5	16	21
90 - 94	0	5	5
95 - 99	0	3	3
100 +	0	0	0
spolu	966	946	1912

Zdroj: SODB 2021

Populačnú pyramídu obce Mužla možno charakterizovať ako progresívny typ vekovej štruktúry. Na znázornenom grafe možno badať mierny pokles mladších ročníkov tvoriacich predproduktívnu zložku obyvateľstva v prospech nárastu produktívnej a poklesu poproduktívnej zložky. V rámci predproduktívnej zložky obyvateľstva (0 - 14 rokov), v zastúpení mužského pohlavia je najpočetnejšou zložkou veková kategória: 10 - 14 (65 osôb), takisto aj v prípade žien je to veková kategória 10 – 14 (47 osôb).

V rámci produktívnej zložky obyvateľstva (15 - 64 rokov) je v prípade mužského pohlavia najpočetnejšou zložkou veková kategória 40 – 44 (104 osôb) a v prípade žien je najpočetnejšou vekovou kategóriou rozmedzie veku 40 - 44 (101 osôb). V prípade poproduktívnej zložky obyvateľstva je to u oboch pohlaví zhodná veková kategória: 65 – 69 (68 osôb u mužov a 69 osôb u žien).

Obr.1 Populačná pyramída obce Mužla

Zdroj: SODB, 2021

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva v obci Mužla majú najvyšší podiel občania so stredným odborným učňovským vzdelaním bez maturity (25,78 %) a základným vzdelaním (24,48 %). Osoby s úplným stredným vzdelaním s maturitou predstavujú tretiu najpočetnejšiu veľkostnú skupinu na úrovni 21,44 %.

Pomerne nízky podiel pripadá na ľudí s vysokoškolským vzdelaním (9,68%). Bez školského vzdelania - zahŕňa hlavne deti bez ukončenej školskej dochádzky – je 8,73%. Najnižší podiel so zisteným vzdelaním pripadá na občanov s vyšším odborným vzdelaním (5,28%). U 4,6 % obyvateľov Mužle nebolo zistené vzdelanie.

Prieskum bral do úvahy všetkých obyvateľov obce, teda aj deti s povinnou školskou dochádzkou, navštevujúcich MŠ a ZŠ, čo mohlo spôsobiť určité skreslenie výsledkov.

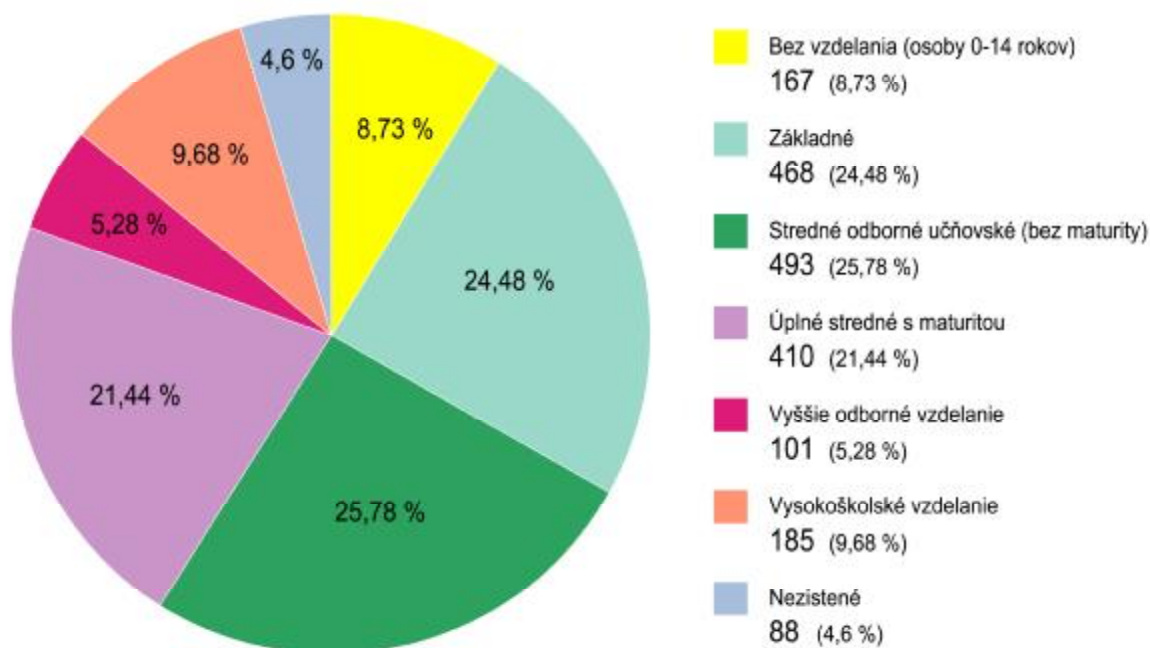
Úroveň vzdelania v súčasnosti je jedným z najdôležitejších predpokladov pre uplatnenie sa na trhu práce a predstavuje základný kameň smerom k budovaniu vedomostnej ekonomiky.

Tab.5 Obyvateľstvo obce Mužla podľa stupňa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Počet	%
Základné	468	24,48
Stredné odborné učňovské (bez maturity)	493	25,78
Úplné stredné (s maturitou)	410	21,44
Vyššie odborné vzdelanie	101	5,28
Vysokoškolské	185	9,68
Bez vzdelania (osoby 0-14 rokov)	167	8,73
Bez školského vzdelania (15+ rokov)	0	0
Nezistené	88	4,6
Spolu	1912	100

Zdroj: SODB, 2021

Obr.2 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce Mužla podľa typu vzdelania

Zdroj: SODB, 2021

Náboženské vyznanie obyvateľov v obci

Z hľadiska vierovyznania v obci Mužla dominovali v roku 2021 (posledné sčítanie obyvateľstva) občania rímskokatolíckeho vierovyznania. Ich zastúpenie je na úrovni 66,06 %. Nasleduje reformovaná kresťanská cirkev s 2,09 %, po nej Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia s 0,63 % a zhodne po 0,42 % predstavujú veriaci občania hlásiaci sa ku Gréckokatolíckej a Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. Zastúpenie ostatných

náboženstiev predstavuje podiel do 1,52 %. Pri 6,33 % nebolo zistené vierovyznanie. Bez vyznania bolo 22,54 % obyvateľov.

Tab.6 Obyvateľstvo obce Mužla podľa náboženského vyznania

Náboženské vzdelanie	Počet	%
Rímskokatolícka cirkev	1 263	66,06
Gréckokatolícka cirkev	8	0,42
Evanjelická cirkev augsburs. vyznania	8	0,42
Reformovaná kresťanská cirkev	40	2,09
Nábož. spoločnosť Jehovovi svedkovia	12	0,63
Bez vyznania	431	22,54
Iné	29	1,52
Nezistené	121	6,33
Spolu	1 912	100

Zdroj: SODB, 2021

Národnostné zloženie obyvateľstva

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa väčšina obyvateľov hlási k maďarskej národnosti – 76,57 %. Nasleduje slovenská národnosť s 16,06 %, česká národnosť bola zastúpená 0,52 %, nemecká a ruská zhodne po 0,05 %. Pri 4,18 % nebola zistená národnosť.

Tab.7 Obyvateľstvo obce Mužla podľa národnosti

Národnosť	Počet	%
Slovenská	307	16,06
Maďarská	1464	76,57
Rómska	42	2,2
Česká	10	0,52
Nemecká	1	0,05
Ruská	1	0,05
Ostatné	7	0,37
Nezistená	80	4,18
Spolu	1912	100

Zdroj: SODB, 2021

Bývanie – zhodnotenie súčasného stavu a trendy rozvoja

V obci tvorí prevažnú časť sídelnej štruktúry individuálna bytová výstavba (IBV). Rodinné domy sú jedno až dvojpodlažné, niektoré sú aj trojpodlažné (obytné podkrovie). I keď istá časť obyvateľstva býva v hromadnej bytovej výstavbe (HBV), jedná sa o prevažne vidiecky ráz osídlenia.

Podľa posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov v r. 2021 tvorí v obci Mužla domový fond 712 budov, z toho výraznú väčšinu tvoria rodinné domy – 653, čo predstavuje 91,71 %. Nasleduje 34 bytových domov, tvoriacich 4,78 %, 2 polyfunkčné budovy, 8 ostatných budov na bývanie, 2 neskolaudované rodinné domy, 2 núdzové objekty neurčené na bývanie, 1 inštitucionálne alebo kolektívne zariadenie, 10 ostatných príp. nezistených.

Spolu to predstavuje 780 bytov. Najväčší podiel v štruktúre bytového fondu tvoria byty s 3 obytnými miestnosťami – 279 bytov (35,77 %) a 4 obytnými miestnosťami – 144 bytov (18,46%).

Zdravotný stav domov je pestrý, zastúpené sú všetky bonitné skupiny. Prevládajú však staršie budovy v relatívne dobrom stave až vyžadujúce si rekonštrukciu. Odráža to

obdobie ich výstavby – najväčší podiel predstavujú domy z obdobia rokov 1961 – 1980 – 275 domov (38,62 %), nasledujú domy z rokov výstavby 1946 – 1960 – 155 domov (21,77 %), ďalej z obdobia 1919 – 1945 – 98 domov (13,76 %), z obdobia 1981 – 2000 – 81 domov (11,38 %). Nachádza sa tu 55 domov postavených do roku 1919, čo tvorí podiel 7,72% z celkového počtu 712 domov.

Vybavenosť domov a bytov poukazuje na rôznu životnú úroveň obyvateľov obce. Sleduje sa viacerými ukazovateľmi ako napr. vybavenosťou bytov ústredným kúrením, zásobovaním vodou, podľa celkovej podlahovej plochy bytu, pripojenosťou na internetovú sieť. O nízkej kvalite bytového fondu v niektorých lokalitách hovoria nasledovné údaje z posledného SODB 2021: až 151 domov je bez akejkoľvek formy kanalizácie, 27 domov bez vodovodnej prípojky a 184 domov bez plynofikácie.

K obci Mužla patria aj 3 majere: Čenkov s 18 rodinami, Jurský Chlm s 2 rodinami a Malá Mužla s 20 rodinami (10 dvojdomov) – spolu je tu 44 rodinných domov, ktoré všetky sú v stave vyžadujúcom si rekonštrukciu. Tie čiastočne komplikuje vysoká nezamestnanosť tunajších obyvateľov a majetko-právne vzťahy (nie všetky domy majú obyvatelia v súkromnom vlastníctve, ale len v prenájme).

Úlohou ÚPN obce bude regulačne usmerniť výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby existujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita výstavby a jej výtvarno-kompozičný charakter a úroveň bývania. Existencia príležitostí na bývanie, stav domového a bytového fondu sú určujúce faktory, ovplyvňujúce ďalší rozvoj obce a naplňujúce jej obytnú funkciu.

Obec Mužla počíta s nárastom počtu obyvateľov a tým aj so zabezpečením stavebných pozemkov pre bytovú výstavbu individuálnu.

Najväčšia časť práceschopného obyvateľstva odchádza za prácou do okresných miest Nové Zámky, Komárno a blízkeho mesta Štúrovo. Podpora IBV a HBV môže povzbudiť populačný rast, priviesť nových obyvateľov a vytvoriť predpoklady pre celkový rozvoj obce.

Hospodárska základňa

Základné rozvojové ciele v demografickom a socioekonomickom vývoji ako východiská pre územný rozvoj obce

Základným cieľom v celkovom vývoji obyvateľstva obce je vytváranie podmienok pre priaznivý demografický vývoj a ďalší postupný nárast a kvalitu štruktúry zástavby obce.

V celkovom vývoji počtu obyvateľov obce uvažovať s nárastom tak, aby sídelná veľkosť obce bola v horizonte návrhového obdobia vo veľkostnej kategórii, ktorá umožní riešiť komplex kvalitnej občianskej vybavenosti tak, aby bol v obci zabezpečený komfortný život vidieckeho sídla bez dennej potreby dochádzania za vybavenosťou do miest.

Vzhľadom na pretrvávajúci trend migrácie obyvateľstva z miest do obcí sa v závere výhľadového obdobia počíta s optimistickou alternatívou, teda s nárastom počtu obyvateľov.

Nárast obyvateľstva obce je možné dosiahnuť ťažiskovo zo zdrojov z dosťahovania obyvateľov do obce, a to v rámci vnútroregionálnej migrácie predovšetkým z mestských centier /Nové Zámky, Komárno, Štúrovo/ za zdrojov práce, resp. kvalitným vidieckym bývaním.

Vývoj počtu obyvateľov je ovplyvnený reprodukciou obyvateľstva i možnosťami a rozsahom novej bytovej výstavby. Spätné možnosti bytovej výstavby pozitívne ovplyvnia migráciu obyvateľstva. Tým, že v mestách dochádza k stagnácii bytovej výstavby, dochádza v obciach postupným zabezpečovaním vhodných plôch k stabilizácii vidieckeho obyvateľstva.

Nakoľko pri trvalej migrácii prevládajú mladšie vekové kategórie obyvateľstva, (do 40 rokov), dosídľovanie môže mať priaznivý vplyv na demografický vývoj a vekové zloženie obyvateľstva obce v budúcnosti.

Vytváranie podmienok pre rozvoj hospodárskych aktivít obce a pre tvorbu nových pracovných príležitostí a rozvoj zamestnanosti na území obce je jedným zo základných cieľov rozvoja.

V súvislosti s úvahami o dosídľovaní obyvateľov do obce z mestských centier, resp. iných regiónov Slovenska, je potrebné zohľadniť skutočnosť sociálnej a ekonomickej štrukturalizácie obyvateľstva, diferenciaciu ekonomických či záujmových vzťahov.

Pri rozvoji a profilovaní hospodárskych činností vytvárať územné podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít výrobného charakteru na báze remeselnej výroby, pri využití miestnych špecifických územno-technických daností.

Vývoj zamestnanosti v zariadeniach verejných služieb bude v obci podmienený predovšetkým demografickým rastom a štruktúrou obyvateľstva.

Pri lokalizácii aktivít výrobného charakteru je potrebné ťažiskovo využívať jestvujúce areály formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím jestvujúceho objektového fondu.

Základné rozvojové ciele

Stanovené rozvojové plochy bývania podľa pôvodného ÚPN obce Mužla /r. 2004/ už nie sú aktuálne.

Pri rozvoji obce podľa aktualizovanej dokumentácií pôjde predovšetkým o vytvorenie územných podmienok bytovej výstavby:

- v návrhovom období vytvoriť podmienky pre realizáciu nových bytov v rodinnej zástavbe vidieckeho sídla -IBV;
- v návrhovom období vytvoriť podmienky pre realizáciu nových bytov v hromadnej bytovej zástavbe -HBV;
- pre potreby, ktoré treba očakávať v súvislosti s tvorbou nových domácností a mladých rodín, ktoré budú mať ambície na vlastný byt;
- pre požiadavky bývajúcich občanov na zmenu kvalitatívneho resp. veľkostného štandardu bytov, ktoré môžu byť riešené tak prestavbou jestvujúceho objektového fondu, ako aj formou novej výstavby;
- ako ponuku pre výstavbu rodinných domov pre obyvateľov zo širšieho územia regiónu, ktorí majú (resp. budú mať ponuku) v obci nové pracovné podmienky, resp. majú ambície bývať vo vidieckom prostredí;
- požiadavky /resp. trend/ obyvateľov z miest Nové Zámky, Štúrovo, na kúpu stavebných pozemkov v obci Mužla.

Úlohou ÚPN obce bude regulačne usmerniť výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby jestvujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita výstavby a jej výtvarno-kompozičný charakter a úroveň trvalého a rekreačného bývania.

8. Prieskumy a rozboru kultúrnych a historických hodnôt. Objekty pamiatkového fondu.

Zastavané územie obce Mužla leží vo východnej časti katastrálneho územia, na krížení ciest I/63, III/1464 a III/1508, na oboch brehoch Mužlianskeho potoka, ktorý v severnej časti obce vytvára vodnú nádrž.

Sídelná štruktúra je pomerne kompaktná. Podľa kategorizácie pôdorysných typov sídiel je obec Mužla skupinovým cestným typom. Historické jadro obce s typickou parcelačnou štruktúrou sa rozprestiera najmä v centrálnej časti zastavaného územia pozdĺž Mužlianskeho

potoka. Obytné domy v starej časti sú dlhé jednotrakty s otvorenými dvormi, so štítmi do ulice. Novšie domy majú prevažne štvorcové pôdorysy, 2 podlažia a plochú strechu, resp. prízemné domy s riešením podkrovia. V západnej a centrálnej časti obce sa nachádza 11 bytových domov s 3 podlažiami. V obci prevláda obytná funkcia. V súčasnosti sa v obci nachádzajú všetky bonitné triedy objektov, od objektov nových, až po objekty odporúčané na asanáciu. Prevládajú však objekty v dobrom až horšom stave vyžadujúce si rekonštrukciu.

Vybavenostný uzol (občianska vybavenosť komerčného a nekomerčného charakteru) sa nachádza v polohe primárneho a sekundárneho referenčného uzla. Tie ležia v strede obce na ceste III. triedy III/1464 a jej pokračovaní na cestu I. triedy I/63 v smere na Štúrovo, ktoré zároveň predstavujú hlavnú kompozičnú os sídla. Prirodzenou výškovou a architektonickou dominantou sú kostol a škola, postavené na miernom návrší v centre obce.

Hlavnú kompozičnú os sídla tvorí dopravná línia cesty III. triedy III/1464 od vodnej nádrži a jej prepoj JV smerom na cestu I. triedy I/63. Vedľajšia kompozičná os je tvorená cestou III. triedy III/1508. Dopravný kríž týchto kompozičných osí na seba kumuluje vybavenostné funkcie obce – tvorí prirodzený hlavný referenčný uzol vymedzený objektmi kostola, školy, kultúrneho domu a obecného úradu. Môžeme hovoriť o kultúrno- administratívno správnom a obchodnom centre obce.

Z hľadiska **urbanistickej kompozície obce** je v návrhovej časti územného plánu potrebné:

- rešpektovať kompozičnú výstavbu sídla, hlavne polohu jestvujúcich kompozičných osí a referenčných uzlov.
- v závislosti na globálnej urbanistickej kompozícii organizovať umiestnenie vyšších funkcií
- uplatniť princíp revitalizácie tradičných urbanisticko-architektonických vzťahov v súlade s potrebami obce
- novú výstavbu limitovať jednoposchodovými stavbami s využitím podkrovia a v kompozične opodstatnených polohách výnimočne povoliť stavbu o jedno podlažie vyššie s tradičným typom striech, tvaroslovných prvkov a materiálov v záujme eliminovania množstva cudzorodých prvkov
- snažiť sa o návrat tradičných hmotovo - priestorových vzťahov, ktoré zvýraznia špecifický charakter obce.
- pri rozvoji obce rešpektovať a chrániť pamiatkovo hodnotné objekty, objekty s kultúrohistorickou hodnotou a významné archeologické lokality

Pamätihodnosti

Medzi objekty s kultúrohistorickou hodnotou, ktoré nie sú zapísané v ÚZPF, v katastri patria:

Farský kostol Narodenia Panny Márie – rím. kat., klasicistický, z 2. tretiny 18. storočia a v roku 1815 sa ho rozhodli rozšíriť do formy kríža. Vysvätený bol v r. 1817, po požiari v r. 1862 obnovený.

Kaplnka

Socha Svätej trojice

Prícestná socha sv. Floriána

Prícestná socha sv. Jána Nepomuckého

Kríž z r. 1913 na Dallošovej ulici

Kríž na ceste do vinohradov s nápisom „Ukrižovanému Ježišovi na počesť a slávu postavila obec Musla 18. mája 1779“

Prícestná socha Piety – ľudová neskorobaroková práca zo zač. 19. storočia

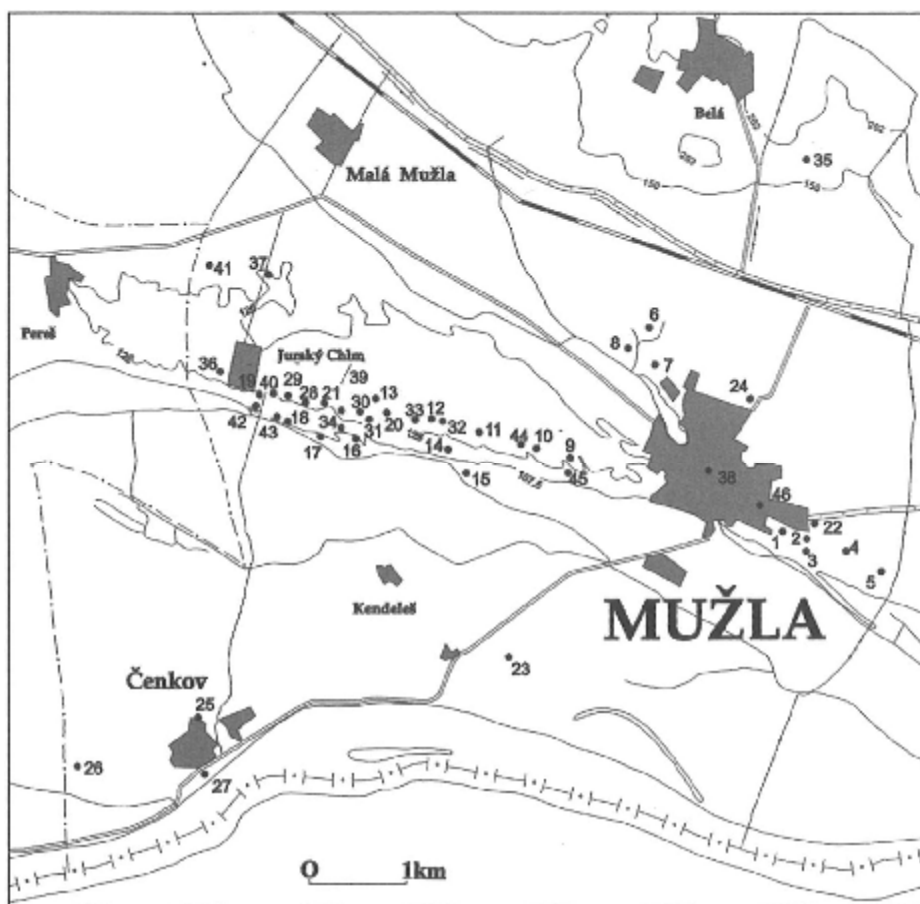
Objekty pamiatkového fondu

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v obci Mužla eviduje v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ÚZPF) nasledovné nehnuteľné národné kultúrne pamiatky:

Studňa veterná, 1. polovica 20. storočia, parcela č. 5 400/1, č. ÚZPF 2 363/1

(lokality bývalého PD Malá Mužla)

Riešené územie je pre archeologickú vedu dobre známe. Ide o veľmi bohaté a výnimočné územie. Pri posudzovaní archeologického potenciálu územia je nutné vychádzať z topografických vlastností regiónu. V roku 1996 PhDr. Ivan Kuzma zmapoval archeologické náleziská zistené na území katastra obce, pričom identifikoval vyše 40 archeologických nálezísk. Tieto archeologické náleziská sa takmer všetky nachádzajú v pásme, pri dunajskom brehu, resp. na vyvýšenej sprašovej terase a tesne pod ňou, ktorá sa tiahne od Štúrova po Búč. Ide najmä o južný pás intravilánu obce, ktorý v strede pretína údolie bezmenného potoka. Popri tomto údolí vznikla stredoveko-novoveká dedina, o čom svedčí aj umiestnenie kostola na ľavej pobrežnej terase. Na území katastra je sledovateľný kontinuálny vývoj od obdobia mladšej doby kamennej až po novovek.

(Archeologické náleziská v katastri obce – archeológ PhDr. Ivan Kuzma, Archeolog. ústav SAV Nitra)

Súpis nálezísk:

1. Na východnom okraji obce na úpätí terasy nálezy z obdobia praveku a z druhej polovice 14. až zo začiatku 16. storočia.
2. Nálezy z mladšej fázy boľerázskej skupiny.
3. Na východnom okraji obce pod polohou 2, na svahu terasy väčšie množstvo zlomkov ľudských kostí, atypický praveký materiál a nálezy z 13.-15. stor.
4. Poloha Želiarske, na ploche cca 100 x 250 m nálezy kultúry s mladšou lineárnou keramikou a železovskej skupiny.
5. Na okraji terasy, východne od polohy 4, praveké črepy a črepy z doby laténskej.
6. Poloha Bugaraš pozdĺž železnice, pri sútoku kanálov nálezy z obdobia praveku.
7. Poloha Bugaraš od dediny, nálezy z obdobia praveku.
8. Poloha Šíd nad jazerom, nevýrazné črepy pravdepodobne lengyelskej kultúry.
9. Poloha Pod záhradami, črepy patriace azda do badenskej kultúry.

10. Poloha Pod záhradami, rádiolaritový odštep a črepy badenskej keramiky.
11. Poloha Svätajurský vnútorný hon, nálezy bolerázskej skupiny a z mladšej doby bronzovej z obdobia čačianskej kultúry.
12. Črepy pravdepodobne zo strednej doby bronzovej a z doby rímskej. Okrem toho sa na ploche 30 x 30 m zistila deštrukcia so zlomkami tehál, malty a kamenia, ako i fragmenty ľudských kostí, kachlice a črepy z obdobia neskorého stredoveku. Pravdepodobne ide o zaniknutú sakrálnu stavbu (kostol), ktorej vznik možno v súvislosti s predpokladaným patrocíniom sv. Juraja (názov najvyššej polohy vzdialenej cca 1300 m je Kopec sv. Juraja) datovať do 12. až polovice 13. stor. Vo vzdialenosti cca 20 m západným smerom sa nachádza radové pohrebisko (č.32), ktoré pozostáva asi z 50 hrobov.
13. Poloha Svätajurský vnútorný hon, nálezy bolerázskej skupiny a skupiny Kosihy-Čaka, ako i z doby bronzovej. Objekty badenskej kultúry a bolerázskej skupiny potvrdil zisťovací výskum v r. 1995.
14. Nálezy z neskorej doby bronzovej, zo staršej doby laténskej a z obdobia stredoveku.
15. Praveké črepy, materiál z doby laténskej a z 13. stor.. Polohy pod číslom 14 a 15, ktoré sú vedľa seba, súvisia azda so zaniknutou stavbou v polohe 12 a nie je vylúčené, že ide o pôvodnú obec Mužla, ktorá sa v neskoršej dobe posúvala severovýchodným smerom na dunajskú terasu.
16. Praveké nálezy, nálezy z doby rímskej, sťahovania národov, 11. – 12. stor.
17. Nálezy z doby bronzovej, doby rímskej a 11. – 12. stor.
18. V tejto polohe – Pod kopcom sv. Juraja – letecký prieskum v r. 1988 zistil pôdorys tzv. pochodového tábora z doby rímskej, nálezy z 10. – 12. stor., obydlie z obdobia včasného stredoveku s ohniskom – pecou a tiež i germánske obydlie z druhej polovice 2. stor.
19. Ťažbou zeminy narušené pohrebisko z obdobia avarskej ríše zo 7.-8. stor. Zistené štyri narušené hroby, z ktorých pochádza žltá keramika a sivočierna hrncovitá nádoba.
20. Pohrebisko z obdobia avarského kaganátu. Preskúmané tri hroby – jeden detský a dva patriace dospelým jedincom. Pochádzajú z nich dve nádoby, kovanie opaska, koráliky a ďalšie nálezy.
21. Pôdorys stavby s rozmermi cca 15 x 15 m. Jeho najbližšia interpretácia je zatiaľ nejasná, nie je však vylúčené, že môže súvisieť s táborom v polohe 18, resp. 28.
22. V polohe Szent István föld, pri posledných domoch obce smerom k Štúrovu, sa nachádzalo rozsiahlejšie žiarové pohrebisko podolskej kultúry z neskorej doby bronzovej. Mnohé hroby boli zničené už pred 2. svetovou vojnou, materiál z niektorých bol deponovaný v múzeu v Nových Zámkoch, kde sa počas bombardovania zničili. Pri výskume v r. 1953 sa odkryla iba nevelká časť pohrebiska.
23. Poloha Homoky s hromadným nálezom mincí (asi 300 ks)zo 17. stor. Neskôr objavených ďalších 167 kusov. Mince boli pôvodne uložené v nádobe. Ide prevažne o strieborné razby Leopolda I.
24. Sídľiskové objekty, predbežne nedatované.
25. Čenkov, poloha Homokoš – úplne zničené kostrové pohrebisko z 12. stor. Prvé nálezy pochádzajú z r. 1952. Pri prieskume sa vtedy zistila porušená kostra. Počas výskumu sa odkryli ďalšie dva hroby a zistili ďalšie tri zničené, obsahujúce tri strieborné esovité záušnice.
26. Čenkov – nálezy kultúry s mladšou lineárnou keramikou. Reprezentujú iba okraj sídliska, ktorého väčšia časť sa rozkladá v katastri Kravany nad Dunajom.
27. Čenkov, polohy Vilmakert a Orechový sad. Najvýznamnejšie archeologické nálezisko na území Mužle.
28. Zistený pôdorys ďalšieho poschodového tábora z doby rímskej, ako aj zatiaľ nedatované sídľiskové objekty.
29. Pohrebisko, zachytené štyri kostrové hroby. V troch prípadoch šlo o dospelých jedincov, štvrtý – detský hrob bol nájdený tesne pod úrovňou ornice. Hroby boli orientované s miernou odchýlkou v smere Z-V s hlavou pochovaných na západ. Hoci všetky hroby boli bez sprievodných nálezov, pravdepodobne ich možno datovať do 2. polovice 10. až 1. polovice 11. stor., úplne vylúčiť však nemožno ani skoršie datovanie.

30. Poloha, ktorá tvorí vďaka výmoľu v terase akýsi prirodzený ostroh, zistená priekopa. Zberom sa získali črepy badenskej kultúry, ako i materiál z doby bronzovej, podobne ako v susednej polohe 13.
31. Okrem väčšieho množstva sídliskových objektov sa leteckým prieskumom zistili dva priekopovité útvary, križujúce sa v ostróm uhle. Materiál z tejto polohy je identický s nálezmi v polohe 30.
32. Východným smerom od sakrálnej stavby v polohe 12 možno vo vzdialenosti cca 20-30 m sledovať radové pohrebisko s 50 hrobmi.
33. Západným smerom od stavby v polohe 12 sa na okraji terasy nachádzajú bližšie neinterpretované žlabovité útvary väčšieho rozsahu, ako i väčšie množstvo sídliskových, zatiaľ nedatovaných objektov.
34. obdĺžnikový pôdorys s rozmermi cca 15 x 20 m, orientovaný dlhšou stranou v smere V-Z, ktorý nie je zatiaľ datovaný.
35. Poloha Csépany szőlőhegy, v r. 1974 sa pri prácach vo vinohrade našlo väčšie množstvo strieborných mincí, z ktorých sa zachovalo 48 ks. Ide prevažne o razby Leopolda I. z 2. polovice 17. a zo začiatku 18. stor.
36. Sídliskové objekty, zatiaľ nedatované.
37. Obdĺžnikový pôdorys veľkosti cca 50 x 20 m, orientovaný v smere V-Z. Pri jeho JV nároží sa nachádzal menší pôdorys veľkosti 5 x 10 m, zatiaľ nedatovaný.
38. Z katastra obce, bez presnejšej lokalizácie a nálezových okolností pochádzajú dva meče, prvý z nich bol nájdený v r. 1896, druhý v r. 1956. Nemožno vylúčiť, že oba pochádzajú z náleziska v Čenkove.
39. Priekopovitý útvar s pravouhlým nárožím.
40. Sídliskové objekty, predbežne nie sú datované.
41. Poloha Nová pustatina, na základe porastových príznakov bol zistený líniový útvar s náznakom nárožia, zatiaľ nedatovaný.
42. Sídliskové objekty – chaty, jamy, žlabové línie, pozitívne porastové príznaky v obilí, nedatované.
43. Sídliskové objekty – chaty, jamy, žlabové línie, pozitívne porastové príznaky v obilí, nedatované.
44. Pod záhradami ďalšie, celkove piate pohrebisko zistené na terase východne od Mužle na základe pozitívnych porastových príznakov v obilí, nedatované.
45. Konopnice, sídliskové objekty – chaty, jamy, žlabové línie, pozitívne porastové príznaky v obilí, nedatované.
46. Pri hľadaní hrobov nemeckých vojakov v centre obce boli zistené nálezy, pochádzajúce zrejme z hrobu z doby halštatskej, zo stupňa Ha C.

9. Prieskumy a rozborý priestorového usporiadania a funkčného využitia územia.

V rámci prieskumov v teréne a prieskumov mapového operátu stavu katastra nehnuteľností bol zistený výrazný nesúlad ktorý sa dotýka 60% objektov a pozemkov . Táto skutočnosť – teda nesúlad medzi skutočnosťou a grafickým zobrazením je natoľko závažná že má vplyv na vysporiadavanie vlastníctva k jednotlivým nehnuteľnostiam. V obci tvorí prevažnú časť sídelnej štruktúry výstavba rodinných domov. Rodinné domy sú jedno až dvojpodlažné, niektoré sú aj trojpodlažné. Zdravotný stav objektov je pestrý, zastúpené sú všetky bonitné skupiny. Funkčné využitie územia je podrobne charakterizované v problémovom výkrese a výkrese STS.

10. Prieskumy a rozborý technickej infraštruktúry.

Z hľadiska širších dopravných pomerov je najvýznamnejšou dopravnou tepnou cesta I. triedy I/63, **Komárno – Štúrovo**. Od mesta Komárno je obec Mužla vzdialená 40 km, od najbližšieho mesta Štúrovo len 9 km. Od okresného mesta Nové Zámky /centrum/ je obec Mužla /centrum/ vzdialená 44,2 km, od krajského mesta Nitra je obec vzdialená 82 km.

Podľa posledného platného ÚPN-R NSK je v katastrálnom území plánovaný cestný rozvojový zámer. Jedná sa o južný obchvat obce Mužla - prekládku cesty I. triedy I/63.

Cestná doprava

Pre obec má základný význam aj cesta II. triedy II/509 Bajč – Štúrovo, ktorá prechádza katastrom v severnej časti a zabezpečuje hlavné cestné prepojenie na okresné mesto Nové Zámky a na druhú stranu na Štúrovo.

Hlavnú dopravnú kostru obce tvorí cesta I. triedy I/63 a cesty III. triedy III/1464 Chotín – Mužla a cesta III/1508 Mužla – križovatka s II/509. Cesty I.-III. triedy sú v správe VÚC NSK. Je po nich prevádzkovaná aj autobusová doprava. Organizácia vnútornej dopravy je založená na sieti miestnych komunikácií organizovaných podľa dôležitosti.

Miestne komunikácie

Sú to cesty IV. triedy.

Cesta I. a cesty III. triedy prechádzajú obcou a vytvárajú hlavnú dopravnú kostru obce, na ktorú sa napája sieť miestnych komunikácií. Stav niektorých týchto komunikácií je nevyhovujúci, komunikácie v zlom stavebno-technickom stave sú určené na rekonštrukciu (poškodené krajnice komunikácií a povrch vozoviek). Komunikácie s poškodenými krajnicami a poškodeným povrchom sú určené na rekonštrukciu. Smerové oblúky na miestnych komunikáciách majú malé polomery. Komunikácie sú vybudované v nenormových kategóriách, v šírkach od 2,7 m do 5,0m. Dopravná premávka je na všetkých komunikáciách napriek nie vždy vhodným šírkovým usporiadaniam obojsmerná. Odvodnenie ciest je v prevažnej miere riešené do príľahlej zelene. Len málo ciest v obci má vybudovaný systém rigolov na odvádzanie dažďovej vody z vozovky. Je to najmä cesta III/1464 prechádzajúca obcou, čiastočne aj cesta I. triedy. Po trasách miestnych komunikácií nie sú prevádzkované autobusové linky. Vzhľadom na dopravný význam, spoločenskú funkciu a polohu v obci prisudzujeme miestnym komunikáciám funkčnú triedu C3.

Miestne komunikácie sú obslužné komunikácie, miestneho významu, prevažne so spevneným povrchom. Slúžia predovšetkým ako prístupové cesty k rodinným domom a k iným verejným objektom a využívajú sa aj ako prístupové cesty na poľnohospodárske pozemky v rámci zastavaného územia, alebo ako spojovacie komunikácie mimo zastavaného územia.

Účelové komunikácie

Cestnú sieť mimo zastavaného územia dopĺňa aj sieť účelových komunikácií. Ako účelové komunikácie sú vybudované cesty, tvoriace pokračovanie miestnych komunikácií mimo zastavaného územia. Okrem toho, že účelové komunikácie sprístupňujú jednotlivé časti chotára, sú taktiež súčasťou výrobných areálov a poľnohospodárskych areálov. Povrch účelových komunikácií je z časti spevnený a z časti nespevnený.

Poľné cesty

Prístup do chotára zabezpečuje sieť poľných ciest, nadväzujúca na cesty I., II. a III. triedy, účelové alebo miestne komunikácie. Majú väčšinou prašný povrch. Sprístupňujú jednotlivé časti chotára s blokmi poľnohospodárskej pôdy. Účelové cesty sprístupňujúce roztrúsené osady patriace k obci Mužla majú spevnený povrch.

Pešie komunikácie a priestranstvá

Z hľadiska pešej dopravy je v návrhu ÚPD potrebné uvažovať s výstavbou a rekonštrukciou chodníkov popri miestnych komunikáciách a dobudovať chodník popri ceste III. triedy III/1508 a čiastočne aj ceste I. triedy I./63. V obci sa novovybudované pešie priestranstvá nachádzajú pred kostolom, školou, obecným úradom až kultúrnym domom.

Statická doprava

Obec má vybudované parkovisko pred miestnym kultúrnym domom, obecným úradom, domom služieb, základnej škole, materskej škole, supermarketom. Plochy statickej dopravy absentujú pri miestnom kostole, cintoríne a telocvični. Garážovanie motorových vozidiel je riešené v súkromných garážach na pozemkoch rodinných domov.

Dopravné zariadenia

V katastrálnom území Mužla sa nenachádzajú ČSPHM. Najbližšie verejné ČSPHM a ich zariadenia sa nachádzajú v susednej obci Gbelce a v 8 km vzdialenom meste Štúrovo.

Cestná hromadná doprava

Má najväčší podiel na preprave cestujúcich do zamestnania, škôl, za nákupmi a službami. Obec má vzhľadom na svoju polohu v blízkosti mesta Štúrovo a okresného mesta Nové Zámky zabezpečenie prímestskou autobusovou dopravou. Prímestské autobusové linky zabezpečuje spoločnosť Arriva Nové Zámky, a.s. s odchodmi v pravidelných intervaloch.

Dopravné závady:**Bodové závady**

- nedostatok parkovacích miest v centre obce, v tesnom dotyku s občianskou vybavenosťou;
- malé polomery na smerových oblúkoch miestnych komunikáciách;
- na MK so slepým zakončením chýba otočka;

Líniové závady

- závady na pozdĺžnom a priečnom profile miestnych komunikácií;
- závady na pozdĺžnom a priečnom profile miestnych chodníkov.

Ochranné pásma cestných dopravných trás

Cesta I. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi vozovky	50 m
Cesta II. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi vozovky	25 m
Cesty III. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi vozovky	20 m
Miestne komunikácie	ochranné pásmo na obe strany od osi vozovky	15 m

Cyklistická doprava

Riešeným územím po ľavom brehu Dunaja prechádza „červená“ medzinárodná cyklotrasa EuroVelo 6 č. ev6 Atlantik – Čierne more. Riečna cyklotrasa (po anglicky The Rivers Route), je diaľková cyklomagistrála siete EuroVelo vedúca v dĺžke 3 653 km pozdĺž viacerých veľkých európskych riek – väčšiny Loiry, časti Saôny, krátkej časti horného toku Rýnu a takmer celej dĺžky druhej najväčšej európskej rieky Dunaj – čím spája atlantické pobrežie s rumunským mestom Constanta pri Čiernom mori. 5,1 % z celkovej dĺžky tejto významnej cyklotrasy, čo predstavuje 8,2 km, vedie cez kataster Mužla.

Obcou prechádza aj „žltá“ cyklotrasa č. 8141 Belá – Mužla – dunajská hrádza v správe SCK, ktorej celková dĺžka je 8,5 km (v rámci k.ú. Mužla väčšina trasy - 7,0 km) a napája sa na dunajskej hrádzke na EuroVelo 6. Cyklotrasa vedie otvorenou poľnohospodárskou krajinou po nespevnených cestách, v krátkom úseku pred vstupom do obce po ceste I. triedy, miestnych komunikáciách, no najmä po ceste III. triedy III/1508 až ku chránenému železničnému priecestiu, opäť spevnenými účelovými komunikáciami až k vinohradom a následne do obce Belá.

V chotári Mužla sa na cyklomagistrálu EuroVelo6 pri osade Čenkov napája aj „modrá“ cyklotrasa, vedúca spevnenými účelovými komunikáciami cez Čenkovský les, slaniská v lokalite Nová pustatina, bývalý majer Jurský Chlm, v krátkom úseku po ceste III. triedy III/1464 a ďalej cez Malú Mužlu a chránené železničné priecestie s napojením na cestu II. triedy II/509. Tu by sa mala napojiť na navrhovanú ostatnú cyklistickú trasu podľa v súčasnosti platného ÚPN NSK (2015) vedúcu do obce Gbelce. V ÚPN NSK sa tiež navrhuje cykloturistické prepojenie centra obce Mužla so 7 km vzdialeným mestom Štúrovo vedúce pozdĺž cesty I. triedy I/63.

Predmetom návrhového riešenia ÚPN obce bude i vybudovanie lokálnych cyklotrás, za účelom prepojenia obce Mužla s ostatnými susediacimi obcami, ako aj zaujímavými rekreačnými lokalitami v okolí.

Letecká doprava

V katastrálnom území Mužla sa nenachádza žiadne letisko, osobitné letisko, heliport ani letecké pozemné zariadenie. Do predmetného územia nezasahujú ani žiadne ochranné pásma, resp. prekážkové roviny a plochy letísk, heliportov, osobitných letísk a leteckých pozemných zariadení, ktoré sa nachádzajú mimo územia obce, a ktoré by ovplyvňovali a limitovali rozvoj obce.

Železničná doprava

Územím katastra Mužla prechádza dvojkolažová elektrifikovaná železničná trať č.120A Bratislava – Štúrovo. Trať pokračuje cez Szob (HU) na Budapešť, je súčasťou Paneurópskeho dopravného koridoru č.4, spájajúceho Drážďany a Istanbul.

Na tejto železničnej trati sa v predmetnom území nachádza 1 železničná stanica a 3 chránené železničné priecestia.

Ochranné pásmo dráhy ŽSR

Železničná dráha	ochranné pásmo od osi krajnej koľaje	60 m
------------------	--------------------------------------	------

Vodné hospodárstvo

Hospodársky význam využívania vôd je dôležitý v mnohých oblastiach. Či už ide o zásobovanie pitnou vodou, odvádzanie a čistenie odpadových vôd, využívanie vody v priemysle (rôzne odvetvia, vrátane energetiky a hydroenergetiky), využívanie vody v poľnohospodárstve (pre závlahy a živočíšnu výrobu), vodnú dopravu, rybné hospodárstvo, turizmus vo vzťahu k vode, ochrana pred povodňami, krytie vlahového deficitu (nádrže, poldre, odvodnenia a závlahy).

Povrchové vody:

Vodné toky

Hydrograficky patrí dotknuté územie do povodia rieky Dunaj, ktorá preteká južným okrajom katastrálneho územia V – Z smerom. V katastrálnom území obce Mužla sa nachádzajú v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p. vodohospodársky významné vodné toky Dunaj so svojou hrádzou (4-20-01-001 číslo hydrologického poradia), Obidský kanál (4-20-02-013 ČHP) a drobné vodné toky ako Mužliansky kanál (4-20-02-014 ČHP) a bočné prítoky Obidského kanála.

Vodné plochy

Na severnom okraji zastavaného územia obce sa nachádza vodná nádrž Mužla.

Podzemné vody:

Hydrogeológia

Základnou hodnotenou jednotkou vodohospodárskej bilancie podzemných vôd Slovenska je hydrogeologický rajón s jeho následným detailným členením na subrajóny a čiastkové rajóny. Hydrogeologický rajón je hydrogeologicky jednotné územie s podrobnými hydrogeologickými vlastnosťami, typom zvodnenia a obehom podzemnej vody. Podľa súčasnej hydrogeologickej

rajonizácie je územie Slovenska rozdelené na 141 hydrogeologických rajónov. (*Generel ochrany a racionálneho využívania vôd SR, 2002*).

Hodnotené územie spadá do 2 hydrogeologických regiónov – kvartér Dunaja v úseku Komárno – Chľaba a kvartér dunajských terás na úpätí Hronskej pahorkatiny. Určujúcim typom priepustnosti je medzizrnová priepustnosť. Kvantitatívna charakteristika prietochnosti a hydrogeologickej produktivity je vo väčšine územia vysoká ($T = 1 \cdot 10^{-3} - 1 \cdot 10^{-2} \text{ m}^2 \cdot \text{s}^{-1}$) a mierna ($T = 1 \cdot 10^{-4} - 1 \cdot 10^{-3} \text{ m}^2 \cdot \text{s}^{-1}$).

Popis hydrogeologického útvaru: (v lokalite obce) Štrky a piesky terás (prevaha štrkov), priepustnosť pórová, nad 2 m prekryté sprašami; infiltrácia zrážok len v miestach so zníženou hrúbkou spraší. Menšie zvodnence s medzizrnovým alebo puklinovým typom priepustnosti, s obmedzenými množstvami alebo takmer žiadnymi množstvami podzemnej vody.

V lokalite J a Z od obce, smerom k Dunaju: štrky a piesky (prevaha pieskov) prevažne pleistocénne s anizotropiou často prekryté piesčitými hlinami; priepustnosť pórová, hladina podzemnej vody voľná v hydrologickej spojitosti s tokmi; tvoria hydraulický celok s neogénnymi drobnými štrkami v podloží.

Geotermálne vody

Podľa Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra spadá celé územie katastra Mužla do 2 geotermálnych útvarov podzemných vôd so zdrojmi geotermálnych vôd:

- v severnej časti územia je to SK300020FK tzv. Komárňanská okrajová kryha so strednoteplotnými geotermálnymi vodami ($T = 100 - 150^\circ\text{C}$)
- v južnej časti územia je to SK300010FK tzv. Komárňanská vysoká kryha. Z hľadiska teploty sa v nich nachádzajú iba nízkoteplotné zdroje ($T < 100^\circ\text{C}$).

Geotermálna voda v týchto útvaroch je viazaná na triasové vápence a dolomity i jurské vápence terciérneho, resp. kriedového podložia. V oboch týchto geotermálnych útvaroch je dobrý kvantitatívny aj chemický stav geotermálnych vôd.

V riešenom katastrálnom území Mužla neboli zatiaľ realizované žiadne výskumné a prieskumné geotermálne vrty. Najbližšie geotermálne vrty: FGO-1 Obid, FGKr-1 Kravany nad Dunajom, vrt FGŠ-1 Štúrovo.

Vodné zdroje a ich ochranné pásma

Časť katastrálneho územia obce sa nachádza v ochrannom pásme II. stupňa v súčasnosti nevyužívaného vodného zdroja RH – 10, ktorý sa nachádza v susednom katastrálnom území obce Obid. V samotnom katastri Mužla sa žiadny vodný zdroj nenachádza.

Vodohospodársky chránené územia

Predmetné územie nezasahuje do Chránenej vodohospodárskej oblasti (CHVO). Priamo v dotknutom území sa nenachádza vodohospodársky významné územie.

Hydromelioračné zariadenia

V k.ú. Mužla sa nachádzajú nasledovné hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š.p.:

- **odvodňovací kanál Gbelce – Mužla** (evid. č. 5207 018 001), ktorý bol vybudovaný v roku 1963 o celkovej dĺžke 7,490 km v rámci stavby „OP Gbelce – Mužla“;
- **odvodňovací kanál Mellekér** (evid. č. 5207 024 001), ktorý bol vybudovaný v roku 1965 o celkovej dĺžke 8,600 km v rámci stavby „OP Mellekér – Gbelce“.

V riešenom území nie sú vybudované žiadne zavlažovacie zariadenia.

Odvádzanie dažďových vôd:

Obec Mužla je obec s miernym výškovým rozdielom, striedajú sa rovinaté územia s miernym spádom a protispádom. Sú tu vybudované ochranné technické zariadenie pre odvádzanie dažďových povrchových vôd pomocou udržiavaných rigolov vedľa štátnych ciest. Miestne komunikácie majú tiež rigoly, ktoré sú však miestami neudržiavané. Dažďové vody tak vsiaknu

do zelených pásov vedľa komunikácie alebo sa priamo zhromažďujú na ceste a vytvárajú nepríjemné kaluže.

Súčasná likvidácia dažďových vôd je nedostatočná a to preto, lebo odvodňovacie priekopy nemajú dostatočnú kapacitu, nie sú udržiavané a tiež je potrebné dobudovať odvodňovacie priekopy, aby nedošlo k zatápaniu časti územia.

Zásobovanie pitnou vodou - vodovod

Zásobovanie sídelného útvaru Mužla je z prívodného vodovodného potrubia Mužla - Štúrovo.

Obec Mužla je napojená na prívod vody HDPE DN300 pri cestnej komunikácii do Štúrova a ceste do Belej, kde je vybudovaná armatúrna šachta. Pred križovaním s cestnou komunikáciou je vybudovaná redukčná šachta a pred križovaním so ŽSR je vybudovaná vodomerná šachta pre obec Mužla.

Časť sídelného útvaru Malá Mužla je napojená na prívod vody HDPE DN300 pri cestnej komunikácii do Štúrova, kde je vybudovaná vodomerná šachta s redukčným ventilom. V poli vedľa prístupovej cesty do Malej Mužle je vybudované prívodné potrubie.

Zdrojom vody pre prívodné vodovodné potrubie Mužla – Štúrovo je diaľkovod Kolta – Svodín – Mužla.

Voda je dopravovaná z VDJ Kolta 2x10 000m³ s hladinami 266,50/260,50 m.n.m. do prerušovacej komory Svodín 2x100 m³ s hladinami 236,00/232,10 m.n.m. Z prerušovacej komory Svodín je voda privádzaná do prívodného potrubia Mužla – Štúrovo. Z prívodného potrubia je voda privádzaná do obce Mužla cez redukčnú šachtu, kde sa tlak redukuje na výstupnú hodnotu 0,40 MPa.

Časť sídelného útvaru Malá Mužla je zásobovaná cez prívodné vodovodné potrubie Mužla - Štúrovo cez redukčnú šachtu, kde sa tlak redukuje na výstupnú hodnotu 0,49 MPa.

Tlakové pomery v obci Mužla dosahujú hodnotu 0,42 – 0,58 MPa.

Tlakové pomery v Malej Mužli dosahujú hodnotu 0,32 – 0,50 MPa.

Hygienické zabezpečenie pitnej vody je v rámci diaľkovodného systému.

Vodovodná sieť v sídelnom útvaru Mužla je zrealizovaná ako vetvová vodovodná sieť v kombinácii s okružovou vodovodnou sieťou.

Prevádzkovateľom vodovodnej siete je **Západoslovenská vodárenská spoločnosť a.s.**

Vodovodné potrubia sú uložené v komunikáciách, chodníkoch a vo výnimočných prípadoch v zelených pásoch.

Na jednotlivých vetvách sú umiestnené uzávery, hydranty, hydrant – kalník a hydrant – vzdušník.

Rozvodná vodovodná sieť sídelného útvaru Mužla v správe ZsVS, a.s.:

Tabuľka rozvodnej vodovodnej siete Mužla

vetva	materiál	priemer v (mm)	dĺžka v (m)
„Prívod“	AZC	250	1 813,50
„1“	AZC	250	293,50
		150	306,00
„2“	AZC	100	1 630,00
„2-1“	AZC	100	161,50
„2-2“	AZC	100	100,50
„2-3“	AZC	100	347,00
„2-4“	AZC	100	448,50
„3“	AZC	100	528,50
		125	589,50
„3-1“	AZC	100	208,50

„3-2“	PVC	100	437,00
„4“	AZC	100	905,50
„4-1“	AZC	100	93,00
„5“	AZC	100	1 372,50
„5-1“	AZC	80	543,00
„5-2“	AZC	80	46,00
„5-3“	AZC	100	601,00
„5-3-1“	AZC	100	157,50
„5-4“	AZC	100	582,00

Tabuľka rozvodnej vodovodnej siete Malá Mužla

vetva	materiál	priemer v (mm)	dĺžka v (m)
„Prívod“	PVC	100	828,00
„1 MM“	PVC	100	268,00

Celková dĺžka vybudovaného verejného vodovodu na území sídelného útvaru Mužla v správe ZsVS, a.s. je cca **12 260,50 m**.

Ochranné pásmo vodovodného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách sa vymedzuje zvislými plochami vedenými po oboch stranách vodovodného potrubia verejného vodovodu vedenými od ich osi vo vodorovnej vzdialenosti:

- pre potrubie do DN 500 – 1,8 m
- pre potrubie nad DN 500 – 3,0 m

V pásme ochrany je zakázané:

- a) vykonávať zemné práce, umiestňovať stavby, konštrukcie alebo iné podobné zariadenia alebo vykonávať činnosti, ktoré obmedzujú prístup k verejnemu vodovodu alebo verejnej kanalizácii alebo ktoré by mohli ohroziť ich technický stav;
- b) vysádzať trvalé porasty;
- c) umiestňovať skládky;
- d) vykonávať terénne úpravy.

V rámci sídelného útvaru Mužla je vybudovaný aj vodovod, ktorý **nie je v správe ZsVS**, a.s. a slúži pre zásobovanie vinohradníckych domčekov a záhrad. Vodovod je napojený na prívod vody HDPE DN300 pri cestnej komunikácii do Štúrova, kde je vybudovaná vodomerná šachta.

Tabuľka rozvodnej vodovodnej siete vinohradov mimo správy ZsVS, a.s.:

vetva	materiál	priemer v (mm)	dĺžka v (m)
„6“	PVC	100	1 589,00
„6-1“	PVC	100	614,00
„6-2“	PVC	80	566,00
„6-3“	PVC	80	529,00
„6-3-1“	PVC	80	395,00

Celková dĺžka jestvujúcej rozvodnej vodovodnej siete v celom katastrálnom území Mužla je **15 953,50 m**.

Výpočet potreby vody:

Výpočet potreby vody pre sídelný útvar Malý Lapáš je spracovaný v zmysle Vyhlášky MŽP SR č. 684/2006 Z.z. zo dňa 14.11.2006.

Rok 2022

Počet obyvateľov : 1912 obyv.

Priemerná špecifická potreba vody pre bytový fond a občianskú a technickú vybavenosť /Qp/

Bytový fond

1912 obyv..... 145 l/ob/d.....277 240 l/d.....3,208 l/s

Vybavenosť

1912 obyv..... 25 l/ob/d..... 47 800 l/d.....0,553 l/s

 $Q_p = 3,208 + 0,553 = 3,761 \text{ l/s}$ Maximálna denná potreba vody Q_m $Q_m = Q_p \times k_m$ $Q_m = 3,761 \times 1,6$ $Q_m = 6,0176 \text{ l/s}$ Maximálna hodinová potreba vody Q_h $Q_h = Q_m \times K_h$ $Q_h = 6,0176 \times 1,8$ $Q_h = 10,831 \text{ l/s}$ **Kanalizácia**

V obci Mužla nie je v súčasnosti vybudovaná žiadna splašková kanalizácia. Odpadové vody od obyvateľstva a vybavenosti sú zachytávané v individuálnych žumpách, ktoré technicky ako aj polohovo väčšinou nevyhovujú STN 73 6701. Snahou obce je, aby sa čo najskôr vybudovala verejná kanalizácia v obci a tak sa mohlo čo najviac ľudí pripojiť na verejnú kanalizáciu. Pravidelným zvažovaním žump sa zamedzí, aby sa obsah žump nezodpovedne vyvážal do okolia obce a tak došlo k znečisteniu životného prostredia

Plynofikácia

Kapitola je spracovaná na základe podkladov poskytnutých firmou SPP - distribúcia, a.s., od OcÚ Mužla, mapových podkladov územia riešenej obce a Zákona č. 251/2012 Z.z. o energetike.

Odberatelia zemného plynu

Zemný plyn (ZP) sa v obci Mužla v najväčšej miere používa na účely vykurovania, prípravu teplej vody, varenie a na rôzne technologické účely.

Každý odberateľ ZP je vybavený obchodným meradlom na meranie odobratého množstva ZP. Obchodné meradlo je vlastníctvom distribútora / dopravcu ZP resp. prevádzkovateľa plynovodnej distribučnej siete (DS).

Kategorizácia odberateľov zemného plynu

V obci sa, v zmysle kategorizácie odberateľov ZP, môžu nachádzať štyri kategórie odberateľov ZP. Prvou kategóriou odberateľov (ročný odber ZP do 6,5 tis.m³) je kategória domácnosti (D). Druhou kategóriou odberateľov (ročný odber do 60 tis.m³) je kategória maloodberatelia (M). Treťou kategóriou odberateľov (ročný odber od 60 tis.m³ do 400 tis.m³) je kategória strednoodberateľov (S). Štvrtou kategóriou odberateľov (ročný odber nad 400 tis.m³) je kategória veľkoodberateľov (V).

Stav odberateľov nachádzajúcich sa v katastrálnom území obce Mužla podľa jednotlivých kategórií je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

stav odberateľov ZP k 10/2022:

<i>kategória odberateľa</i>	<i>počet</i>
domácnosť (D)	447
maloodberateľ (M)	16
strednoodberateľ (S)	0
veľkoodberateľ (V)	0

Stav plynárenských zariadení v obci

Obec Mužla je celoplošne plynofikovaná. Dominantným energonosičom na výrobu tepelnej energie v predmetnej obci je ZP. Zo zdroja ZP k jeho odberateľom je dodávaný VTL a STL plynovodnou DS tvorenou systémom diaľkových a miestnych PZ. Plynovodnú DS v katastrálnom území obce prevádzkuje fa SPP – distribúcia, a. s. (distribútor / dopravca ZP).

Opis plynárenských zariadení

Primárnym zdrojom ZP obce Mužla je VTL plynovodná prípojka Mužla PN40 DN100 z VTL plynovodu Štúrovo PN40 DN200 a VTL plynová regulačná stanica RS 1200 Mužla.

Sekundárnym zdrojom ZP v obci je STL2 plynovodná DS Mužla. Táto tzv. miestna sieť (MS) tvorí jednu samostatnú rozvodňu ZP.

MS je tvorená úsekmi distribučných plynovodov (PL) a plynovodných prípojok (PR) z ocele a PE. MS zabezpečuje v obci plošnú distribúciu a dodávku ZP.

Do odberných plynových zariadení (OPZ) odberateľov v obci je ZP dodávaný plynovodnými PR. Doreguláciu ZP a meranie odberu ZP zabezpečujú plynové regulačné a meracie zariadenia (RaMZ). Prevádzku OPZ zabezpečujú odberatelia ZP na vlastné náklady.

Prehľad a parametre plynárenských zariadení

Prehľad a parametre PZ nachádzajúcich sa v katastrálnom území obce Mužla podľa jednotlivých zariadení sú uvedené v nasledujúcich tabuľkách:

distribučné diaľkové VTL PL a PR:

<i>názov</i>	<i>konštrukčný tlak</i>	<i>prevádzkový tlak</i>	<i>dimenzia</i>
PL Štúrovo	PN40	do 4 MPa	DN200
PR Mužla			DN100

distribučné RS:

<i>názov</i>	<i>regulácia</i>	<i>výkon v m³/h</i>
RS Mužla	4 MPa / 300 kPa	1200

distribučné STL prepojovacie PL:

<i>názov</i>	<i>prevádzkový tlak</i>	<i>dimenzia</i>	<i>materiál</i>
PL RS Mužla – obec Mužla	do 300 kPa	DN150	ocel'

distribučné STL plynovodné MS:

<i>názov</i>	<i>konštrukčný tlak</i>	<i>prevádzkový tlak</i>	<i>materiál</i>
MS Mužla	PN6	do 300 kPa	ocel' / PE

Ochranné a bezpečnostné pásma plynárenských zariadení

OCHRANNÉ PÁSMA NACHÁDZAJÚCICH SA PZ:

- VTL PL PN40 DN200 4 m od osi
- VTL PL PN40 DN100 4 m od osi
- VTL regulačné stanice 8 m od pôdorysu
- STL PL a PR v extraviláne 4 m od osi
- STL PL a PR v intraviláne 1 m od osi

BEZPEČNOSTNÉ PÁSMA NACHÁDZAJÚCICH SA PZ:

- VTL PL PN40 DN200 20 m od osi
- VTL PL PN40 DN100 20 m od osi
- VTL regulačné stanice 50 m od pôdorysu
- STL PL a PR v extraviláne 10 m od osi
- STL PL a PR v intraviláne 2 m od zariadenia

Ochranné a bezpečnostné pásma PZ a činnosť v nich vymedzuje zákon č. 251/2012 Z.z.. Pre situovanie PZ v dotknutom území platia ustanovenia príslušných technických noriem a predpisov.

Elektrifikácia

Obec Mužla je zásobovaná elektrickou energiou z transformovni 22/0,42 kVA. Tieto transformovne sú napojené z rozvodne TR 110/22 kVA Štúrovo, cez 22 kV vzdušné elektrické vedenie. Obec a jej časti : Malá Mužla , vinice, Čenkov sú zásobované z linky č.252 a linky č.328. Prípojky vedú ku stožiarovým a kioskovým trafostaniciam.

Severne od zastavaného územia obce cez celé katastrálne územie v smere západ východ prechádza 2x110kV vzdušné elektrické vedenie – linky č. 8847 a 8850 v správe SEPS. Elektrizačnú sieť v obci spravuje ZSE a teda je i prevádzkovateľom väčšiny trafostaníc. Energetický kód obce je 0036

Jestvujúce trafostanice:

číslo trafostanice	typ	Výkon TS v kVA	vlastník
TS 0005- 005	stožiarová	50	ZSE
TS 0036- 02	stožiarová	160	ZSE
TS 0036- 03	stožiarová	160	ZSE
TS 0036- 04	stožiarová	250	ZSE
TS 0036- 05	stožiarová	250	ZSE
TS 0036- 06	dvaapolstĺpová	250	ZSE
TS 0036- 07	stožiarová	250	ZSE
TS 0036- 08	stožiarová	50	cudzia
TS 0036- 09	kiosk	100	ZSE
TS 0036-11	stožiarová	250	ZSE
TS 0019-11	stožiarová	100	ZSE
TS 0036-12	stožiarová	250	cudzia
TS 0036-13	jednostĺpová	50	ZSE
TS 0036-14	stožiarová	100	ZSE
TS 0036-66	štorstĺpová	100	ZSE

TS 0036-15	jednotípová	100	cudzia
TS 0036-16	kiosk	250	ZSE
TS 0036-17	dvaapolstípová	250	cudzia
TS 0019-10	dvaapolstípová	100	ZSE
TS 0019-18	kiosk	400	cudzia
TS 0036-18	kiosk	250	ZSE
TS 0019-19	kiosk	400	cudzia

TS – transformovňa

TR – transformátor

Rozsah elektrických zariadení na katastrálnom území obce:

- 2x110 kV vzdušné vedenie
- 22 kV vzdušné vedenie linka č. 252 a linka č.328
- transformovňa ostatné17 ks
- transformovňa kiosková.....5 ks

Vzhľadom na predpokladanú výstavbu jednotlivých celkov a ulíc v trase vzdušného 22kV vedenia sa urobí zakabelizovanie napojenia existujúcich, rekonštruovaných (zo stožiarových na kioskové) a nových TS v rámci obce.

Elektrické rozvody v obci sú prevedené vodičmi AIFe 25 mm² až AIFe 70 mm² na nadzemných podperách. Súčasný napätový pomery na sekundárnej strane, aj na koncoch odbočiek sú v pomerne dobrom stave. V prípade plánovanej investičnej výstavby, podnikateľských a výrobných areálov, bude vybudovaná nová sieť trafostaníc s uložením káblových rozvodov do zeme, prípadne napojenie na existujúce trafostanice. V kontexte rozvoja budú zároveň riešené rozvody pre verejné osvetlenie iba zemnými káblami a osadením svietidiel na oceľové estetické stožiare.

Ochranné pásmo el. vedení a transformátora treba dodržať v zmysle zákona o energetike č.656/2004. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti elektroenergetického zariadenia, ktorý je určený na zabezpečenie jeho spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo vonkajšieho elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča. Táto vzdialenosť je:

- 15 m pri napätí 110 kV vonkajších nadzemných elektrických vedení
- 10 m pri napätí 22 kV (v súvislých lesných priesekoch 7 m) a u stožiarovej TS
- 2 m pri zavesenom káblovom vedení od 1 kV do 110 kV od krajného vodiča
- 1 m pri podzemnom káblovom vedení

V ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:

- a) zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
- b) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m
- c) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti do 2m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
- d) uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky
- e) vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku
- f) vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy

- Vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti presahujúcej 5m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia.
- Vlastník nehnuteľnosti je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a prístup k vedeniu a na ten účel umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného vedenia udržiavať priestor pod vedením a voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia. Táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej od krajného vodiča nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podperného bodu.
- Stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, práce a činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal alebo dal vykonať.

V katastrálnom území sa nachádza niekoľko fotovoltaiických areálových elektrární zásobujúcich lokálne poľnohospodárske dvory a farmy:

- Farma živočíšnej výroby a DAM-VKK
- Mechanizačné stredisko
- Dolná farma s rybím hospodárstvom

Spoje

Obec patrí z hľadiska telekomunikačného členenia do primárnej oblasti Nové Zámky. Rozvod telekomunikačnej siete je napojený z digitálnej telefónnej ústredne, nachádzajúcej sa v obecnom úrade. Cez obec Mužla vedú metalický, optický a diaľkový kábel. Pokrytie signálom všetkých súčasných operátorov, poskytujúcich telekomunikačné služby, je dobrá. Väčšina domácností je napojená na internetovú sieť.

Rozvodná sieť miestnych telekomunikačných sietí je vedená zemnými káblami prevažne popri komunikáciách. Vo väčšej časti obce sú vzdušné telekomunikačné rozvody, cez ktoré sa prostredníctvom účastníckych rozvádzačov napájajú jednotliví účastníci.

V zmysle zákona č.610/2003 podľa § 67 o elektronických komunikáciách sú vedenia verejnej telekomunikačnej siete (VTS) chránené ochranným pásmom.

Ochranné pásmo VTS je široké 1 m od osi jeho trasy. Hĺbka a výška OP je 2 m od úrovne zeme pri podzemných vedeniach a v okruhu 2 m pri nadzemných vedeniach.

V obci bola v decembri r. 2021 dokončená kompletná digitalizácia káblovej televízie spoločnosťou Slovanet s.r.o.. Inštaláciou moderných digitálnych prostriedkov bola nahradená zastaralá sieť. Dodávateľ poskytuje obci technické pozadie pre vysielanie obecnej televízie, širokopásmové, káblové, optické internetové služby.

Obecný rozhlas

Ústredňa obecného rozhlasu je umiestnená v budove obecného úradu.

Záver

- V ochrannom pásme telekomunikačných zariadení a sietí nemožno:
- umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenie;
 - vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku telekomunikačných zariadení, alebo poskytovanie verejných telekomunikačných služieb.

11. Požiadavky na ochranu prírody a tvorbu krajiny, kultúrneho dedičstva, na ochranu prírodných zdrojov, ložísk nerastných surovín a všetkých ďalších chránených území a ich ochranných pásiem vrátane požiadaviek na zabezpečenie ekologickej stability územia

Chránené územia prírody

Ochranu prírody a krajiny upravuje najmä osobitný zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“) a vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny sa na území SR rozlišuje päť stupňov územnej ochrany, pričom pre každý stupeň ochrany sa určujú činnosti, ktoré podliehajú súhlasu orgánov ochrany prírody, alebo sú v určitých územiach obmedzené alebo zakázané. Ďalej tento zákon upravuje druhovú ochranu, ochranu drevín, pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb a zodpovednosť za porušenie povinností na úseku ochrany prírody a krajiny.

Územná ochrana

Podmienky ochrany a povinnosti určené zákonom sa týkajú najmä vlastníkov a užívateľov príslušných pozemkov. Štátnu správu ochrany prírody vykonávajú príslušné orgány štátnej správy, v oblasti ochrany drevín je orgánom ochrany prírody obec.

Pre celkové zlepšenie ekologickej kvality a stability posudzovaného územia je dôležité chápať navrhované opatrenia ako integrované opatrenia všeobecnej, územnej a druhovej ochrany prírody a krajiny.

V súvislostiach so všeobecnou ochranou prírody a krajiny sú dôležité najmä nasledovné ustanovenia zákona:

- *významný krajinný prvok* možno užívať len takým spôsobom, aby nebol narušený jeho stav a nedošlo k ohrozeniu alebo k oslabeniu jeho ekologicko-stabilizačnej funkcie (§ 4, ods. 2).
- vytváranie a udržiavanie územného systému ekologickej stability je verejným záujmom. Podnikatelia a právnické osoby, ktorí zamýšľajú vykonávať činnosť, ktorou môžu ohroziť alebo narušiť územný systém ekologickej stability, sú povinní zároveň navrhnúť opatrenia, ktoré prispievajú k jeho vytváraniu a udržiavaniu (§ 4, ods. 3).
- podnikatelia a právnické osoby, ktorí svojou činnosťou zasahujú do ekosystémov, ich zložiek alebo prvkov, sú povinní na vlastné náklady vykonávať opatrenia smerujúce k predchádzaniu a obmedzovaniu ich poškodzovania a ničenia (§ 4, ods. 4).
- udržiavanie a dosiahnutie priaznivého stavu časti krajiny sú činnosti vykonávané vo verejnom záujme (§ 5, ods. 4).
- vlastník (správca, nájomca) pozemku s osobitne chránenou časťou prírody a krajiny v navrhovanom území európskeho významu a území medzinárodného významu je povinný pri jeho bežnom obhospodarovaní zabezpečovať priaznivý stav časti krajiny (§ 5, ods. 5).
- ak udržiavanie alebo dosiahnutie priaznivého stavu časti krajiny podľa odseku 5 nemožno zabezpečiť bežným obhospodarovaním, možno vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) dotknutých pozemkov poskytnúť finančný príspevok (§ 5, ods. 6).
- ak vlastník (správca, nájomca) dotknutých pozemkov nezabezpečí ani po predchádzajúcom upozornení priaznivý stav časti krajiny alebo ak je zabezpečenie priaznivého stavu časti krajiny potrebné z dôvodu jej bezprostredného ohrozenia, môže tak urobiť organizácia ochrany prírody a krajiny zriadená podľa § 65 ods. 1 písm. k) na vlastné náklady (§5, ods.7).
- každý, kto zamýšľa zasiahnuť do biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu spôsobom, ktorým možno biotop poškodiť alebo zničiť je povinný vyžiadať si súhlas obvodného úradu životného prostredia. Ak zásahom dôjde k poškodeniu alebo zničeniu biotopu

európskeho významu alebo biotopu národného významu je žiadateľ povinný uskutočniť primerané náhradné revitalizačné opatrenia vyplývajúce najmä z dokumentácie ochrany prírody a krajiny; táto povinnosť neplatí, ak ide o bežné obhospodarovanie poľnohospodárskych kultúr alebo lesných kultúr. Ak nemožno uskutočniť náhradné revitalizačné opatrenia, je povinný uhradiť finančnú náhradu do výšky spoločenskej hodnoty zasiahnutého biotopu (§ 95). Finančná náhrada je príjmom štátneho rozpočtu (§ 6, ods. 1).

- vlastník (správca, nájomca) pozemku je povinný odstraňovať invázne druhy zo svojho pozemku spôsobmi podľa odseku 7 a o pozemok sa starať takým spôsobom, aby zamedzil opätovnému šíreniu invázných druhov, a to na náklady pôvodcu ich šírenia, ak je známy, inak na náklady štátu (§ 7, ods. 3).

Prírodné zdroje

Ochrana lesných zdrojov

Ochranu lesov a ich využívanie upravuje zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

Podľa § 10 zákona o lesoch ochranné pásmo lesa tvoria pozemky do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

V zmysle § 12 zákona o lesoch sa rozlišujú nasledovné kategórie lesov:

- **ochranné lesy** (lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach, s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy a pod.),
- **lesy osobitného určenia** (lesy v ochranných pásmach vodných zdrojov, lesy so zdravotno-rekreačnou funkciou, prímestské lesy so zdravotno-rekreačnou funkciou a pod.),
- **hospodárske lesy** (lesy, ktorých účelom je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesa. Hospodárskymi lesmi sú aj energetické porasty a lesné plantáže).

Celé katastrálne územie Mužla spadá pod LHC (lesný hospodársky celok) Štúrovo, do lesnej oblasti 02 Podunajská nížina, avšak do 2 podoblastí: severná a stredná časť katastra spadá pod B Podunajskú pahorkatinu (bez nív), v ktorej sa nenachádzajú žiadne lesy a južná časť katastra s rozsiahlymi lesnými pozemkami je súčasťou podoblasti A Podunajská rovina, Čenkovská niva.

V celom území platí I. stupeň ochrany prírody.

Ochrana pôdy

Na ochranu poľnohospodárskej pôdy sa uplatňuje zákon č. 220/2004 Z.Z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Tento zákon ustanovuje ochranu vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a zabezpečenie jej trvalo udržateľného obhospodarovania a poľnohospodárskeho využívania, ochranu environmentálnych funkcií poľnohospodárskej pôdy, ochranu výmery poľnohospodárskej pôdy pred neoprávnenými zábermi na nepoľnohospodárske použitie, postup pri zmene druhu pozemku ako aj sankcie za porušenie povinností ustanovených zákonom.

Poľnohospodársku pôdu možno použiť na stavebné účely a iné nepoľnohospodárske účely len v nevyhnutných prípadoch a v odôvodnenom rozsahu. V konaniach o zmene poľnohospodárskeho druhu pozemku je orgán ochrany poľnohospodárskej pôdy povinný zabezpečiť ochranu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ).

Bonitovaná pôdno-ekologická jednotka (BPEJ) je ustanovená zákonom ako klasifikačný a identifikačný údaj vyjadrujúci kvalitu a hodnotu produkčno-ekologického potenciálu poľnohospodárskej pôdy na danom stanovišti.

Vyhláškou MPRV SR č. 59/2013, ktorá mení a dopĺňa vyhlášku č. 508/2004 Z. z. sa vykonáva § 27 zákona NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Nariadenie vlády SR č. 58/2013 Z. z. v prílohe č. 2 ustanovuje Zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom katastrálnom území podľa kódu BPEJ. Tento kód zaraďuje poľnohospodársku pôdu do 9 skupín, pričom najkvalitnejšie patria do 1. bonitnej skupiny a najmenej kvalitné do 9. bonitnej skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa § 12 zákona o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Pôdny kryt v záujmovom území je ovplyvnený nivou vodohospodársky významných vodných tokov rieky Dunaj a vodného toku Mužliansky potok a Obidský kanál. Vyskytujú sa tu hlavne úrodné fluvizeme, černoze a čiernice. V lokalitách spráší erodované regozeme. V zastavanom území a poľnohospodárskych areáloch sú vyvinuté antropogénne pôdy (kultizeme). Z hľadiska úrodnosti patrí celé územie k najúrodnejším pôdam Slovenska. Katastrálne územie Mužla je intenzívne poľnohospodársky využívané, pričom 66,53% plochy územia leží na poľnohospodárskej pôde (3 456,60 ha). Podľa stupňa BPEJ prevládajú vysoko produkčné (O2) až veľmi produkčné (O3) orné pôdy.

V kategórii najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy (zákonom chránenej pôdy podľa NV č.58/2013 Z. z.) sú v k.ú. Mužla zaradené nasledovné BPEJ:

(1. bonitná skupina) **0017002, 0019002, 0019005**, (2. bonitná skupina) **0002002, 0020003, 0037002, 0039002**, (3. bonitná skupina) **0011002, 0026002, 0037202, 0039202, 0041002**, (4. bonitná skupina) **0016001, 0019001**.

Údaje o katastrálnej ploche:

k. ú. MUŽLA

Celková výmera katastrálneho územia je	5 195,56 ha , z toho:
- poľnohospodárska pôda predstavuje	3 456,60 ha – 66,53 %
- nepoľnohospodárska pôda predstavuje	1 739,00 ha – 33,47 %

Poľnohospodárska pôda má nasledovnú štruktúru:

- celkom rozloha PP	3 456,60 ha (66,53 %)
z toho : - orná pôda	2 878,05 ha (55,39 %)
- vinice	123,25 ha (2,37 %)
- záhrady	46,84 ha (0,90 %)
- trvalé trávnaté porasty	309,25 ha (5,95 %)
- chmeľnice	0 ha (0,00 %)
- ovocné sady	99,21 ha (1,91 %)

Nepoľnohospodárska pôda predstavuje rozlohu:

- celkom rozloha NPP	1 739,00 ha (33,47 %)
z toho : - lesné pozemky	884,48 ha (17,02 %)
- vodné plochy	545,33 ha (10,50 %)
- zastavané plochy a nádvoría	274,99 ha (5,29 %)
- ostatné plochy	34,16 ha (0,66 %)

(zdroj: Štatistický úrad SR; údaje platné k 31.12.2021)

Z horeuvedeného vyplýva, že Mužla patrí medzi katastrálne územia s prevahou poľnohospodárskej pôdy, kde dominuje orná pôda vo výmere 2 878,15 ha, čo predstavuje 55,4 % z celkovej výmery katastra.

Pri stanovovaní plôch na rozvoj sídelného útvaru sa budú uprednostňovať ako vnútorné rozvojové lokality plochy poľnohospodársky neobrábané a problematické. Pri rozširovaní

zastavaného územia obce a stanovovaní vonkajších rozvojových plôch sa budú uprednostňovať v prvom kroku pôdy menej produkčné.

Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerné meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno – imisná kontaminácia pôd. Kontaminácia pôd prichádza do úvahy pozdĺž cesty I. triedy, železničnej trate, v poľnohospodárstve pri manipulácii s ropnými produktami, hnojivami, pesticídmi. Kontaminácia pôd vplyvom dopravy sa rieši na celoštátnej úrovni zavedením bezolovnatých benzínov a katalyzátorov. Manipuláciu s rizikovými látkami upravujú rôzne predpisy.

Kontaminácia pôdy

Príamy vplyv na pôdy majú aj vertikálne inverzie s koncentráciou znečisťujúcich látok v prízemnej vrstve ovzdušia, ako aj poľnohospodárska výroba, ktorá môže spôsobovať degradáciu pôd (používaním ťažkých mechanizmov, kultivácia pôd pri nevhodnej vlhkosti pôdy, orba po spádnici, nesprávne oševné postupy, nevhodná a neprímeraná aplikácia chemických prípravkov), ktoré môžu spôsobiť kompakciu a eróziu pôd, acidifikáciu, salinizáciu, sodifikáciu pôd alebo úbytok pôdnej organickej hmoty.

Ochrana vodných zdrojov

Podľa záväzného plánovacieho dokumentu Vodného plánu Slovenska (2009) je ustanovený Register chránených území, ktorý obsahuje zoznam chránených území, ktoré sú definované v § 5 zákona NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení zákona NR SR č. 384/2009 Z. z. vrátane území určených na ochranu biotopov alebo druhov rastlín a živočíchov, pre ktorých ochranu je dôležitým faktorom udržanie alebo zlepšenie stavu vôd. Súčasťou registra je odkaz na príslušnú legislatívu na národnej i medzinárodnej úrovni, ktorá bola podkladom pri ich vymedzovaní.

Register chránených území obsahuje päť chránených oblastí. Pre účely spracovania dokumentácie ÚSES sú dôležité nasledujúce dve oblasti registra:

- chránené oblasti určené na odber pitnej vody (ochranné pásma vodárenských zdrojov, povodia vodárenských zdrojov, chránené vodohospodárske oblasti),
- chránené oblasti citlivé na živiny
- ochranné pásma vodárenských zdrojov

V zmysle zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a vyhlášky č. 398/2002 Z. z. § 32 Zákona o vodách sú určené rozhodnutím orgánu štátnej vodnej správy na základe záväzného posudku orgánu na ochranu zdravia s cieľom zabezpečiť ochranu výdatnosti, kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vo vodárenskom zdroji.

Ochranné pásma vodárenských zdrojov sa členia na ochranné pásmo I. stupňa, ktoré slúži na jeho ochranu v bezprostrednej blízkosti miesta odberu vôd, alebo záchytného zariadenia, a na ochranné pásmo II. stupňa, ktoré slúži na ochranu vodárenského zdroja pred ohrozením zo vzdialenejších miest. Na zvýšenie ochrany vodárenského zdroja môže orgán štátnej vodnej správy určiť aj ochranné pásmo III. stupňa.

V katastrálnom území Mužla sa vodárenský zdroj nenachádza, avšak časť jeho územia sa nachádza v ochrannom pásme II. stupňa v súčasnosti nevyužívaného vodného zdroja RH – 10, ktorý sa nachádza v katastrálnom území susediacej obce Obid.

- povodia vodárenských tokov

V SR je vyhlásených 102 vodárenských vodných tokov, ktoré sú využívané alebo využiteľné ako vodárenské zdroje na odber pitnej vody. Ich zoznam je uvedený vo vyhláške MŽP SR č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov.

Zájmové územie k. ú. Mužla s vodohospodárskymi významnými vodnými tokmi riek Dunaj, Mužliansky potok a Obidský kanál, spadá pod hlavné povodie toku rieky Dunaj.

- chránené vodohospodárske oblasti (CHVO)

Chránená vodohospodárska oblasť je územie, ktoré svojimi prírodnými podmienkami tvorí významnú prirodzenú akumuláciu vôd. V CHVO možno plánovať a vykonávať činnosť, len ak sa zabezpečí všestranná ochrana povrchových a podzemných vôd a ochrana podmienok ich tvorby, výskytu, prirodzenej akumulácie vôd a obnovy ich zásob. S týmito požiadavkami musia byť zosúladené výrobné, dopravné a iné záujmy pri spracúvaní koncepcií rozvoja územia a územnoplánovacej dokumentácie.

V SR je vyhlásených 10 CHVO, ktoré sú vymedzené v zmysle § 31 zákona NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení zákona NR SR č. 384/2009 Z. z.. Ich zoznam je uvedený v nariadení vlády SR č. 46/1978 Zb. o chránenej oblasti prirodzenej akumulácie vôd na Žitnom ostrove v znení neskorších predpisov a v nariadení vlády SR č. 13/1987 o niektorých chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd.

Do zájmového územia obce Mužla nezasahuje žiadna CHVO.

- vodohospodársky významné toky

V SR je vyhlásených 586 vodohospodársky významných vodných tokov. Ich zoznam je uvedený vo vyhláske MŽP SR č. 211/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov.

V katastrálnom území Mužla sa nachádzajú 3 vodohospodársky významné vodné toky:

Dunaj (č. hydrologického poradia 4-20-01-001),

Obidský kanál (č. hydrologického poradia 4-20-02-013),

Mužliansky potok (č. hydrologického poradia 4-20-02-014).

V obci sa nachádza vodná nádrž Mužla so svojim ochranným pásmom 2 m nad max. hladinou vody v nádrži a ochranným pásmom telesa hrádze na jeho vzdušnej strane do vzdialenosti 2-násobku výšky telesa hrádze.

- chránené oblasti citlivé na živiny (citlivé oblasti a zraniteľné oblasti)

V SR sú určené dva druhy oblastí citlivých na živiny, a to *citlivé oblasti* a *zraniteľné oblasti*.

Citlivé oblasti - sú vodné útvary povrchových vôd, v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiaducemu stavu kvality vôd; ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje a ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd.

Zraniteľné oblasti – sú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg.l-1 alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť.

Podľa prílohy č. 1 k nariadeniu vlády č. 174/2017 Z. z. (zákon o vodách) obec Mužla patrí medzi citlivé a zraniteľné oblasti. Číselný kód obce je SK0234503401.

Ochrana zdrojov nerastných surovín

Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení ďalších zákonov, zákon č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) a vyhlásky MŽP SR č.51/2008 Z.z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a iné právne predpisy.

Chránené ložiskové územie (CHLÚ)

Chránené ložiskové územie zahŕňa územie, na ktorom by stavby a zariadenia, ktoré nesúvisia s dobývaním výhradného ložiska, mohli znemožniť alebo sťažiť dobývanie výhradného ložiska. Banský zákon vymedzuje rozdelenie nerastov na výhradné ložiská, ktoré tvoria nerastné

bohatstvo vo vlastníctve štátu a ložiská nevýhradných nerastov, ktoré sú súčasťou pozemku.

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ) v katastrálnom území **nevidujú**:

- objekty, na ktoré by sa vzťahovala ochrana ložísk nerastných surovín;
- staré banské diela v zmysle § 35 ods.1, zákona č. 44/1988;
- zaregistrované zosuvy;
- výhradné ložiská DP;
- výhradné ložiská CHLU;
- výhradné ložiská OVL;
- ložiská nevyhradeného nerastu;
- prieskumné územia pre vyhradený nerast

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra **evidujú**:

- 4 upravené skládky odpadov (prekryté, s terénnymi úpravami a pod.);
- predmetné územie spadá do nízkeho až stredného radónového rizika. Stredné radónové riziko môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia;

Ochrana kúpeľných a liečebných zdrojov

V katastrálnom území Mužla nie je Inšpektorátom kúpeľov a žriediel a Štátnou kúpeľnou komisiou uznané žiadne ochranné pásmo a tiež žiadne uznané prírodné liečivé zdroje, či prírodné minerálne zdroje.

Ochrana dochovaných genofondových zdrojov

Ochranu lesného reprodukčného materiálu ustanovuje zákon NR SR č. 138/2010 Z.z. o lesnom reprodukčnom materiáli v znení zákona č. 49/2011 Z.z. a zákona č. 73/2013. Ochranu zveri, rýb a včiel a činnosti s nimi spojené - poľovníctvo, rybárstvo a včelárstvo upravuje najmä zákon NR SR č. 274/2009 Z.z. o poľovníctve v znení zákona NR SR č. 115/2013 Z.z., zákon NR SR č. 216/2018 Z.z. o rybárstve v znení neskorších predpisov a ďalšie právne predpisy.

Pre účely ÚSES zaraďujeme k tejto téme:

- uznané lesné porasty pre zber semenného materiálu kategórie A, B, výberové stromy, génové základne, semenné sady, klonové archívy;
V k.ú. Mužla sa nenachádza žiadna kategória z vyššie uvedených údajov
- samostatné zverníky, samostatné bažantnice a uznané poľovné revíry, pre ktoré zákon o poľovníctve stanovuje podmienky na ochranu a zachovanie genofondu zveri;
V k.ú. Mužla sa uznávané zverníky, samostatné bažantnice ani registrované farmové chovy s voľne žijúcou zverou nenachádzajú. Avšak katastrálne územie Mužla spadá pod niekoľko poľovných revírov. Ide o PR Mužla, PR Mužla – Čenkov, PR Svätý Juraj, PR Agronatur Malá Mužla a PR I.B.A. AGRO-LOV.
- chránené rybárske oblasti, ktoré sa vyhlasujú na základe výsledkov ichtyologického prieskumu v záujme ochrany genofondu rýb a skvalitňovania stavu pôvodných druhov rýb.
V k.ú. Mužla sa nenachádza žiadna chránená rybárska oblasť a ani rybárske lovné revíry.

Výkon poľovníctva upravuje legislatíva:

MPH SR č. 407/2002 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy č. 59/1967 Zb., ktorou sa vydávajú vykonávacie predpisy k zákonu o poľovníctve v znení neskorších predpisov, MPH SR č. 230/2001 Z.z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky č.

172/1975 Zb. o ochrane a o čase, spôsobe a podmienkach lovu niektorých druhov zveri v znení vyhlášky č. 231/1997 Z.z.

MPH SR č. 229/2001 Z.z. o spôsobe kontroly ulovenej zveri, MPH SR č. 222/2001 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky a Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č. 171/1975 Zb., ktorou sa mení výpočet zveri.

Výkon rybárstva upravuje legislatíva:

Právne zásady ochrany rýb na Slovensku zabezpečujú viaceré zákony a vyhlášky:

- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- vyhláška MŽP SR č.24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v zmysle prílohy č. 4 je evidovaných 18 druhov rýb,
- zákon č.139/2002 Z. z. o rybárstve upravuje podmienky ochrany, chovu a lovu rýb a ostatných vodných organizmov tak, aby priamo alebo prostredníctvom ekologických väzieb nedochádzalo k narušeniu vodných ekosystémov a k ohrozeniu genofondu rýb. Zároveň upravuje aj práva a povinnosti fyzických a právnických osôb pri využívaní vôd na ochranu, chov a lov rýb, pôsobnosť štátnej správy na úseku rybárstva ako aj zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona.
- Vyhláška MŽP SR č. 185/2006 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov

Ochrana ovzdušia

Na ochranu ovzdušia v obci pred potenciálnymi a reálnymi zdrojmi znečistenia slúži zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia v znení neskorších predpisov (platný v roku 2009, od 1.6.2010 účinný zákon č. 137/2010 Z. z o ovzduší). Upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania. V zákone sú definované znečisťujúce látky, zdroje znečisťovania, povinnosti právnických a fyzických osôb ako aj prevádzkovateľov zdrojov znečistenia ovzdušia, poplatky a pokuty za znečisťovanie ovzdušia. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším. V záujmovom území sa veľké ani stredné zdroje znečistenia nenachádzajú. Najbližšie najväčšie zdroje znečistenia sú v Nových Zámkoch, Komárne, Dubníku a Hurbanove.

Tab. Produkcia v tonách na km² podľa územia, chemickej zlúčeniny v rokoch 2019-2020

Emisie základných znečisťujúcich látok	2020	2019
Tuhé emisie okres Nové Zámky	0,5	0,5
Oxid siričitý okres Nové Zámky	0,1	0,0
Oxid dusíka okres Nové Zámky	0,8	0,9
Oxid uhoľnatý okres Nové Zámky	2,9	2,9
<i>Tuhé emisie</i> SR	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>
<i>Oxid siričitý</i> SR	<i>0,3</i>	<i>0,3</i>
<i>Oxid dusíka</i> SR	<i>1,1</i>	<i>1,2</i>
<i>Oxid uhoľnatý</i> SR	<i>5,7</i>	<i>5,7</i>

Zdroj: Datacube, 2022

Do ovzdušia sa z riešeného územia dostávajú: toxické oxidy dusíka (NOX), ktoré spôsobujú ochorenia dýchacích ciest, cyanózu srdca, majú aj karcinogénne účinky, toxický oxid

siričitý (CO₂), ktorý narúša krvotvorbu, dráždi sliznice a oči, spôsobuje chronické ochorenia dýchacích ciest, popolčeky, ktoré zasahujú predovšetkým dýchacie cesty, pri niektorých druhoch popolčekov je zasiahnuté aj srdce a imunitný aparát (karcinogénne účinky), polietavý prach prevažne zo sekundárnej prašnosti spôsobuje ochorenia dýchacích ciest, rozľahlé plochy porastené burinnými spoločenstvami sú jedným zo zdrojov alergických ochorení slizníc. Oproti ostatným regiónom Slovenska je okres Nové Zámky jeden z najmenej znečistených regiónov. Vo väčšine prípadov sa produkcia znečisťujúcich látok v okrese pohybuje hlboko pod úrovňou SR. Najmenej znečisťujúcich látok bolo produkovaných v prípade oxidu siričitého a tuhých emisií. Ako prezentuje nasledujúca tabuľka, k nárastu dochádza v prípade produkcie tuhých emisií, ktoré sú pravdepodobne produkované ako externé vplyvy priemyselnej výroby, dopravy a zásobovania teplom v zimnom období (prechod na pevné palivá v dôsledku vysokých cien elektrickej energie a plynu).

Tab. Produkcia v tonách podľa územia, chemickej zlúčeniny v rokoch 2019-2020

Emisie základných znečisťujúcich látok	2020	2019
Tuhé emisie okres Nové Zámky	732,2	715,0
Oxid siričitý okres Nové Zámky	71,8	61,8
Oxid dusíka okres Nové Zámky	1 125,4	1 208,1
Oxid uhoľnatý okres Nové Zámky	3 842,0	3 865,3

Zdroj: Datacube, 2022

Vplyvom nepriaznivej klimageografickej polohy (teplotné inverzie) sa exhaláty hlavne v jesennom a zimnom období koncentrujú v prízemnej vrstve ovzdušia. Naopak koncentrácie polietavého prachu sa zvyšujú pri normálnych klimatických situáciách a to už pri najmenších rýchlostiach vetra. Oproti minulosti sa zmenila situácia v hlavných znečisťovateľov ovzdušia, keď tepelné zdroje prešli z uhlia na zemný plyn. K zlepšeniu stavu znečisťovania prispela aj plynofikácia obce i keď sa tu stále nachádzajú malé zdroje znečistenia ovzdušia z výroby tepla v domácnostiach a obslužných prevádzkach. Naopak je zvýšená hybnosť automobilov na miestnych komunikáciách, cestách I. a III. triedy, prechádzajúcich obcou.

Druhovú ochranu rastlín a živočíchov

Druhovú ochranu rastlín a živočíchov je zabezpečená zákonom NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, jeho vykonávacou vyhláškou MŽP SR č. 24/2003 a novelizovanou vyhláškou MŽP SR č. 492/2006, zákonom č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi v znení neskorších predpisov, vyhláškou MŽP SR č. 110/2005 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 15/2005 Z. z..

Rastlinstvo

Fytogeografické členenie

Podľa fytogeografického členenia patrí územie okresu Nové Zámky (v oblasti katastra Mužla) do oblasti západokarpatskej flóry (*CARPATICUM OCCIDENTALE*), obvodu predkarpatskej flóry (*PRAECARPATICUM*), fytogeografickej oblasti panónskej flóry (*PANNONICUM*), fytogeografického obvodu eupanónskej xerothermnej flóry (*EUPANNONICUM*). Územia spadá do geoeologického regiónu Podunajská pahorkatina a geoeologického regiónu Čenkovská niva a Hronská tabuľa. Potenciálne reprezentatívne

geoeosystémy sú tu zastúpené riečnymi terasami a prolúviálnymi kuželmi pôvodne s dubovo-cerovými a lužnými lesmi, ako aj pláňavami (dunovými rovinami alebo sprašovým pokryvom s pôvodne dubovo-cerovými lesmi).

Z hľadiska fytoogeograficko-vegetačného členenia (Plesník, 2002) radíme riešené územie do dubovej zóny, nížinnej podzóny, pahorkatinnej oblasti, okresu Hronská pahorkatina a južného podokresu.

Fytoogeograficko - vegetačné členenie k.ú. Mužla

Zóna	Podzóna	Oblasť	Okres	Podokres
Dubová	nížinná	pahorkatinná	Hronská pahorkatina	južný

Zdroj: Plesník, P., 2022: Fytoogeograficko-vegetačné členenie. In Atlas krajiny SR

Potencionálna prirodzená vegetácia:

Rekonštruovaná (potenciálna) prirodzená vegetácia predstavuje vegetáciu, ktorá by sa v území vyvinula, keby na krajinu nepôsobil svojou činnosťou človek. Aktuálny stav lesnej vegetácie je však výsledkom prírodného potenciálu a dlhodobého ovplyvňovania prirodzenej vegetácie človekom.

V katastrálnom území Mužla majú v súčasnosti zastúpenie lesné aj nelesné biotopy. Ako nelesné biotopy môžeme označiť také, na ktorých sa nenachádza zapojený porast drevín, sú teda bezlesé. Z hľadiska ich vzniku a aj vývoja ich môžeme rozdeliť na dva typy. Prvým sú prirodzené nelesné biotopy. Sú to také, ktorých vznik a existencia nie je podmienená ľudskými aktivitami. V stredoeurópskej krajine boli v rôznej miere zastúpené už pred príchodom človeka. V prírodných podmienkach k.ú. Mužla do úvahy pripadajú iba vodné plochy a periodicky obnažované brehy riek. Druhým typom sú sekundárne, poloprirodzené nelesné biotopy. Tie sú v dnešnej krajine zastúpené nepomerne väčšou mierou a predstavujú ich v prvom rade kosné lúky a pasienky. Na tieto biotopy je svojim výskytom viazané veľké množstvo rastlín.

Lesné biotopy:

- **Ls1.1** *Vrbovo-topoľové nížinné lužné lesy (91E0*)*

Biotop bol výrazne redukovaný najmä v dôsledku regulácie riek (napriamenie, ohrádzovanie, odvodnenie) a následne premenou na lúky, neskôr na ornú pôdu alebo zastavaním. Kedysi v rôzne širokých pásoch lemovali Dunaj a niektoré jeho prítoky. Miestami sa tento typ lesa vyformoval aj na silne podmáčaných miestach ďalej od vodných tokov. Ekologické podmienky vyhovujú len niekoľkým drevinám – vrba biela, vrba krehká, vrba trojtyčinková, topol biely, topol čierny, jaseň štíhly. Ďalšou ranou pre tieto lesy bola ich postupná ale systematická premena na plantáže šľachtených topoľov. Zmena ekologických podmienok - hlavne absencia záplav – zapríčinila v posledných 30-40 rokoch výrazný prienik viacerých rýchlo sa šíriacich invázných drevín a bylín. Aj to sú dôvody prečo sa tieto lesy zachovali v nivách väčších riek len výnimočne, viac lokalít je v alúviu menších tokov či na silne podmáčaných miestach.

- **Ls1.2** *Dubovo-brestovo-jaseňové nížinné lužné lesy (91F0)*

V minulosti vyplňali lesy tohto typu rozsiahle plochy v údolných častiach Podunajskej roviny a v menšej miere aj Hronskej pahorkatiny. Ich polohy už tak výrazne neovplyvňovali záplavy, avšak ešte stále boli v ich dosahu alebo dosahu sezónneho podmáčania. Preto boli viazané na najnižšie polohy reliéfu, kde poväčšine plynule nadväzovali na mäkké lužné lesy. Takmer všetky tieto plochy boli premenené na poľnohospodársku pôdu alebo boli zastavané. V porastoch dominuje dub letný jaseň úzkolistý, primiešané sú javor poľný, topol čierny, topol biely, brest hrabolistý, brest väzový, jelša lepkavá, vrba biela, lipa malolistá či čerešňa vtáčia.

- **Ls3.2** *Teplomilné ponticko-panónske dubové lesy na spraši a piesku (91I0*)*

Pôvodne jeden z najbežnejších biotopov riešeného územia. Viazaný bol na ploché formy reliéfu a hlboké veľmi úrodné pôdy (čiernozeme a hnedozeme). To bol hlavný dôvod prečo boli tieto

plochy odlesnené ako jedny z prvých a do súčasnosti sa zachovalo len veľmi málo ukážok týchto lesov aj to vo výrazne pozmenenom stave. Dominanciu tu majú duby (*Quercus pedunculiflora*, *Q. virgiliana*, *Q. cerris*, vzácnejšie aj *Q. polycarpa*, *Q. robur*), prímies tvoria javor poľný, brest hrabolistý, oskoruša domáca, jarabina brekyňa.

- **Ls10** *Panónske topoľové lesy s borievkou (91N0*)*

Špecifickým biotopom sú panónske topoľové lesy s borievkou. Ide o rozvoľnené porasty topoľov (*Populus alba*, *P. nigra*, *P. xcanescens*) s miestami dobre vyvinutým krovinatým poschodím, v ktorom dominuje borievka obyčajná. Rastú na zásaditých pieskoch (pieskových dunách) a jediné potvrdené miesto výskytu v rámci Slovenska je práve v k.ú. Mužla, hlavne v SKUEV0067 Čenkov. Biotop je mimoriadne ohrozený inváziou nepôvodných druhov hlavne pajaseňom žliazkatým a agátom bielym. Jeho súčasná rozloha sa udáva 48 ha a realizujú sa opatrenia na zlepšenie jeho nepriaznivého stavu.

Nelesné biotopy:

- **Tr3** *Panónske travinno-bylinné porasty na spraši (6250*)*

Tento prioritný biotop európskeho významu tvoria zväčšasekundárne, suché až polosuché, druhovo bohaté travinno-bylinné spoločenstvá na hlbokých, sprašových pôdach na okrajoch starých medzí a hlboko zarezaných ciest, sprašových svahoch a príkrovoch. Trsnaté trávy a zapojená vegetácia udávajú vzhľad biotopu. Častý je výskyt segetálnych druhov. Ide o veľmi vzácny biotop, ktorý má v súčasnosti na Slovensku už iba niekoľko lokalít. Na sprašovej terase južne od majera Jurský Chlm sa nachádza najväčšia súvislá plocha tohto biotopu. Tu sa nachádza jediná známa lokalita druhu *Astragalus excapus* na Slovensku. Okrem neho sa tu vyskytujú ďalšie vzácne druhy sprši, napr. *Agropyron pectinatum*, *Astragalus austriacus*, *Echium italicum*, *Salvia austriaca*, *Taraxacum serotina* a iné. V tomto biotope sa nachádzajú všetky známe slovenské lokality druhu európskeho významu *Crambe tataria*.

- **Tr4** *Panónske travinno-bylinné porasty na pieskoch (6260*)*

Prioritný biotop európskeho významu sa vyskytuje v mozaike s biotopom *Suchomilné travinno-bylinné porasty na vápniťých pieskoch (Pi2 – 6120*)*. Tvoria ho v porovnaní s biotopom Pi2 štruktúrne a druhovo bohatšie spoločenstvá. Okrem tráv sú zastúpené aj nízke, plazivé psamofyty. Ide o sukcesne pokročilejšie porasty. V rámci okresu Nové Zámky má aj tento biotop jedinú lokalitu, v okolí majera Čenkov, ktorá je zároveň najväčšou na Slovensku. Okrem už spomenutých druhov sa tu nachádza najbohatšia známa populácia druhu *Carex liparicarpos*, ďalej veľmi vzácne druhy *Alyssum tortuosum* a *Syrenia cana*, bohatá populácia *Minuartia glaucina*, *Minuartia glomerata* a množstvo ďalších vzácných a ohrozených druhov.

- **Pi2** *Suchomilné travinno-bylinné porasty na vápniťých pieskoch (6120*)*

Na Slovensku vzácny biotop, ktorý sa vzácne vyskytuje najmä na Podunajskej nížine. Ide o pionierske spoločenstvá pieskomilných druhov prevažne jednoročných rastlín s vegetačným optimom na jar alebo na jeseň. Obsadzuje uvoľnené pieskové duny, ktoré sú dnes už extrémne vzácne. Pri Čenkove sa nachádza vôbec najväčšia a botanicky najbohatšia lokalita tohto biotopu na Slovensku. A to i napriek zalesneniu veľkej časti územia pieskov a šíreniu sa množstva invázných druhov rastlín a drevín. Jedinú lokalitu na našom území tu majú druhy európskeho významu *Iris arenaria* a *Colchicum arenaria*. Zároveň je územie jedinou lokalitou druhov *Alkana tinctoria* a *Ephedra distachya*. S výnimkou *Iris arenaria* tu majú všetky tri druhy najsevernejšiu lokalitu svojho areálu a jedinú na sever od toku Dunaja. Z ďalších vzácných pieskomilných druhov sa tu vyskytuje napr. *Dianthus serotinus* alebo *Gypsophila fastigiata* subsp. *arenaria*.

- **Lk11** *Trstinové spoločenstvá mokradí (Phragmition)*

Biotop tvoria veľkoplošné porasty vysokých trstín formované predovšetkým dominantnými druhmi. Vyvíjajú sa v eutrofných až mezotrofných mokradiach v zazemnených riečnych ramenách a terénnych zníženiach, na brehoch vodných nádrží a pomaly tečúcich tokoch.

Zonácia homogénnych porastov na stanovištiach odráža predovšetkým dĺžku a výšku záplav. Biotop je dôležitý pre faunu, najmä vodné vtáky a obojživelníky.

- **Vo1** *Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried Littorelletea uniflorae a/alebo Isoëto-Nanojuncetea (3130)*

Veľmi vzácny biotop, ktorý predstavuje štruktúrne a druhovo veľmi chudobné rastlinné spoločenstvá plytkých, stojatých alebo mierne tečúcich vôd. Predpokladom vzniku porastov je striedanie litorálnej a limóznej ekofázy pri poklese vodnej hladiny. Veľmi bohatú populáciu tu má vo vhodných rokoch druh európskeho významu *Lindernia procumbens*. Mimoriadne bohatý výskyt (tisíce rastlín) vzácna šachorovitá rastlina *Cyperus michelianus* a len nedávno opäť na Slovensku potvrdený *Cyperus glomeratus*. Biotop sa vyskytuje v mozaike s biotopom Rieky s bahňitými až piesočnatými brehmi s vegetáciou zväzov *Chenopodion rubri* p.p. a *Bidention* p.p..

- **Vo2** *Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu Magnopotamion alebo Hydrocharition (3150)*

Vzácný biotop, ktorý tvoria porasty ponorených a na hladine plávajúcich vodných rastlín. Tie sa buď voľne vznášajú na hladine alebo sú zakorenené v subhydrických podmienkach. Vegetácia osídľuje eutrofné a mezotrofné prírodné a poloprírodné stojaté, periodicky prietochné, prípadne pomaly tečúce vody. V okrese Nové Zámky je veľmi vzácny, vo vhodných rokoch sa vytvorí, v druhovo ochudobnených porastoch.

- **Vo9** *Ruderalizované porasty v zamokrených depresiách na poliach a na obnažených dnách rybníkov*

Biotop tvoria spoločenstvá výlučne antropogénnych stanovišť, ako sú okraje obrábaných polí a depresie uprostred poľnohospodárskych kultúr. Pôdy sú hlinito-ílovité až ílovité, ťažké a nepriepustné, bohaté na dusík a periodicky podmáčané. V lete vplyvom rýchleho výparu vody môžu byť mierne zasolené. Vegetácia patrí do zväzu *Nanocyperion flavescens* a vyskytuje sa tu viacero vzácných druhov rastlín. V území okresu Nové Zámky napríklad *Heleochoa alopecuroides* a *Heleochoa schoenoides* v depresiách na poliach juhozápadne od Mužle.

- **Br1** *Štrkové lavice bez vegetácie*

Veľmi osobitý biotop predstavujú útvary popri riekach, kde sa na niektorých úsekoch ukladá vodným tokom donesený materiál (štrk, hrubý piesok) ukladá vo forme lavíc. Následkom kolísania vody sa tu iba v minimálnej miere uchytia rastliny, ktoré však netvoria uzavretejšie spoločenstvá. Ide o veľmi dynamický biotop, ktorý je nestály a formovaný počas zvýšených prietokov.

- **Br5** *Rieky s bahňitými až piesočnatými brehmi s vegetáciou zväzov Chenopodion rubri p.p. a Bidention p.p. (3270)*

Biotop európskeho významu tvoria rastlinné spoločenstvá jednorokých rastlín na stanovištiach so zvýšeným obsahom živín. Optimum vývoja je v neskorom lete. Vegetácia sa vyvíja na obnažených bahňitých aj piesočnatých brehoch tečúcich vôd, pričom v závislosti od dĺžky obnaženia brehov sa nemusia vytvoriť každoročne. Vegetačný kryt je charakterizovaný dominanciou druhov náročných na živiny, najmä čeľade *Chenopodiaceae*, rodu *Persicaria* a viacerých druhov tráv.

- **Br7** *Bylinné lemové spoločenstvá nížinných riek*

Biotop európskeho významu tvoria vysokobylinné spoločenstvá na brehoch vodných tokov. Fyziognomicky sú veľmi nejednotné, typické je väčšie zastúpenie väčšieho počtu lian a lianel. Porasty sa vyvíjajú na opakovane záplavami narušovaných a živinami dobre zásobených brehových stanovištiach. V súčasnosti vzácny biotop, jeho porasty boli vo veľkej miere nahradené monodominantnými porastmi neofytov ako *Aster lanceolatus*, *Solidago gigantea* a podobne, ktoré môžu dosahovať pokryvnosť až 100%. Bylinné lemové spoločenstvá

nachádzame už len ojedinele, miestami na brehoch Dunaja, porasty s úplnou absenciou neofytov dnes už prakticky neexistujú.

- *Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa (6430)*

- **Lk11** *Trstinové spoločenstvá mokradí (Phragmition)*

Biotop tvoria veľkoplošné porasty vysokých trstín formované predovšetkým dominantnými druhmi. Vyvíjajú sa v eutrofných až mezotrofných mokradiach v zazemnených riečnych ramenách a terénnych zníženinách, na brehoch vodných nádrží a pomaly tečúcich tokoch. Zonácia homogénnych porastov na stanovištiach odráža predovšetkým dĺžku a výšku záplav. Biotop je dôležitý pre faunu, najmä vodné vtáky a obojživelníky.

- **S11** *Vnútrozemské slaniská a slané lúky (1340*; len zničené fragmenty)*

Prioritný biotop európskeho významu viazaný na pôdy s vysokým obsahom rozpustných solí. Ich najväčšia koncentrácia je v iluviálnom B horizonte, v hĺbke 25-30 cm, kde sa sústreďujú koloidné častice a humusové látky. Najmä v depresiách sa po odparení vody vyskytuje na povrchu vykryštalizovaná soľ. Slaniská v Podunajskej nížine sú viazané na oblasti so subarídnou klímou, teda vo vegetačnom období je výpar vyšší ako zrážky. Na biotop je svojim výskytom viazaný veľký počet chránených, vzácných a ohrozených druhov, z ktorých väčšina je zaradená do Červenej knihy rastlín a živočíchov. Z nich najvzácnejšie sú slanomilné druhy *Camphorosma annua*, *Hordeum geniculatum*, *Pholiurus pannonicus*, *Plantago tenuiflora*, *Ranunculus pedatus* alebo *Artemisia santonicum* subsp. *patens*.

- **Ra7** *Sukcesne zmenené slatiny*

Biotop predstavuje ľudskými aktivitami degradované štádiá slatín a ich rastlinných spoločenstiev. Degradácia spočíva predovšetkým v poškodení vodného režimu (odvodnenie) a následným zmenám vegetácie, kedy na úkor nízkobylinných, konkurenčne slabých spoločenstiev nastupujú vysokobylinné druhy, najčastejšie bezkolenec belasý (*Molinia caerulea*), túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*), trst' (*Phragmites australis*), ale aj iné druhy. Spoločne s poškodením vodného režimu sa negatívne prejavuje sekundárna sukcesia, teda zarastanie lokality drevinami a hromadenie stariny. V okrese Nové Zámky je známa jediná lokalita vo zvyškoch mokradí v lokalite Nová Pustatina južne od Jurského Chlmu. Zo vzácných druhov sa tu vyskytuje *Iris sibirica* a *Anacamptis palustris* subsp. *elegans*, medzi regionálne vzácne druhy patrí *Galium boreale*.

Živočíšstvo

Zoogeografické členenie

Z hľadiska zoogeografického členenia terestrického biocyklu patrí územie Slovenska do oblasti palearktiskej, podoblasti Eurosibirskej, provincie stepí, listnatých lesov a stredoeurópskych pohorí. Územie okresu Nové Zámky radíme do provincie stepí a do panónskeho úseku. (Jedlička, Kalivodová, 2002, In Atlas krajiny Slovenskej republiky).

Limnický biocyklus Slovenska patrí do euromediteránnej zoogeografickej podoblasti. Prevažná väčšina územia patrí do severopontického úseku pontokaspickej provincie. Jej vody odvádza Dunaj do Čierneho mora. V rámci tohto úseku možno rozlíšiť tri okresy: hornovážsky, podunajský a potiský. Juh okresu Nové Zámky, kam spadá aj kataster Mužla, je súčasťou zápaslovenskej časti. (Hensel, Krno, 2002, In Atlas krajiny Slovenskej republiky).

Faktormi, ktoré determinujú charakter a druhové zloženie živočíchov sú geomorfologické, geologické, hydrologické a klimatické podmienky stanovišť. Dominantným typom reliéfu sú pahorkatiny a roviny, spolu s nivami riek. V nive Dunaja nájdeme spoločenstvá živočíchov naviazané najmä na trvalú alebo periodickú vodu stojacu alebo prúdiacu vodu a vodou podmienené biotopy ako napr. ichtyocenózy, hydrofilné avicénózy, akvatické

a semiakvatické druhy živočíchov. Plošne najväčším segmentom krajiny sú intenzívne obhospodávané polia, v malej miere aj lúčne úhory, zarastajúce ladom ležiace plochy a menšie plochy trvalých trávnych porastov. Zachovalé stepné a lesostepné stanovišťa sú domovom početných druhov bezstavovcov hlavne zo skupín motýle (*Lepidoptera*), rovnokrídlovce (*Odonata*), chrobáky (*Coleoptera*), blanokrídlovce (*Hymenoptera*) a pod.

Ekologicky významné segmenty krajiny a územný systém ekologickej stability

V zmysle § 2 zákona o ochrane prírody a krajiny sa za územný systém ekologickej stability (ÚSES) považuje taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základnými prvkami kostry ÚSESu sú biocentrá a biokoridory provinciónálneho, nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu a interakčné prvky. Súčasťou tvorby ÚSES v krajine je aj systém opatrení na ekologicky vhodné a optimálne využívanie krajiny a jej potenciálu.

V Slovenskej republike koncepcia ÚSES bola prijatá uznesením vlády SR č. 394 z roku 1991.

Do návrhu ÚPN zapracovať a rešpektovať všetky prvky ÚSES, ktoré do k. ú. zasahujú v zmysle Koncepcie územného rozvoja Slovenska (2001), ÚPN Nitrianskeho kraja v znení Zmien a doplnkov 1 (2015) - časti krajinná štruktúra, R - ÚSESu okresu Nové Zámky (2019).

Na miestnej úrovni je ÚSES dopĺňaný o prvky miestneho významu a o interakčné prvky, čím sa postupne vytvárajú podmienky pre zabezpečenie priestorovej ekologickej stability krajiny a tým zachovanie rôznorodosti podmienok a foriem života.

Podľa Zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je definované:

1. biocentrum je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie prirodzeného vývoja ich spoločenstiev.

Význam biocentra je daný jeho rozlohou, druhovým zložením a biogeografickým významom. Biocentrum regionálneho významu predstavujú oblasť alebo časť krajiny so zvláštnym významom pre daný región, ktorá umožňuje za vhodných podmienok existenciu prirodzených ekosystémov a ich trvalý prirodzený vývoj.

2. biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky.

Význam biokoridu je daný jeho rozlohou, druhovým zložením a biogeografickým významom. Ide o prvok krajinnéj štruktúry, ktorý svojou štruktúrou a stavom ekologických podmienok umožňuje migráciu organizmov s cieľom výmeny genetických informácií a interakciu medzi rôznymi ekosystémami s rôznou ekostabilizačnou, príp. inou funkciou.

3. interakčný prvok určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

Ostatné ekostabilizačné prvky:

Genofondovo významné lokality (GL) predstavujú územia s výskytom vzácnych a chránených druhov flóry a fauny. Významné sú pre zachovanie autochtónnej biodiverzity (Bohálková et al., 2014). Sú to lokality, ktoré spĺňajú kritériá najmä z hľadiska významnosti pre biodiverzitu a prítomnosť ohrozených a chránených druhov, reprezentatívnosť, pôvodnosť, umiestnenie v krajine a veľkosť.

Ekologicky významné segmenty krajiny (EVSK) sú časti krajiny, ktoré sú tvorené alebo v nich prevažujú ekosystémy s relatívne vyššou ekologickou stabilitou. Vyznačujú sa trvalosťou bioty a ekologickými podmienkami umožňujúcimi existenciu druhov prirodzeného genofondu krajiny (Löv et al. 1995). Podľa metodických pokynov (Bohálová et al., 2014) sú EVSK z metodologického hľadiska základom pre návrh jednotlivých prvkov ÚSES, stávajú sa základom pre vymedzenie biocentier, príp. môžu mať vplyv na trasovanie biokoridorov. Ide o vzácne prirodzené a prírode blízke biotopy z hľadiska ochrany genofondu, ako aj územia, ktoré plnia vyrovnávajúcu funkciu (tlmia negatívne dôsledky ľudskej činnosti).

Koeficient ekologickej stability

Koeficient ekologickej stability (KES) vyjadruje sprostredkované stupeň prirodzenosti územia na základe kvality (stupeň ekologickej stability) a kvantity (plošná výmera) jednotlivých prvkov súčasnej krajinnej štruktúry v riešenom katastrálnom území. Výpočet KES je možný viacerými spôsobmi (napr. *Tekeľ, 2002; Reháčková, Paudišová, 2007*).

Pre výpočet KES bol použitý vzťah:

$$KES = (\sum S_i \times P_i) / P_z$$

kde:

P_i - plocha jednotlivého druhu pozemku (plocha všetkých prvkov krajinnej štruktúry s rovnakým stupňom biotickej stability),

S_i - stupeň stability jednotlivého druhu pozemku,

P_z - plocha hodnotenej ZUJ (hranice obce).

Výsledkom je hodnotenie ekologickej stability riešeného územia obce Mužla koeficientom ekologickej stability (KES) **2,06 - krajina so strednou ekologickou stabilitou**. V riešenom území je najnižšia hodnota ekologickej stability v sídle a najvyššia v oblastiach s lesným porastom. Je však potrebné poznamenať, že táto hodnota má zníženú výpovednú schopnosť, lebo obsahuje iba kvantitatívne hodnotenie z pohľadu súčasnej krajinnej štruktúry v celom priestore katastrálneho územia. Hodnoty ekologickej stability nezahŕňajú kvalitatívny rozmer (znečistenie prírodného prostredia, horizontálne interakčné väzby krajinnej štruktúry ...). Podľa výpočtu koeficientu ekologickej stability je zrejmé, že KES katastra Mužla je jedna z najvyšších v okrese Nové Zámky, napriek tomu je vhodné v riešenom území dodržiavať ekologicko-manažmentové opatrenia a naďalej realizovať nové ekostabilizačné prvky.

Chránené územia a prvky ÚSES

V katastrálnom území Mužla sa nachádzajú osobitne chránené územia a záujmy ochrany prírody (prvky územného systému ekologickej stability). Okrem nich patria medzi záujmové lokality ochrany prírody aj rôzne hospodársky extenzívne využívané plochy, medze, stromoradia, brehy kanálov, vodné toky, vodné plochy, plochy verejnej zelene, plochy nelesnej drevinovej vegetácie v zastavanom území obce, plochy lesných porastov, plochy trávnych porastov ako aj opustené neobhospodarované pozemky, ktoré tvoria ideálne prvky pre miestny územný systém ekologickej stability, biocentrá, biokoridory miestneho významu a interakčné prvky. Obzvlášť dôležité sú pre bezstavovce, ktorých znovu osídlenie krajiny prebieha pomocou siete blízkych týchto drobných biocentier ako aj pre malé druhy netopierov vyžadujúce líniové prvky krajiny pri orientácii a migrácii v teréne. Zelené prvky v intraviláne sú mnohokrát jediným priestorom pre úkryt živočíchov a poskytujú možnosť hniezdenia vtáctva.

Chránené územia:

Sieť európskej sústavy chránených území je tvorená chránenými vtáčimi územiami (CHVÚ) a územiami európskeho významu (SKUEV).

V k. ú. Mužla sa nachádzajú nasledovné územia európskej sústavy chránených území Natura 2000 a národnej sústavy maloplošne chránených častí prírody:

- a) Územie európskeho významu **SKUEV0393 Dunaj**;

- b) Chránené vtáčie územie **SCHVU007 Dunajské luh**;
- c) Chránené vtáčie územie **SCHVU004 Dolné Pohronie**;
- d) **Chránený areál Jurský Chlm** vyhlásený Nariadením vlády SR č. 160/2020 Z. z. (súčasťou chráneného areálu je územie európskeho významu **SKUEV0068 Jurský Chlm**), 3. stupeň územnej ochrany podľa § 14 zákona č. 543/2002 Z. z.
- e) **Chránený areál Čenkov** vyhlásený Nariadením vlády SR č. 247/2020 Z. z. (súčasťou chráneného areálu sú územia európskeho významu **SKUEV0067 Čenkov** a **SKUEV2067 Čenkov**), 3. stupeň územnej ochrany podľa § 14 zákona č. 543/2002 Z. z.
- f) **Prírodná pamiatka Mužliansky potok** (národná sústava), 4. stupeň územnej ochrany podľa § 15 zákona č. 543/2002 Z. z.

Prvky ÚSES:

Z hľadiska rozloženia jednotlivých ťažiskových prvkov územného systému ekologickej stability v riešenom území možno uviesť nasledovné prvky:

a) BIOCENTRÁ:

NRBc2 Čenkovský les

Kategória: Nadregionálne biocentrum

Výmera (existujúca / navrhovaná): 917 ha / 917 ha

Lokalizácia: k.ú. Mužla, presahuje do okresu Komárno

Charakteristika a opis biocentra:

Územie je charakteristické mierne zvlhčeným reliéfom s pieskovými dunami, ktoré dosahujú relatívnu výšku 2-3 m. Klimaticky patrí oblasť medzi najteplejšie a najsuchšie na Slovensku. Pôdny kryt tvorí väčšinou čistý jemnozrnný piesok, ktorý je prenášaný vetrom. Vegetácia na takejto pôde má stepný a lesostepný charakter. K vytvoreniu stepných a lesostepných spoločenstiev v minulosti prispeli tradičné formy využívania zeme, najmä pasenie a preháňanie hospodárskych zvierat. Typickými drevinami bývalých pasienkov v lesostepi sú topoľ biely (*Populus alba*) a borievka obyčajná (*Juniperus communis*). V rámci Slovenska ide o jediný rozsiahlejší výskyt prioritného biotopu európskeho významu Panónske topoľové lesy s borievkou. Územie je mimoriadne významné najmä z fyto geografického hľadiska – niekoľko panónskych endemitov tu dosahuje svoj najsevernejší areál výskytu. V území sa vyskytuje viacero ohrozených a kriticky ohrozených druhov rastlín, napr. kosatec piesočný (*Iris humilis subsp. arenaria*), jesienka piesočná (*Colchicum arenarium*), alkana farbiarska (*Alkanna tinctoria*) alebo chvojník dvojklasý (*Ephedra distachya*).

Stav biocentra: nevyhovujúci

Genofondové lokality: Súčasťou biocentra je GL Čenkovský les

Legislatívna ochrana: SKUEV: časť tvorí SKUEV0067, SKUEV2067 Čenkov

Ohrozenia biocentra:

- prienik a rozširovanie invázných druhov rastlín (agát biely (*Robinia pseudoaccacia*), pajaseň žliazkatý (*Ailanthus altissima*), brestovec západný (*Celtis occidentalis*) alebo z bylín zlatobyľ (*Solidago sp.*) alebo podsnečník Theofrastov (*Abutilon Theophrasti*)),
- intenzívne lesné hospodárstvo (zmena drevinového zloženia porastov, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov, zánik prirodzených štruktúr, likvidácia starých porastov, chemizácia, znečisťovania odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest...),
- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania a zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia travinno-bylinných porastov, ústup vzácnych a ohrozených druhov fauny a flóry, šírenie ruderalných druhov...),
- stavebná činnosť,
- ťažba nerastných surovín.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:

- realizovať opatrenia uvedené v programe starostlivosti o navrhovaný CHA Čenkov schválený na roky 2017 – 2046,
- postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechať stromy na dožitie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého lesa, štruktúru porastov v maximálnej možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu všetkých drevín pôvodného zloženia, využívať šetrné technológie ťažby a približovania dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa, pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa pôvodnými druhmi, vylúčiť celoplošnú prípravu pôdy,
- podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov a lesostepí (pastva, kosenie),
- systematicky odstraňovať invázne druhy rastlín,
- vytvárať podmienky pre usmernené turistické a rekreačné využívanie územia,
- nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra,
- nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry.

Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č.4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Čenkovský les:

alkana farbiarska (*Alkanna tinctoria*), tarica krivoľaká (*Allysum tortuosum*), ostrica leskoplodá (*Carex liparocarpos*), jesienka piesočná (*Colchicum arenarium*), ploščicosemä lesklé (*Corispermum nitidum*), klinček neskorý (*Dianthus serotinus*), chvojník dvojklasý (*Ephedra distachya*), deväťorka rozprestrená (*Fumana procumbens*), gypsomilka zväzkovitá piesočná (*Gypsophila fastigiata subsp. arenaria*), zlatofúz južný (*Chrysopogon gryllus*), kosatec piesočný (*Iris arenaria*), luserna tesálska (*Medicago monspeliaca*), kurička sivastá (*Minuartia glaucina*), kurička kľbkatá (*Minuartia glomerata*), rumenica piesočná (*Onosma arenaria*), vstavač vojenský (*Orchis militaris*), rezeda veľkolistná (*Reseda phyteuma*), kavyl piesočný (*Stipa borysthenica*), syrénia sivá (*Syrenia cana*).

Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Čenkovský les:

modlivka zelená (*Mantis religiosa*), kunka červenobruchá (*Bombina bombina*), blatnica škvritá (*Pelobates fuscus*), skokan štíhly (*Rana dalmatina*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), jašterica obyčajná (*Lacerta agilis*), jašterica zelená (*Lacerta viridis*), jastrab veľký (*Accipiter gentilis*), jastrab krahulec (*Accipiter nisus*), myšiarka ušatá (*Asio otus*), lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*), ďateľ veľký (*Dendrocopos major*), ďateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), tesár čierny (*Dryocopus martius*), sokol lastovičiar (*Falco subbuteo*), krutohlav hnedý (*Jynx torquilla*), strakoš obyčajný (*Lanius collurio*), penica jarabá (*Sylvia nisoria*), pŕhľaviar čiernohlavý (*Saxicola rubicola (torquata)*), mačka divá (*Felis silvestris*), sova lesná (*Strix aluco*), dudok chochlatý (*Upupa epops*), ucháč sivý (*Plecotus austriacus*).

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlásky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., prílohy č. 1 – Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlásky) sa v biocentre nachádzajú nasledovné biotopy národného, európskeho významu a prioritné biotopy (označené hviezdikou):

Nelesné biotopy:

Pi2 (kód SK), 6120* (kód NATURA) Suchomilné travinno-bylinné porasty na vápnych pieskoch

Tr4 (kód SK), 6260* (kód NATURA) Panónske travinno-bylinné porasty na pieskoch

Lesné biotopy:

- LS1.1, 91E0* Vrbovo-topoľové nízinné lužné lesy
- LS1.2, 91F0 Dubovo-brestovo-jaseňové nízinné lužné lesy
- LS3.2, 91I0* Teplomilné ponticko-panónske dubové lesy na spraši a piesku
- LS10, 91N0* Panónske topoľové lesy s borievkou

RBc8 Dunaj

Kategória: Regionálne biocentrum

Výmera (existujúca/navrhovaná): 1 166 ha / 1 166 ha

Lokalizácia: k. ú. Mužla, Obid, Štúrovo, Kamenica nad Hronom, Chľaba, presahuje do okresov Komárno, Dunajská Streda, Senec, Bratislava V

Krátka charakteristika a opis biocentra:

Úsek rieky Dunaj v okrese Nové Zámky, sprievodné lužné lesy, pobrežné a periodicky obnažované biotopy na brehoch nízinskej rieky, staré štrkoviská s kolísajúcou vodnou hladinou, na ktoré sú viazané mnohé vzácne, ohrozené a chránené druhy fauny a flóry.

Stav biocentra: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: Súčasťou biocentra je GL11 Dunaj

Legislatívna ochrana: SKUEV: SKUEV0393 Dunaj

CHVÚ: SKCHVÚ007 Dunaj

Ohrozenia biocentra:

- intenzívne poľnohospodárstvo v okolí biocentra (splach živín a s tým súvisiaca eutrofizácia, možnosť prieniku ďalších chemických látok využívaných v poľnohospodárstve),
- negatívne zásahy do vodného toku,
- vytváranie nelegálnych skládok odpadu,
- urbanizácia brehov,
- ťažba štrku,
- pytliactvo,
- výrub brehových a sprievodných porastov,
- vyrušovanie.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:

- realizovať navrhovaný program starostlivosti o Chránené vtáčie územie Dunajské Luhy,
- zabrániť urbanizácii územia brehov,
- zabrániť znečisťovaniu územia,
- eliminovať invázne a ruderalne druhy,
- minimalizovať výrub drevín.

Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č.4 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Dunaj:

Žltavka končistá (*Blackstonia acuminata*), šachorník kľbkatý (*Cyperus glomeratus*), trojradovka hlávkatá (*Cyperus michelianus* syn. *Dichostylis micheliana*), lindernia pluzgierkatá (*Lindernia procumbens*), blatnička vodná (*Limosella aquatica*), vrbica yzopolistá (*Lythrum hyssopifolia*), paplesnivček žltobiely (*Gnaphalium luetoalbum*), škripinec nízky (*Schoenoplectus supinus*).

Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláske č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Dunaj:

korýtko riečne (*Unio crassus*), pimprlík mokradový (*Vertigo angustior*), korytnačka močiarna (*Emys orbicularis*), hrebenačka pásavá (*Gymnocephalus schraetser*), hrebenačka vysoká (*Gymnocephalus baloni*), hrúz bieloplutvý (*Gobio albipinnatus*), hlaváč bieloplutvý (*Cottus gobio*), kolok veľký (*Zingel zingel*), kolok malý (*Zingel streber*), lopatka dúhová (*Rhodeus*

sericeus amarus), plotica lesklá (*Rutilus pigus*), šabl'a krivočiara (*Pelecus cultratus*), kunka červenobruchá (*Bombina bombina*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), užovka obojková (*Natrix natrix*), užovka fírkaná (*Natrix tessellata*), rybárik riečny (*Alcedo atthis*), bučiak veľký (*Botaurus stellaris*), bocian biely (*Ciconia cinonia*), kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*), strakoš obyčajný (*Lanius collurio*), včelárík zlatý (*Merops apiaster*), žlna zelená (*Picus viridis*), kúdeľníčka lužná (*Remiz pendulinus*), penica jarabá (*Sylvia nisoria*), cíbik chochlatý (*Vanellus vanellus*), vydra riečna (*Lutra lutra*), bobor vodný (*Castor fiber*), večernica hvízdavá (*Pipistrellus pipistrellus*), večernica parková (*Pipistrellus nathusii*), raniak hrdzavý (*Nyctalus noctula*), netopier vodný (*Myotis daubentonii*).

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., prílohy č. 1 – Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlášky) sa v biocentre Dunaj nachádzajú nasledovné biotopy národného, európskeho významu a prioritné biotopy (označené hviezdíčkom):

Nelesné biotopy:

Vo1 (kód SK), 3130 (kód NATURA) Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried *Littorelletea uniflorae* a/alebo *Isoëto-Nanojuncetea*

Vo2 (kód SK), 3150 (kód NATURA) Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu *Magnopotamion* alebo *Hydrocharition*

Br1 (kód SK) Štrkové lavice bez vegetácie

Br5 (kód SK), 3270 (kód NATURA) Rieky s bahňitými až piesočnatými brehmi s vegetáciou zväzov *Chenopodion rubri* p.p. a *Bidention* p.p.

Br7 (kód SK) Bylinné lemové spoločenstvá nížinných riek

Lesné biotopy:

Ls1.1, 91E0* Vřbovo-topoľové nížinné lužné lesy

RBc4 Jurský Chlm

Kategória: Regionálne biocentrum

Výmera (existujúca/navrhovaná): 97 ha / 97 ha

Lokalizácia: k. ú. Mužla, presahuje do okresu Komárno

Krátka charakteristika a opis biocentra:

Najrozsiahlejšia sprášová terasa na Slovensku, zvyšky slanísk a mokradí.

Stav biocentra: nevyhovujúci

Genofondové lokality: Súčasťou biocentra je GL Jurský Chlm

Legislatívna ochrana: MCHÚ: malú časť tvorí PR Jurský Chlm,

SKUEV: časť tvorí SKUEV0068 Jurský Chlm

Ohrozenia biocentra:

- Intenzívne poľnohospodárstvo v okolí biocentra (splach živín a s tým súvisiaca eutrofizácia, možnosť prieniku ďalších chemických látok využívaných v poľnohospodárstve),
- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania až zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácnych a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderálnych druhov, ...) alebo naopak až príliš intenzívne obhospodarovanie, hlavne pastva,
- prirodzená sukcesia spôsobujúca nežiadúce zarastanie travinno-bylinných porastov,
- rozoranie,
- vytváranie nelegálnych skládok odpadu,
- prirodzené či antropogénne zníženie hladiny podzemnej vody,
- urbanizácia.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:

- realizovať opatrenia uvedené v programe starostlivosti o navrhovaný CHA Jurský Chlm schválený na roky 2018 – 2047,
- zabrániť urbanizácii územia,

- zabezpečiť primerané obhospodarovanie,
- eliminovať invázne a ruderálne druhy,
- podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kosenie, pastva,
- zabrániť znečisťovaniu územia,
- optimalizovať vodný režim územia vzhľadom na predmet ochrany.

Zoznam druhov európskeho významu, druhov národného významu a prioritných druhov rastlín, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia (príloha č.4 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.), chránených druhov rastlín (príloha č. 5 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červeného zoznamu papraďorastov a vyšších rastlín Slovenska (5. vydanie) vyskytujúcich sa v biocentre Jurský Chlm:

hlaváčik jarný (*Adonis vernalis*), žitniak hrebenitý (*Agropyron pectinatum*), červenohlav močiarny úhľadný (*Anacamptis palustris subsp. elegans*), kozine rakúsky (*Astragalus austriacus*), kozinec bezbyľový (*Astragalus exscapus*), ostrica leskloplodá (*Carex liparocarpos*), pichliač úzkolistý (*Cirsium brachycephallum*), hadinec taliansky (*Echium italicum*), gypsomilka metlinatá (*Gypsophila paniculata*), zlatofúz južný (*Chrysopogon gryllus*), bahnička šašinovitá (*Heleochloa schoenoides*), kosatec sibírsky (*Iris sibirica*), kosatec pochybný (*Iris spuria*), sápa hluznatá (*Phlomis tuberosa*), šalvia etiópska (*Salvia aethiopsis*), šalvia rakúska (*Salvia austriaca*), pakoleneč slanmilný (*Spergularia salina*), kavyl' Ivanov (*Stipa pennata*), kavyl' pôvabný (*Stipa pulcherrima*), púpava neskorá (*Taraxacum serotinum*).

Zoznam chránených druhov živočíchov (príloha č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.) a druhov zaradených do Červených zoznamov jednotlivých taxonomických skupín vyskytujúcich sa v biocentre Jurský Chlm:

koník stepný (*Acrida ungarica*), bystruška južná (*Carabus hungaricus*), žltáčik kozincový (*Colias chrysotheme*), ohniváčik veľký (*Lycaena dispar*), kunka červenobruchá (*Bombina bombina*), ropucha zelená (*Pseudepidalea viridis*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), jašterica zelená (*Lacerta viridis*), kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), strakoš obyčajný (*Lanius collurio*), včelárik zlatý (*Merops apiaster*), jarabica poľná (*Perdix perdix*), penica jarabá (*Sylvia nisoria*), pŕhľaviar čiernohlavý (*Saxicola rubicola (torquata)*), dudok chochlatý (*Upupa epops*).

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., prílohy č. 1 – Zoznam a spoločenská hodnota biotopov národného významu, biotopov európskeho významu a prioritných biotopov (§1 vyhlášky) sa v biocentre Jurský Chlm nachádzajú nasledovné biotopy národného, európskeho významu a prioritné biotopy (označené hviezdičkou):

Nelesné biotopy:

SI1 (kód SK), 1340* (kód NATURA) Vnútrozemské slaniská a slané lúky (len degradované zvyšky)

Tr3 (kód SK), 6250* (kód NATURA) Panónske travinno-bylinné porasty na spraši

Vo9 (kód SK) Ruderalizované porasty v zamokrených depresiách na poliach a na obnažených dnách rybníkov

Tr11 (kód SK) Trstinové spoločenstvá mokradí (*Phragmition*)

b) BIAKORIDORY:

NRBk1 Dunaj

Kategória: Nadregionálny biokoridor

Dĺžka / šírka / výmera: 30 000 m / od 150 do 1 000 m

Príslušnosť k ZUJ (k.ú.): Mužla, Obid, Štúrovo, Kamenica nad Hronom, Chľaba

Krátka charakteristika a opis biokoridora:

Nadregionálne významný hydricko – terestrický biokoridor celoeurópskeho významu, ktorý prepája resp. prepájal veľké biogeografické regióny (Alpský, Kontinentálny a Panónsky). V okrese Nové Zámky zaberá aj priľahlé lužné lesy, brehové porasty a sútoky veľkých riek Hron a Ipeľ. V koridore sa vyskytujú mnohé vzácne a ohrozené druhy akvatických (najmä typická nížinná ichtyofauna) a semiakvatických organizmov v širokej škále biotopov ako napr. Vřbovotopolové nížinné lužné lesy (Ls1.1 – 91E0*), Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried *Littorelletea uniflorae* a/alebo *Isoëto-Nanojuncetea* (Vo1 – 3130), Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu *Mgnopotamion* alebo *Hydrocharition* (Vo2 – 3150), Štrkové lavice bez vegetácie (Br1), rieky s bahnitými až piesočnatými brehmi s vegetáciou zväzov *Chenopodion rubri* p.p. a *Bidention* p.p. (Br5 – 3270), Bylinné lemové spoločenstvá nížinných riek (Br7), Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa (6430).

Stav biokoridora: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: GL11 Dunaj

Legislatívna ochrana: SKUEV: leží v SKUEV0393 Dunaj

CHVÚ: leží v SKCHVÚ007 Dunajské Luhý

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba MVE,
- výstavba iných priečnych bariér v toku (napr. stavidlá, stupne, sklzy, hate, hrádze a pod.),
- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplotenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- regulácia toku a napriamovanie toku a deštrukcia toku nevhodnými technickými zásahmi (napr. betónové brehy a pod.),
- likvidácia štrkových lavíc, ostrovov a iných naplavenín ťažbou štrku a úpravou toku pre MVE,
- likvidácia a výruby brehových a sprievodných porastov,
- šírenie inváznych druhov,
- znečisťovanie brehov skládkami odpadov,
- zarybňovanie nepôvodnými druhmi,
- znečistenie vody (priemyselné a komunálne znečistenie, znečistenie s poľnohospodárskej výroby, dopravy),
- intenzívne rybárske obhospodarovanie,
- urbanizácia v okolí toku a výstavba infraštruktúry.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať akékoľvek ľudské zásahy do samotného toku a do brehovej vegetácie, minimalizovať reguláciu toku, vylúčiť výstavbu MVE a ďalších priečnych prekážok v toku,
- vylúčiť komerčnú ťažbu štrku v koryte,
- vyvinúť úsilie na spriechodnenie a odstránenie bariér v toku v súlade s Vodným plánom Slovenska,
- všade tam, kde je to možné, obnoviť pôvodnú morfológiu toku a vodný režim, napr. napojením odstavených riečnych ramien, obnovou meandrov, obnovou periodických záplav, pri rešpektovaní podmienok určených správcom vodného toku,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v biokoridore, tam, kde to je možné, rozšíriť plochy brehových a sprievodných porastov,

- vylúčiť aplikáciu chemických látok,
- regulovať zarybňovanie nepôvodnými druhmi, snažiť sa o obnovu prirodzeného druhového spektra ichtyofauny,
- regulovať rekreačné využívanie (vrátane rybárskeho využívania).

RBk2 Trávnica – Veľké Lovce/Kolta - Svodín

Kategória: regionálny biokoridor

Dĺžka / šírka / výmera: cca 80 km / od 200 m po 6 800 m, v južnej tretine (cca od Novej Viesky) sa rozdeľuje na 4 vetvy (smerom do okresu Komárno – Chrbát, smerom na NRbC2 Čenkovský les a RBc8 – Dunaj, smerom na RBc5 Modrý vrch a smerom na RBc3 Kamenínske slaniská).

Príslušnosť k ZUJ (k.ú.): Trávnica, Pozba, Podhájska, Veľké Lovce, Čechy, Kolta, Dedinka, Jasová, Dubník, Strekov, Svodín, Nová Vieska, Veľké Ludince, Gbelce, Mužla, Šarkan, Ľubá, Kamenný Most

Krátka charakteristika a opis biocentra: Terestrický biokoridor ležiaci v Podunajskej pahorkatine (Hronská pahorkatina) zabezpečujúci migráciu veľkých kopytníkov pravdepodobne až z južných výbežkov Štiavnických vrchov v smere sever – juh ďalej od Podunajskej nížiny a pahorkatiny.

Stav biocentra: čiastočne vyhovujúci

Genofondové lokality: -

Legislatívna ochrana: -

Ohrozenia, konfliktné uzly, bariéry:

- výstavba väčších urbanizovaných komplexov ako priemyselné areály, rekreačná infraštruktúra, bytová zástavba (individuálna, hromadná),
- výstavba líniových stavieb najmä diaľnice, rýchlostné cesty a cesty I. triedy, železnice regionálnej a nadregionálnej dopravnej infraštruktúry,
- likvidácia väčších komplexov nelesnej drevinovej a sprievodnej vegetácie najmä líniová vegetácia ako vetrolamy, remízky, sprievodná zeleň,
- likvidácia väčších komplexov lesných porastov,
- intenzívne poľnohospodárstvo a využívanie krajiny,
- rozorávanie lúk,
- veľkoplošné oplatenie poľnohospodárskych kultúr a trvalých trávnych porastov,
- otváranie povrchových lomov,
- zakladanie oplatených zverníc.

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:

- neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť akékoľvek trvalé a nepriechodné oplatenie pozemkov v biokoridore,
- zabezpečiť výstavbu vhodných priechodov a ekoduktov pre migráciu rôznych skupín fauny (obojživelníky, malé cicavce, stredne veľké cicavce, veľké cicavce),
- zachovať alebo obnoviť krajinnú štruktúru s vysokým podielom heterogénnych prvkov ŠKŠ,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v priestore koridoru a zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie,
- zamedziť otváraniu povrchových lomov,
- minimalizovať svetelné znečistenie priestoru biokoridoru

c) GENOFONDOVÉ LOKALITY:

NZ2 (GL2) Čenkovský les (3 polygóny)

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Mužla

Krátka charakteristika: lesom zarastené piesky s mnohými otvorenými plochami s pieskomilnou vegetáciou

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Panónske topoľové lesy s borievkou (91N0*), Teplomilné ponticko-panónske dubové lesy na spraši a piesku (Ls3.2 – 91I0*), Vŕbovo-topoľové nížinné lužné lesy (Ls1.1 – 91E0*), Dubovo-brestovo-jaseňové nížinné lužné lesy (Ls1.2 -91F0), Suchomilné travinno-bylinné porasty na vápnitých pieskoch (Pi2 – 6120*), Panónske travinno-bylinné porasty na pieskoch (Tr4 – 6260*).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Alkana tinctoria*, *Alyssum tortuosum*, *Carex liparicarpos*, *Carex supina*, *Colchicum arenarium*, *dianthus serotinus*, *Ephedra distachya*, *Gypsophila fastigiata subsp. arenaria*, *Chrysopogon gryllus*, *Iris arenaria*, *Minuartia glacina*, *Minuartia glomerata*, *Orchis militaris*, *Reseda phyteuma*, *Stipa borysthenica*, *Syrenia cana*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Bombina bombina*, *Lacerta agilis*.

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: časť tvorí SKUEV0067 Čenkov, SKUEV2067 Čenkov

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia uvedené v programe starostlivosti o navrhovaný CHA Čenkov schválený na roky 2017 – 2046.

NZ3 (GL3) Jurský Chlm (3 polygóny)

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Mužla

Krátka charakteristika: najrozsiahlejšia sprašová terasa na Slovensku, zvyšky slanísk a mokradí

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Vnútrozemské slaniská a slané lúky (SI1 – 1340*; len zničené fragmenty), Panónske travinno-bylinné porasty na spraši (Tr3 – 6250*), Sukcesne zmenené slatiny (Ra7), Ruderalizované porasty v zamokrených depresiách na poliach a na obnažených dnách rybníkov (Vo9), Trstinové spoločenstvá mokradí (*Phragmition*) (Lk11), **časť Spraše pri Mužli** – Panónske travinno-bylinné porasty na spraši (Tr3 – 6250*).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Agropyron pectinatum*, *Anacamptis palustris subsp. elegans*, *Astragalus austriacus*, *Astragalus exscapus*, *Carex liparicarpos*, *Cirsium brachycephallum*, *Heleochloa schoenoides*, *Echium italicum*, *Chrysopogon gryllus*, *Iris sibirica*, *Iris spuria*, *salvia aethiopis*, *Salvia austriaca*, *Spergularia salina*, *Stipa capillata*, *Stipa joannis*, *Stipa pulcherrima*, *Taraxacum serotinum*, **časť Spraše pri Mužli** – *Agropyron pectinatum*, *Astragalus austriacus*, *Stipa capillata*, *Stipa joannis*, *taraxacum serotinum*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov:

Maculinea arion

Príslušnosť k MCHÚ: malú časť tvorí PR Jurský Chlm

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: časť tvorí SKUEV0068 Jurský Chlm

Navrhované manažmentové opatrenia: realizovať opatrenia uvedené v programe starostlivosti o navrhovaný CHA Jurský Chlm schválený na roky 2018 – 2047.

NZ11 (GL11) Dunaj

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Mužla, Obid, Štúrovo, Kamenica nad Hronom, Chľaba

Krátka charakteristika: rieka Dunaj, lužné lesy, pobrežné a periodicky obnažované biotopy na brehoch nížinnej rieky, staré štrkoviská s kolísajúcou vodnou hladinou

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Vŕbovo-topoľové nížinné lužné lesy (Ls1.1 – 91E0*), Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried *Littorelletea uniflorae* a/alebo *Isoëto-Nanojuncetea* (Vo1 – 3130), Prírodné eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu *Magnopotamion* alebo *Hydrocharition* (Vo2 – 3150), Štrkové lavice bez vegetácie (Br1), rieky s bahňitými až piesočnatými brehmi s vegetáciou zväzov *Chenopodion rubri* p.p. a *Bidention* p.p. (Br5 – 3270), Bylinné lemové spoločenstvá nížinných riek (Br7), Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa (6430), **časť Štrkoviská pri Chľabe** – Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried *Littorelletea uniflorae* a/alebo *Isoëto-Nanojuncetea* (Vo1 – 3130).

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Cyperus glomeratus*, *Cyperus michelianus*, *Lindemia procumbens*, *Limosella aquatica*, **časť Štrkoviská pri Chľabe** – *Blackstonia acuminata*, *Gnaphalium luetoalbum*, *Schoenoplectus supinus*.

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov živočíchov: *Unio crassus*, *Vertigo angustior*, *Emys orbicularis*, *Gymnocephalus schraetzer*, *Gymnocephalus baloni*, *Gobio albipinnatus*, *Cottus gobio*, *Zingel zingel*, *Zingel streber*, *Rhodeus sericeus amarus*, *Rutilus pigus*, *Sabanejewia aurata*, *Pelecus cultratus*, *Lutra lutra*, *Castor fiber*

Príslušnosť k územiám sústavy NATURA 2000: SKUEV0393 Dunaj

NZ35 (GL35) Mužliansky potok

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Mužla

Krátka charakteristika: mokrade rôzneho typu

Výskyt biotopov európskeho a národného významu: -

Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: -

Príslušnosť k MCHÚ: prevažnú časť tvorí PP Mužliansky potok

Prvky M-ÚSES:

Miestny územný systém ekologickej stability MÚSES tvoria plošné a líniové prvky v krajine s hodnotným ekologickým významom miestneho charakteru.

Súčasťou miestneho územného systému ekologickej stability sú *interakčné prvky*, ktoré predstavujú skupinu ekosystémov, nadväzujúcich na biocentrá a biokoridory, so schopnosťou zabezpečiť alebo posilniť priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny. Sú nimi maloplošné lesíky, vysokokmenné sady, lúky, cintorín, areály vyhradenej zelene, medze s líniovou vysokou zeleňou.

Minimálne nutné parametre biocentier a biokoridorov na úrovni M - ÚSES:

- **biocentrum:** pre vegetačný stupeň dubový a lužné lesy: 30 -10 ha, pre vodné spoločenstvá tečúce: viac ako 100 m, pre vody stojaté: 1 ha, pre lúčne spoločenstvá: 3 ha

- **biokoridor:** pre lesné spoločenstvá: 2000 m, mokrade: 2000 m, lúčne spoločenstvá: 1000 m, minimálne nutná šírka jednoduchého biokoridoru pre lesné spoločenstvá: 15 m, mokrade a lúčne spoločenstvá: 20 m.

Navrhovaný MÚSES:

MBc1 – vodná nádrž Mužla – navrhované biocentrum miestneho významu

MBk1 – Mužliansky potok – navrhovaný biokoridor miestneho významu

MBk2 – NDV Priečina – navrhovaný biokoridor miestneho významu

MBk3 Obidský kanál – navrhovaný biokoridor miestneho významu

Ku kostre MÚSES zaraďujeme i interakčné prvky plošné a líniové.

Interakčné prvky plošné – stav

IPP1 – Vinohrady Pod Čipáňom

IPP2 – NDV Želiarske

IPP3 – NDV Urtava

IPP4 – NDV Deravý chrbát pri Dunaji

Interakčné prvky líniové – stav

IPL1 – Stromoradie pozdĺž účelovej cesty Želiarske

IPL2 – Bočný prítok Obidského kanála Dolný pasienok

IPL3 – Bočný prítok Obidského kanála Pažiť medzi močiami

IPL4 – NDV a TTP Pažiť medzi močiami

Navrhované opatrenia RÚSES okresu Nové Zámky (2019)

Vybrané opatrenia pre záujmové k.ú. Mužla:

a) Ekostabilizačné opatrenia:

- E2** Zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie
- E22** Zabezpečiť výsadbu izolačnej hygienickej vegetácie
- E24** Monitorovať a sanovať environmentálne záťaž
- E27** Zosúladiť rekreačné aktivity s ochranou prírody
- E28** Zabezpečiť výsadbu vetrolamov

b) Hydroekologické opatrenia:

- H3** Zrealizovať opatrenia na zlepšenie kvality povrchových vôd

c) Skupiny manažmentových opatrení pre prvky RÚSES:

- MO4:** ◦ Uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch – vylúčenie holorubov, na maximálnej ploche hospodáriť pri zachovaní trvalosti lesa (účelový výber, trvalo etážové porasty), pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a voliť nesymetrické tvary obnovných prvkov, optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete, maximálne využívať prirodzenú obnovu lesa, postupne obnoviť prirodzené drevinové zloženie porastov, v porastoch ponechávať stromy na dožitie, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa, udržiavať stavy kopytníkov na úrovni neohrozujúcej obnovu žiadnej z drevín pôvodného zloženia, minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok, systematickou údržbou lesných ciest minimalizovať vodnú eróziu, využívať šetrné technológie ťažby a približovanie dreva, využívať pôvodný genofond drevín na obnovu lesa
 - Podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kosenie, pastva, vypaľovanie
 - Cieľene odstraňovať nepôvodné predovšetkým invázne druhy
 - Nepripustiť ťažbu nerastných surovín a vylúčiť umiestnenie objektov banskej infraštruktúry na území biocentra
 - Nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry
 - Realizovať schválené programy starostlivosti o chránené územia
- MO7:** ◦ Podporiť resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kosenie, pastva, vypaľovanie
 - Cieľene odstraňovať nepôvodné predovšetkým invázne druhy
 - Nepripustiť urbanizáciu územia a výstavbu nadradenej infraštruktúry
 - Realizovať schválené programy starostlivosti o chránené územia

12. Prieskumy a rozborý záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany, ochrany pred povodňami, civilnej ochrany obyvateľstva.

Pri vzniku mimoriadnych udalostí sa činnosť v teritóriu obce Mužla riadi v zmysle základných ustanovení Prehľadú činnosti Obecného úradu po vyhlásení stupňov pohotovosti :

1. stupeň pohotovosti - situácia nebezpečenstva
2. stupeň pohotovosti - stav ohrozenia

Právo vyhlasovania predbežných opatrení a stupňov pohotovosti má Bezpečnostná rada štátu. Materiál podrobne charakterizuje realizáciu opatrení pri prvom stupni pohotovosti – situácia nebezpečenstva a pri vyššom stupni pohotovosti – stave ohrozenia. Ďalej sú presne určené opatrenia príslušných ústredných orgánov, o ktorých rozhodla BR SR a spôsob ich nevyhnutnej realizácie. Dôležité je zabezpečenie spojenia. Spojenie Obecného úradu sa organizuje tak, aby bol zabezpečený styk s určenými organizáciami na teritóriu obce s nadriadenými orgánmi okresu Nové Zámky a so súčinnosťnými organizáciami pre odborné zabezpečenie činnosti Obecného úradu. Využívajú sa všetky dostupné technické prostriedky (telefón, email,...). Plán činnosti Obecného úradu po vyhlásení stupňov pohotovosti musí mať starosta obce a členovia štábu obrany už v období mieru. Z hľadiska územno-technického je dôležité nezablokovať automobilové komunikácie a udržiavať v prejazdnom stave hlavnú evakuačnú trasu – cestu I. triedy I/63 v smere Štúrovo – Mužla – Komárno.

Ohrozenie územia povodňami

Medzihrádzové priestory Váhu a Dunaja bývali v minulosti často zaplavovane.

Slovenský vodohospodársky podnik, ktorý pomocou vodohospodárskych objektov ako sú hrázde, kanále, nádrže, čerpacie stanice a ostatne vodohospodárske objekty, zabezpečuje povodňovú ochranu územia a hospodárenie s vnútornými vodami. Obce riešeného územia sú chránené voči ohrozeniu záplavami protipovodňovými hrádzami, vody su regulovane sieťou kanálov a územie je monitorovane. Hydrologická služba SHMU Bratislava denne vyhodnocuje hydrologické informácie pre Slovensko – vodne stavy, prietoky, ich vývoj a predpovede.

Organom štátnej správy ochrany pred povodňami sú Obvodná povodňová komisia a Povodňová komisia obce (zakon č. 664/2004 o ochrane pred povodňami).

Vzorky vodných plôch v regióne, z Dunaja, stojatých a odpadových vôd od r. 1994. vyšetruje Národné referenčné centrum (NRC) v Komárne.

Škodám, ktoré spôsobujú povodne, treba predchádzať, ich rozsah a následky obmedzovať a priebeh povodní ovplyvňovať. Deje sa tak systematickou prevenciou a zabezpečovacími a záchrannými prácami vykonávanými podľa povodňových plánov a príkazov povodňových orgánov.

Na zabezpečenie ochrany pred povodňami sú organizácie a občania povinní umožniť vstup na svoje pozemky a do objektov na vykonávanie zabezpečovacích a záchranných prác, prispieť na príkaz povodňových orgánov podľa svojich možností a síl osobnou a vecnou pomocou na ochranu ľudských životov a majetkov pred povodňami.

Ochrana pred povodňami zahrňuje:

- a) úpravy tokov,
- b) budovanie ochranných hrádzí
- c) kombináciu opatrení a) + b)

Medzi ochranu pred povodňami zaraďujeme najmä: povodňové plány, povodňové prehliadky, predpovednú, hlásnu a varovnú povodňovú službu, povodňové zabezpečovacie a záchranné práce.

Pri návrhu rozvojových zámerov v tomto území je nevyhnutné rešpektovať zákon o ochrane pred povodňami č.7/2010 Z.z. (§20, ods. 6, 7, 8, 9).

Civilná ochrana

V rámci schvaľovacieho procesu pri stavebných konaniach riešiť požiadavky civilnej ochrany v súlade so Zákonom č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva a príslušnými vykonávacími predpismi.

a) V zmysle § 2 Vyhlášky MV SR č.297/1994 Z.z. O stavebno-technických požiadavkách na stavby a o technických podmienkach zariadení vzhľadom na požiadavky civilnej ochrany v znení neskorších predpisov, ukrytie obyvateľstva zabezpečovať :

- v odolnom kryte v objekte samosprávy pre zamestnancov, ktorí budú v prípade vzniku mimoriadnej udalosti zabezpečovať riadenie alebo vykonanie záchranných, lokalizačných a likvidačných prác;
- v plynutesných alebo jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne v bytových domoch;
- v jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne v rodinných domoch;

Obec má vypracovaný "Úkrytový plán obce Mužla". Dokumentácia týkajúca sa plánu ukrytia obyvateľstva obce je spracovaná v zmysle Vyhlášky MV SR č. 532/2006 o ochrane obyvateľstva.

b) Zberné komunikácie šírko dimenzovať s rezervou aj z hľadiska možnosti evakuácie obyvateľstva z predmetného územia;

Požiadavky a podmienky civilnej ochrany stanovuje zákon NRSR č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva, v znení neskorších predpisov - úplné znenie zákona NRSR č.444/2006 Z.z.

Pri funkčnom využití územia obce a následnej príprave výstavby zariadení pre zhromažďovanie a pobyt ľudí a zvierat ako aj pri činnostiach, ktoré môžu ohrozovať ich bezpečnosť a zdravie, pri budovaní infraštruktúry obce je potrebné sa riadiť citovaným zákonom.

Podmienky pre zariadenia CO ustanovuje vyhláška MV SR č. 532/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebno-technických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany je potrebné rešpektovať na príslušnom stupni územnej prípravy a investičnej činnosti.

1. Stavebno-technické požiadavky na zariadenia civilnej ochrany sú požiadavky na územnotechnické, urbanistické, stavebno-technické a dispozičné riešenie a technické vybavenie stavieb z hľadiska potrieb civilnej ochrany. Uplatňujú sa v rámci obstarávania, navrhovania a schvaľovania územnoplánovacej dokumentácie

2. Stavebno-technické požiadavky podľa odseku 1 sa uplatňujú tak, že ochranné stavby

a/ sa budujú v podzemných podlažiach, alebo úpravou nadzemných podlaží stavebných objektov, alebo ako samostatne stojace stavby,

b/ tvoria prevádzkovo uzatvorený celok a nesmú ním viesť tranzitné inžinierske siete, ktoré s ním nesúvisia,

c/ sa navrhujú do miest najväčšieho sústredenia osôb, ktorým treba zabezpečiť ukrytie v dochádzkovej vzdialenosti najviac do 500m,

d/ sa umiestňujú najmenej 100m od zásobníkov prchavých látok a plynov s toxickými účinkami, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť ukryvaných osôb,

e/ sa umiestňujú tak, aby prístupové komunikácie umožňovali príjazd k objektu pre ukryvané osoby,

f/ sa navrhujú s kapacitou 150 a viac ukryvaných osôb podľa prílohy č. 1 štvrtej časti písmena A (Kapacita ochrannej stavby je súčet miest na sedenie a ležanie ukryvaných osôb, pričom miest na ležanie musí byť 20% až 30% z navrhovaného počtu miest),

g/ majú zabezpečené vo vnútorných priestoroch mikroklimatické podmienky,

h/ spĺňajú ochranné vlastnosti vyjadrené ochranným súčiniteľom stavby K_0 .

3. Stavebno-technické požiadavky na ochranné stavby podľa ods. č. 1 sa vypracúvajú v územnoplánovacej dokumentácii v časti verejné dopravné a technické vybavenie územia v územných obvodoch takto:

a/ v budovách zabezpečujúcich ukrytie pre najpočetnejšiu zmenu zamestnancov a pre osoby prevzaté do starostlivosti,

b/ v budovách poskytujúcich služby obyvateľstvu, najmä v nemocniciach, hoteloch, ubytovniach, internátoch všetkých typoch škôl, bankách, divadlách, kinách, poisťovniach, telovýchovných objektoch, zabezpečujúcich ukrytie podľa prevádzkovej a ubytovacej kapacity pre personál a osoby prevzaté do starostlivosti,

c/ v hypermarketoch a polyfunkčných domoch podľa projektovanej kapacity návštevnosti pre personál a osoby prevzaté do starostlivosti,

d/ v budovách štátnych orgánov, orgánov miestnej štátnej správy a samosprávy pre plánovaný počet zamestnancov a pre osoby prevzaté do starostlivosti.

4. Ochranné stavby sa navrhujú podľa analýzy územia z hľadiska možných mimoriadnych udalostí.

V zmysle nariadenia vlády 565/2004 Z.z. /ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 166/1994 Z.z. o kategorizácii územia Slovenskej republiky v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 25/1997 Z.z. / čl. I., Zaradenie územia do jednotlivých kategórií podľa územných obvodov obvodných úradov Slovenskej republiky sa zaraďuje územný obvod do kategórie IV. Následne sa budovanie ochranných stavieb vykonáva:

a/ na území kategórie IV. V plynotesných úkrytoch alebo v jednotlivých úkrytoch budovaných svojpomocne,

b/ na území kategórií I. – IV. V bytových a rodinných domoch s kapacitou do 50 ukrývaných osôb v plynotesných úkrytoch alebo v jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne a v bytových domoch s kapacitou nad 50 ukrývaných osôb v plynotesných úkrytoch.

Podrobné podmienky pre uplatnenie citovaného zákona a vyhlášky ustanovuje príslušný orgán ochrany a obec.

V rámci schvaľovacieho procesu pri stavebných konaniach riešiť požiadavky civilnej ochrany v súlade so Zákonom č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva a príslušnými vykonávacími predpismi.

Požiarne ochrana

Riešenie požiarnej ochrany vychádza zo zákona NR SR č.314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov a vyhlášky MV SR č. 699/2004 Z.z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov s citáciou § 2, §4 - §7.

Z hľadiska požiarnej ochrany má obec Mužla vybudovanú požiarnu zbrojnicu a pôsobí tu miestna organizácia dobrovoľných hasičov. V prípade väčšieho požiaru a pre vykonávanie záchranných prác pri živelných pohromách, slúži zásahová jednotka Štúrovo. Obec má vybudovanú verejnú vodovodnú sieť. Na hlavné vodovodné potrubia sú napojené uličné rozvody s osadenými protipožiarnymi hydrantmi. Zásobovanie navrhovaných rozvojových zámerov požiarou vodou sa navrhuje riešiť z miestnej verejnej vodovodnej siete - vybudovaných uličných rozvodov. Ak nie sú zriadené odberné miesta (nadzemný, podzemný hydrant alebo výtokový stojan), zriadiť:

- hydranty vo vzájomnej vzdialenosti 400 m pri stavbách na bývanie a 160 m pri ostatných stavbách,

- výtokový stojan vo vzájomnej vzdialenosti 600 m,

- plniace miesto vo vzdialenosti 6000 m,

- odberné miesta musia byť viditeľne označené v zmysle § 9 ods. 7, 8 a prílohy č. 2 cit. vyhlášky. Príjazd pre požiarne vozidlá je v obci zabezpečený po spevnených komunikáciách šírky minimálne 3,5 m (minimálna šírka 3 m v zmysle § 82 vyhl. MV SR č. 94/2004 Z.z.). Komunikácie sú dimenzované na zaťaženie min. 80 kN, reprezentujúce pôsobenie zaťaženej nápravy požiarneho vozidla.

Vojenská správa nemá v riešenom území zvláštne územné požiadavky.

13. Prieskumy a rozboru sociálnej vybavenosti, výroby.

Rozvoj občianskej vybavenosti

Obec Mužla patrí do skupiny s relatívne primeranou mierou komplexnosti občianskej vybavenosti. Z hľadiska budúceho populačného vývoja je potrebné riešiť optimálnu štruktúru kompletovania základnej a vyššej občianskej vybavenosti podľa urbanistických štandardov, aby zodpovedala stanovenej funkčnosti sídla, výhľadovému počtu obyvateľov a aj sledovanému rozvoju obce a katastra k návrhovému obdobiu.

Návrhom vybavenosti zabezpečiť podmienky pre komfortný život obyvateľov obce, bez vynútenej potreby dochádzania za potrebnou základnou občianskou vybavenosťou do okolitých sídiel. V súčasnosti absentujúce služby v obci využívajú obyvatelia v priľahlom Štúrove. Poskytovanie služieb pre obyvateľov zostáva v polohe súkromného podnikania.

Ťažisko občianskej vybavenosti maloobchodnej siete a služieb umiestniť v centrálnom priestore obce - primárnom referenčnom uzle formou dokončovania, resp. prevádzkového skvalitnenia súčasného vybavenia. Tu realizovať objekty na atraktívne zariadenia občianskej vybavenosti obce – malé obchodíky, služby, stravovacie a ubytovacie zariadenia, občerstvenie a pod.

Ďalšiu občiansku vybavenosť obce riešiť s využitím vhodných objektov a priestorov v rámci súčasnej uličnej zástavby obce a v rámci plánovaných nových súborov bývania v optimálnej spádovej dostupnosti ako sekundárne referenčné uzly.

Potenciálnymi lokalitami na vybudovanie atraktívnej občianskej vybavenosti sú tiež športový areál s futbalovým ihriskom v JV časti a okolie vodnej nádrže Mužla v SZ časti obce.

Školstvo a výchova

V obci sa nachádza obecná materská škola s celodennou prevádzkou. Sídli v budove postavenej v 80. rokoch minulého storočia, ktorá je vo vlastníctve obce. Je v dobrom stavebno-technickom stave, nakoľko v roku 2018 boli vykonané rozsiahle rekonštrukčné práce za účelom zníženia energetickej náročnosti budovy.

Bohatú históriu úzko prepojenú s históriou obce má Základná škola Jánosa Endrődyho s vyučovacím jazykom maďarským. Hoci podľa záznamov bola v obci škola už v roku 1700, súčasná budova bola odovzdaná svojmu účelu v roku 1916. V rokoch 1938 až do skončenia II. svetovej vojny patrila Mužla Maďarsku a preto bola jediným vyučovacím jazykom maďarčina. V povojnovom období - od roku 1945 do roku 1950 sa tu naopak vyučovalo len v slovenskom jazyku. V roku 1950 sa paralelne so slovenskou výučbou opäť začalo vzdelávanie aj v maďarskom jazyku. V tom čase mala škola 250 žiakov. V roku 2000 definitívne zaniklo vzdelávanie v slovenčine.

V roku 2001 bola dokončená moderná telocvičňa pri škole. Predtým žiaci cvičili v telocvični v suteréne.

Škola prijala meno JÁNOS ENDRŐDY (ktorý tu 52 rokov pôsobil ako kantorský učiteľ) v roku 2002 a v roku 2016 oslávila významné 100. výročie svojho vzniku. Na budove školy v posledných rokoch prebehli celkové rekonštrukčné práce.

V minulosti sa v chotári Mužla nachádzala aj súkromná škola v Malej Mužli (Kis-Muzslán) a kaštieľska škola, ktorá pôsobila v lokalitách Čenke (Csenké) a Jurský Chlm (Szentgyörgyhalme). Z nich sa najdlhšie vyučovalo v škole Szentgyörgyhalmi, ktorá bola v roku 1972 zatvorená. Tu študujúci žiaci pokračovali v štúdiu na základnej škole v obci Mužla.

V obci od r. 2011 pôsobí Súkromná základná umelecká škola Kataríny Pappovej zameraná na výučbu hudobného, tanečného a výtvarného odboru. Sídli v budove ZŠ J. Endrődyho.

Kultúra a osveta

Zariadenia kultúry:

1. Kultúrny dom s kapacitou 240 miest vo viacúčelovej sále, s vonkajším javiskom;
2. Obecná knižnica Mužla – knižnica s dennou prevádzkou bola založená v r. 2016, nachádza sa v centre obce v budove bývalého Spotrebného družstva, rekonštruovanej v r. 2009. Knižnica okrem toho, že obsahuje vyše 10 000 kníh, organizuje prednášky, čitateľské stretnutia, prezentácie kníh a výstavy.

V obci pôsobí niekoľko spoločenských organizácií:

MO Dobrovoľná protipožiarna organizácia, MO Slovenského červeného kríža, ZO Csemadok, ZO záhradkárov, Zväz dôchodcov v Mužle, MO zdravotne postihnutých, Poľovnícka spoločnosť Divé husi, TJ AC Mužla

Zariadenia kultúry slúžia na pravidelné usporadúvanie už tradičných kultúrnych a spoločenských podujatí, ktoré prispievajú k rozvoju spoločenského a kultúrneho života občanov obce. Pre ďalšie návrhové obdobie bude cieľom vytvárať podmienky pre aktivizáciu spoločenského života občanov rôznych vekových kategórií a záujmových skupín v obci, podmienky pre obnovu a rozvíjania ľudových tradícií s ich prezentáciou.

K tomu je potrebné zabezpečiť prevádzkové skvalitnenie existujúcich a tvorbu nových zariadení pre kultúrno-spoločenskú činnosť, podmienok pre rozvoj rôznych aktivít a atraktívnych programov. V riešení ÚPN budú určené konkrétne regulatívy na revitalizáciu, zachovanie, obnovu a sprístupnenie ďalších kultúrno-historických objektov v obci.

Nanajvýš žiadúcim je vybudovanie Múzea lokálnej kultúry, zachytávajúceho bohatstvo archeologických nálezísk, historického obrazu obce, či nedochovaných, zaniknutých osád, kultúrnych a technických pamiatok, studní a pod.

V neposlednom rade vytvorenie náučno-vzdelávacieho centra o unikátnych a jedinečných biotopoch, chránených územiach európskeho charakteru, chránených vtáčích územiach, ktoré sú súčasťou bohatstva katastra obce Mužla.

Šport a telesná výchova

V ÚPN bude potrebné riešiť podmienky pre rozvoj aktivít telovýchovy a športu obyvateľov a rozvíjajúcu sa turisticko - rekreačnú funkciu obce. Športové zariadenia v centre obce sú v dobrom stave s kvalitným prevádzkovým vybavením.

Miestna športová hala bola postavená v r. 2001, po 20 rokoch bola kompletne zrekonštruovaná a zmodernizovaná. Dnes slúži pre žiakov Základnej školy Jánoša Endrödyho, pre škôlkarov, obyvateľov obce, ako aj nájomníkov.

K novovybudovaným športoviskám v obci patrí verejné multifunkčné ihrisko v susedstve základnej školy, ihrisko materskej školy, verejné detské ihrisko a vonkajší fitness park na Ulici pod dolnými záhradami.

V južnej časti obce sa nachádza športový areál – futbalové ihrisko s hospodárskym objektom, v ktorom sídli futbalový klub AC TJ Mužla, ako aj stolnotenisový oddiel TJ Mužla. Plocha areálu je postačujúca, avšak je v záujme obce zrekonštruovať existujúce stavby (prevádzkovú budovu a prekrytú tribúnu) a dobudovať chýbajúce zariadenia (špecializované ihriská; hygienické, administratívne a skladové zázemie ihriska; bufet; príp. ubytovacie kapacity).

Ďalší rozvoj športovo-rekreačného vybavenia v obci bude viazaný aj na rast funkcie bývania a program regionálnej turistiky s vhodnými atraktívnymi aktivitami pre dané prostredie. Vodná nádrž – rybník, ktorý sa nachádza v SZ časti obce a zabezpečuje reguláciu celoročnej prietochnosti Mužlianskeho potoka, tvorí svojou polohou a rozlohou výrazný fenomén obce. V súčasnosti bez adekvátneho využitia, avšak s veľkým potenciálom vybudovania novej a k centru obce dostupnej atraktívnej rekreačnej zóny s brehovými úpravami vrátane náučného chodníka s prepojením na stred obce, s možnosťou vodných športov, člnkovaním a športovým rybárstvom.

Zdravotníctvo

Cieľom riešenia ÚPN bude vytvoriť podmienky pre zabezpečenie kvalitného komplexného poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti v dobrých prevádzkových podmienkach pre

všetky skupiny obyvateľov. Taktiež vytvoriť územnotechnické predpoklady pre lokalizáciu vlastného centrálného zdravotníckeho zariadenia s lekárnou, ambulanciou všeobecného, detského a zubného lekára a zároveň vytvárať predpoklady pre budovanie a lokalizáciu ambulancii na báze IBV a v disponibilných objektoch.

V obci sa nachádza zdravotné stredisko. Z hľadiska ostatnej zdravotníckej infraštruktúry spádovo patrí pod mesto Nové Zámky, ktoré prevádzkuje mestskú polikliniku, kde ordinujú obvodní lekári pre obvod obce Mužla, taktiež špecializovaní lekári. V meste Nové Zámky majú prevádzky viaceré lekárne.

Sociálna starostlivosť

§ Riešiť príslušné vývojové služby sociálnej starostlivosti, hlavne pre vekovú skupinu generačne starších seniorov, ktorí sú odkázaní na starostlivosť.

§ Vytvoriť územno-technické predpoklady pre lokalizáciu komplexného seniorského centra s malometrážnym bývaním, spoločenskou časťou so stravovaním, lekárskou a opatrovateľskou starostlivosťou, športovou časťou a regeneráciou, s tým, že tieto služby by boli aj pre ďalších dôchodcov obce - denné stravovanie dôchodcov, donáška stravy do bytov, pranie, regenerácia a pod.

V r. 2016 bola v obci založená moderná sieť sociálnych služieb. Z financií EÚ sa uskutočňuje starostlivosť o dôchodcov a pracuje aj denný stacionár dôchodcov s kapacitou 10 osôb.

Komerčná vybavenosť

Maloobchodná sieť a služby

V ÚPN bude riešené skvalitnenie súčasného obchodného vybavenia obce a program jeho kompletovania podľa urbanistických štandardov na požadovanú veľkostnú úroveň.

Na rozvoj služieb, ktorý je podmienený najmä dopytom, bude mať vplyv spoločenský tlak obyvateľov a vývoj rastu obyvateľstva a jeho demografickej štruktúry. Výrazným rozvojovým stimulom bude sledovaný koncepčný cieľ vytvoriť ponuku kvalitnej vybavenosti v obci.

V roku 2017 sa miestne nákupné stredisko COOP rozrástlo na Supermarket COOP Jednota. V obci sa nachádzajú prevádzky mäsiarstva, Dom služieb, Vinohradnícky dom služieb, Poľovnícky dom, obchod s klimatizáciou a vzduchotechnikou, reštaurácia, pohrebničstvo.

Verejné stravovanie

V ÚPN bude riešené skvalitnenie súčasného stravovacieho vybavenia obce a program jeho kompletovania podľa urbanistických štandardov na veľkostnú úroveň a plánovaný rozvoj sídla.

Vzhľadom na rekreačný potenciál obce a jej atraktívnu polohu napojenú na medzinárodnú cykloturistickú trať EuroVelo6 je stav stravovacích zariadení v súčasnosti nepostačujúci.

Verejná správa, administratíva a zariadenia služieb nekomerčného charakteru

Budova obecného a matričného úradu je v dobrom stavebno-technickom stave - v roku 2019 prešla rozsiahlou vnútornou aj vonkajšou rekonštrukciou za účelom zvýšenia jej energetickej účinnosti. Budova pošty sa nachádza v centrálnej časti obce, vedľa obecného úradu.

V obci sa nachádza rímsko – katolícky farský úrad v blízkosti kostola.

V obci sa nachádza nová požiarna zbrojnica oproti obecnému úradu.

V severo – východnej časti na okraji sídla je lokalizovaný cintorín s domom smútku a kaplnkou, t.č. je kapacitne postačujúci. Staré cintoríny sa nachádzajú ešte v bývalých majeroch Jurský Chlm a Čenkov, kde by bola žiadúca revitalizácia týchto areálov formou pietnej zelene.

Rozvoj cestovného ruchu a rekreácie

Jedným z programov ÚPN bude riešenie cestovného ruchu a turisticko-športových aktivít v obci. ÚPN obce ako nástroj pre reguláciu územia má za cieľ vytvárať podmienky a rezervovať územia nielen pre výrobnú sféru, ale podporovať a rozvíjať oblasť rekreácie a turizmu, s prihliadnutím na trvalo udržateľný rozvoj územia, ochranu prírody a vyzdvihnutie kultúrno-historických hodnôt

v území. Rekreačný a turistický potenciál obce dáva predpoklady na saturáciu ľudských potrieb v území, za účelom oddychu a športu /vodné športy, športový rybolov, cykloturistika/. Medzi dôležité intervenčných kroky ÚPN obce je vybudovať rekreačnú zónu "Trojmetrovka", podporovať miestne zrduženia zamerané na rybolov a chov včiel, podporovať rozvoj ovocinárstva za účelom obnovy a zachovania starých krajových odrôd, ktoré by okrem produktivity mali i edukatívny význam pre širšie okolie. Členstvo a partnerská spolupráca obce s mikroregiónom Cergát -Váh ponúka možnosť rozvoja cestovného ruchu a rekreácie hlavne v oblasti cykloturistiky, za účelom budovania prepojavacích cyklotrás medzi členskými obcami v nadväznosti na sieť cyklotrás s vyšším významom.

Rozvoj vybavenia v obci bude viazaný aj na rast funkcie bývania a program regionálnej turistiky s vhodnými atraktívnymi aktivitami pre dané prostredie.

Katastrálne územie má potenciál pre rozvoj predovšetkým pešej turistiky a cykloturistiky. Základným predpokladom pre úspešný rozvoj rekreácie a cestovného ruchu sú nasledovné intervenčné kroky:

1. zvýšiť atraktívnosť obce Andovce;
2. podpora rekreačno-športových a voľnočasových aktivít;
3. podpora rozvoj ovocinárstva, rybolovu a včelárstva za účelom edukácie širšej verejnosti;
4. prezentácia a propagácia miestnych kultúrno-historických pamiatok a zvyklostí;
5. tvorba propagačných materiálov o miestnych zaujímavostiach a pamiatkach;
6. zriadenie priestoru pre umiestnenie propagačných materiálov;
7. služby pre návštevníkov obce;
8. vytvorenie informačno-orientačných tabúľ;
9. vybudovanie značených turistických a cykloturistických trás;
10. podporovať rozvoj rekreačného areálu v lokalite "Trojmerovka";
11. podporovať rozvoj cyklotransportu v nadväznosti na Ponitriansku cyklomagistrálu.

Rozvoj výroby

Priemyselná výroba, poľnohospodárska výroba a skladové hospodárstvo

V rámci spracovania ÚPN územne vymedziť ponukové rozvojové plochy pre miestnu priemyselnú a remeselnú malovýrobu a sklady bez kolíznych vzťahov životného prostredia k obytnej zástavbe obce s predpokladom, že vývojovo do tejto polohy budú premiestnené aj kolízne prevádzky súčasnej obytnej zástavby.

Poľnohospodársku výrobu v Mužli predstavujú:

- **poľnohospodársky areál Družstva agropodnikateľov** v severnej časti zastavaného územia obce, kde sídli **Mechanizačné stredisko** orientované na rastlinnú výrobu, zeleninárstvo, včelárstvo, agroturistiku, skladové hospodárstvo a nachádza sa tu aj fotovoltaická areálová elektrárňa.

- **poľnohospodársky areál** severne od zastavaného územia obce s **VKK**, ktorého súčasťou je okrem veľkokapacitného kravína aj čistička obilovín. V areáli sa spracovávajú a následne skladujú poľnohospodárske produkty, prebieha pozberová úprava (balička) a egalizácia.

Súčasťou tohto areálu je aj **Farma živočíšnej výroby**, zameraná na chov hovädzieho dobytku, oviec, vodnej a hrabavej hydiny a králikov.

Na severnom okraji areálu je situovaný zberný dvor biologicky rozložiteľného odpadu a fotovoltaika.

- **Dolná farma** juhozápadne od obce na ceste I/63 zameraná na rybie hospodárstvo, agroturistiku, závlahy. Nachádza sa tu taktiež fotovoltaická elektrárňa.

- **Vinohradnícky areál** v severnom cípe katastrálneho územia v lokalite Čipáň a Starý nový vrch so súkromnými vinicami a areálovým vinohradom na pestovanie a spracovanie hrozna, na čo slúžia sociálno-prevádzkové a technické objekty. zameraný tiež na agroturistiku.

Medzi zaniknuté poľnohospodárske areály a farmy v katastri Mužla patria:

- severovýchodne od vodnej nádrže Mužla sa nachádza areál zaniknutej farmy, ktorý je súčasťou zastavaného územia obce;

- bývalý poľnohospodársky areál v lokalite Malá Mužla, v súčasnosti vo vlastníctve AGRONATURAL s.r.o.;
- zaniknutý bývalý **Majer sv. Juraja** v lokalite Jurský Chlm
- v lokalite Mužlianska sihoť pri priesakovom kanáli Dunaja sa nachádza zaniknutá farma ošípaných.

V súčasnosti sa v katastri Mužla nachádza drevospracujúci priemyselný areál v lokalite Čenke. Nové výrobné areály ako vonkajšie rozvojové plochy, polohovo orientovať do disponibilných areálov PD v severnej časti zastavaného územia obce, príp. do bývalých areálov PD v lokalitách Malá Mužla a Jurský Chlm s prihliadaním na ochranu PPF. Tento rozvojový návrh je potrebné riešiť veľmi citlivo, so zreteľom na zachovanie charakteru poľnohospodárskej krajiny a tiež krajinnou - ekologickej hodnoty širšieho priestoru.

V rámci miestnej komunálnej výroby zmodernizovať zberný dvor s komerčnou linkou kompostárne biologického odpadu - spracovanie odpadu z rastlinnej výroby, činností v záhradách obce a z lesníckej prevádzky. Vyrobené organické hnojivo následne čiastočne využívať na komerčný odpredaj, čiastočne na zveľaďovanie poľnohospodárskej a lesnej pôdy, na skvalitňovanie verejnej zelene v obci.

Zhodnotiť návrh rozvojových plôch podľa námetu z komplexného urbanistického rozboru pre riešenie výroby.

Lesné hospodárstvo

Pre ochranu a využívanie lesného pôdneho fondu platia opatrenia stanovené v Lesnom hospodárskom pláne SR.

V území je sledované:

- zachovať a posilňovať systém miestnych ekosystémov.

V rámci ÚPN obce územne bližšie konkretizovať koncepcné zámery krajnotvorby s tvorbou ucelených lesíkov.

Ochranu lesov a ich využívanie upravuje zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

Podľa § 10 zákona o lesoch ochranné pásmo lesa tvoria pozemky do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

V zmysle § 12 zákona o lesoch sa rozlišujú nasledovné kategórie lesov:

- ochranné lesy
- lesy osobitného určenia
- hospodárske lesy

Charakteristika lesných porastov v k.ú. Mužla

Lesy tvoria 17 % z celkovej rozlohy katastrálneho územia, čo predstavuje 884,48 ha. V záujmovom území sú lesné porasty lokalizované dominantne v juhovýchodnej a východnej časti katastra. Jedná sa o lesy ochranné, ako aj hospodárske tvoriace biocentrum nadregionálneho významu **Čenkovský les**.

Menšia časť lesných pozemkov sa nachádza ešte v severo-západnom cípe katastra v lokalite „*Farička*“ nad vinohradmi. Tu sa jedná čisto o lesy hospodárske a tieto sú súčasťou biokoridoru regionálneho významu.

V celom území platí I. stupeň ochrany prírody.

Územne patria lesy v k.ú. Mužla pod LHC (lesný hospodársky celok) Štúrovo, do lesnej oblasti 02 Podunajská nížina.

Druhové zloženie lesov môžeme charakterizovať ako bohaté, úplne zodpovedajúce prirodzenému druhovému zloženiu takýchto typov lesných spoločenstiev:

- Vřbovo-topoľové nížinné lužné lesy (*ekologické podmienky vyhovujú len niekoľkým drevinám – vřba biela, vřba krehká, vřba trojtyčinková, topoľ biely, topoľ čierny, jaseň štíhly*);

- Dubovo-brestovo-jaseňové nížinné lužné lesy (v porastoch dominuje dub letný, jaseň úzkolistý, primiešané sú javor poľný, topol čierny, topol biely, brest hrabolistý, brest väzový, jelša lepkavá, vrba biela, lipa malolistá či čerešňa vtáčia);
- Teplomilné ponticko-panónske dubové lesy na spraši a piesku (dominanciu tu majú duby, prímies tvoria javor poľný, brest hrabolistý, oskoruša domáca, jarabina brekyňa);
- Panónske topoľové lesy s borievkou (ide o rozvoľnené porasty topoľov, s miestami dobre vyvinutým krovinatým poschodím, v ktorom dominuje borievka obyčajná).

V rámci ÚPN obce sa nepredpokladá zmena funkčného využitia daných lesných pozemkov, naopak je žiadúce chrániť ich ako významné prvky územného systému ekologickej stability a zachovať a nenarúšať ich ochranné pásma v rámci nožnej výstavby.

14. Rozbor ohrozenia a rizík v oblasti životného prostredia - predpokladané vplyvy na životné prostredie.

Prírodné stresové javy

Seizmicita

Riešené územie sa nachádza v oblasti mimo epicentier zemetrasnej činnosti /lokalita s možnosťou výskytu seizmického ohrozenia v makroseizmickej intenzite o hodnote 7° MSK - Zdroj: enviroportal / Atlas krajiny SR, 2022/

Rádioaktivita

Problematika rádioaktívneho ožarovania obyvateľstva je v ostatných rokoch vo svete i v Slovenskej republike predmetom zvýšenej pozornosti. Dôvodom je značná radiačná záťaž, podmienená umelými i prírodnými zdrojmi a nové poznatky hodnotenia ionizujúceho žiarenia. Z celkového rádioaktívneho žiarenia, ktoré voľne pôsobí na obyvateľstvo, viac ako dve tretiny tvoria prírodné rádioaktívne zdroje. Z nich radón sa podieľa 47 % na skladbe priemerného ročného efektívneho dávkového ekvivalentu ožiarovania obyvateľstva (Vedecký výbor OSN pre otázky ožiarovania, New York, 1988).

Najzávažnejším prírodným zdrojom žiarenia je radón-222 a jeho dcérske produkty rozpadu. Je to karcinogén, ktorý sa podieľa na vzniku rakoviny pľúc až desiatimi percentami. Zdrojovým objektom radónu sú väčšinou hlbšie pôdne horizonty a horniny s obsahom rádia-226, ktorého rozpadom Rn-222 vzniká. Z hĺbky sa radón rôznym spôsobom a rôznymi prísunovými cestami (neotektonické netesné zlomy, priepustné horniny, drvené zóny hornín, atď.) dostáva v pôdnom vzduchu, vode alebo v stavebných materiáloch do obytných priestorov.

Podľa vyjadrenia a mapového portálu Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra spadá severozápadná časť katastra a územie južne od obce do stredného radónového rizika (63,0%). Zvyšná časť katastrálneho územia (43 %) spadá do oblasti s nízkym radónovým rizikom (36,7 %).

Geodynamické javy

V riešenom území sa potencióálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- *ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou – silná.*

/Zdroj: podnemapy.sk/

- *ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou:*
Celé katastrálne územie nie je náchylné na vodnú eróziu. Náchylnosť na eróziu v celom území je žiadna alebo nízka (odnos pôdy je menej ako 4 t/ha za rok.
/Zdroj: podnemapy.sk/
- *náchylnosť celého k. ú. na zosúvanie* - je slabá (Atlas krajiny SR, 2002, str. 282)

Zosuvné procesy a výmoľová erózia

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra nie sú v k. ú. zaregistrované zosuvy. V k. ú. nie sú evidované staré banské diela v zmysle § 35 ods.1, zákona č. 44/1988 a nie je určené prieskumné územie pre vyhradený nerast. V území je potrebné rešpektovať jestvujúce rigoly.

Protierózna ochrana

Vodná a veterná erózia predstavujú jeden z najvýznamnejších degradačných faktorov ohrozujúcich úrodnosť pôdy. Závažným degradačným faktorom je tiež zhutnenie pôdy ťažkými mechanizmami, úbytok a zhoršovanie kvality organickej hmoty v pôde.

Erózna ohrozenosť územia závisí hlavne od veľkosti pôdnych častíc a ich vzájomného pomeru. Všeobecne sa erodovateľnosť pôdy zvyšuje so stúpajúcim obsahom jemného prachu a znižuje sa so stúpajúcim podielom piesku, ílu a organickej hmoty v pôde. Najmenej odolnými k vodnej erózii sú nehumózne spraše, sprašové pokrivy a svahoviny. Najmenej náchylné sú piesčité pôdy s veľkou priepustnosťou pre vodu. Ílové pôdy sú odolné vplyvom značného obsahu koloidných častíc i keď sú najmenej priepustné.

Veterná erózia sa prejavuje predovšetkým na ľahkých pôdach, ktoré trpia rýchlym vysychaním pôdneho povrchu. Nie je obmedzená reliéfom terénu, vyskytuje sa ako v rovinách, tak i na svahoch. Zväčšovanie plôch v smere vetra sa zväčšuje i erózný účinok vetra (Stredánský, 2000).

Prejavy vodnej erózie neboli v území počas terénnych prác zaznamenané. Aj vzhľadom na sklon reliéfu (0°-3,9°) nie je predpoklad, že by vodná erózia predstavovala v území významný faktor (na svahoch so sklonom menším ako 3° sa neprejavujú účinky vodnej erózie). Aby sme potvrdili vyslovenú hypotézu, bola aj napriek uvedeným skutočnostiam podľa metodiky USLE počítaná potenciálna vodná erózia (mapa č. 13). Ako vidieť na mape č. 13, potenciálny odnos pôdy v dôsledku vodnej erózie je v skúmanom území zanedbateľný, pohybuje sa maximálne po hodnotu 3,7 t.ha⁻¹.rok⁻¹. V prípade určitých extrémnych klimatických a hydrologických podmienok sa môžu dôsledky vodnej erózie prejavovať najmä vo východnej časti obvodu PPU.

V k.ú. Mužla je aktuálna veterná erózia. Ide o degradačný proces, v dôsledku ktorého vznikajú škody nielen na poľnohospodárskej pôde a výrobe (odnos ornice, hnojív, osív, ničenie poľnohospodárskych plodín). Vytváraním návejov spôsobuje tiež zanášanie komunikácií, vodných tokov a znečisťuje ovzdušie. Veterná erózia pôsobí rozrušovaním pôdneho povrchu mechanickou silou vetra (abrázia), odnášaním rozrušovaných častíc vetrom (deflácia) a ukladaním týchto častíc na inom mieste (akumulácia).

Základnými faktormi spôsobujúcimi veternú eróziu sú meteorologické a pôdne faktory. Z meteorologických sú to predovšetkým veterné pomery, zrážky a výpar, čiže rýchlosť vetra a pôdna vlhkosť. Z pôdnych faktorov je to obsah neerodovateľných častíc (>0,8 mm) a obsah ílovitých častíc (<0,01 mm) v pôde (Ilavská a kol., 2005).

V praxi sa miera veternej erózie pôdy posudzuje podľa ročného odnosu pôdy v mm.rok⁻¹ alebo t(m³).ha⁻¹.rok⁻¹. Potrebu protieróznych opatrení indikuje prekročenie hodnôt tzv. tolerovateľného odnosu pôdy 40 t.ha⁻¹.rok⁻¹ podľa zákona č. 220/2004 Z. z.

Bola aplikovaná metodika stanovenia veternej erózie podľa STN 75 4501 (2000).

Metodika podľa STN 75 4501

Ochrana pôdy proti veternej erózii na poľnohospodárskej pôde

protierózne opatrenie	spôsob realizácie

protierózne opatrenie	spôsob realizácie
Organizačné	§ výber pestovaných plodín § protierózne rozmiestnenie plodín § veľkosť, tvar a rozmiestnenie honov
agrotechnické na ornej pôde	§ pôdoochranná agrotechnika a mulčovanie § úprava štruktúry pôdy § zvýšenie vlhkosti povrchu pôdy § úprava povrchu pôdy (stabilizácia a zdrsnenie)
biologické	§ pásové pestovanie plodín § ochranné lesné pásy (vetrolamy)
Technické	§ prenosné zábrany

Za jedno zo základných organizačných opatrení môžeme považovať usporiadanie pozemkov (honov), teda ich veľkosť, tvar a rozmiestnenie. Opatrenie sa zakladá na skracovaní erózne účinnej dĺžky svahov, úprave tvaru a orientácie pozemkov. Predstavuje jeden z najúčinnějších a najstarších spôsobov ochrany poľnohospodárskej pôdy. V tabuľkách 11 a 12 sú uvedené parametre poľnohospodárskych pozemkov na ornej pôde z hľadiska protieróznej ochrany.

Geotermálna energia

Geotermálna energia je najstaršou energiou na našej planéte. Je to energia, ktorú získala Zem pri svojom vzniku z materskej hmloviny, následnými zrážkami kozmických telies. V poslednej dobe je energia čiastočne generovaná rádioaktívnym rozpadom niektorých prvkov v zemskom telese.

Podľa Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra spadá celé územie katastra Mužla do 2 geotermálnych útvarov podzemných vôd so zdrojmi geotermálnych vôd:

- v severnej časti územia je to SK300020FK tzv. Komárňanská okrajová kryha so strednoteplotnými geotermálnymi vodami ($T = 100 - 150^{\circ}\text{C}$)
- v južnej časti územia je to SK300010FK tzv. Komárňanská vysoká kryha. Z hľadiska teploty sa v nich nachádzajú iba nízkoteplotné zdroje ($T < 100^{\circ}\text{C}$).

Geotermálna voda v týchto útvaroch je viazaná na triasové vápence a dolomity i jurské vápence terciérneho, resp. kriedového podložia. V oboch týchto geotermálnych útvaroch je dobrý kvantitatívny aj chemický stav geotermálnych vôd.

V riešenom katastrálnom území Mužla neboli zatiaľ realizované žiadne výskumné a prieskumné geotermálne vrty. Najbližšie geotermálne vrty: FGO-1 Obid, FGKr-1 Kravany nad Dunajom, vrt FGŠ-1 Štúrovo.

Sekundárne stresové javy a zdroje

Stresové javy a zdroje predstavujú sprievodné javy, ktoré vznikli ľudskou aktivitou a majú negatívny dosah na územie.

Znečistenie ovzdušia

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok. Definované sú veľké zdroje znečistenia

ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším. V záujmovom území sa veľké ani stredné zdroje znečistenia nenachádzajú.

Najbližšie najväčšie zdroje znečistenia ovzdušia sú:

Výroba obuvi, RIEKER OBUV s.r.o., Komárno
Centrálny tepelný zdroj, Bytkomfort s.r.o., Nové Zámky
Bioplynová stanica Dubník, AT GEMER s.r.o., Dubník
Kotolňa, SLOVINCOM s.r.o., Hurbanovo

Obec Mužla je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z výroby tepla v domácnostiach a v obslužných prevádzkach. Ďalšími zdrojmi znečistenia ovzdušia v riešenom území v súčasnosti je automobilová doprava na cestách I. , II. a III. triedy, ako aj na miestnych komunikáciách.

Povrchové vody

Nariadením vlády č. 296/2005 Z. z. sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd.

Povrchové vody sú znečisťované hlavne odpadovými vodami priemyselnými a komunálnymi, ktoré sú vypúšťané priamo do vodného toku. K nepriamemu znečisťovaniu dochádza aj vplyvom dažďovej vody (znečisťujúce látky v ovzduší a v pôde).

Podpovrchové vody

Podpovrchové vody tvorí pôdna a podzemná voda.

V obci sa zachovalo množstvo studní, ktoré sa po vybudovaní využívajú zväčša na polievanie záhrad. Voda má zvýšenú hladinu dusičnanov a na pitie sa nehodí.

Pôdna voda je disponibilným zdrojom pre biosféru. Je obsiahnutá v pôde a nevytvára súvislú hladinu. Pôdna voda je veľmi dôležitá najmä z hľadiska jej využitia v poľnohospodárstve.

Podzemná voda je definovaná ako časť podpovrchovej vody, ktorá vyplňuje dutiny zvodnených hornín a ktorá podľa charakteru vytvára obyčajne súvislú hladinu. Podzemné vody majú vyhradené osobitné miesto v zákone o vodách, prednostne sa majú využívať pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

Podzemná voda je nenahraditeľná zložka životného prostredia.

V lokalite Pustatina Čenke je preukázané antropogénne znečistenie podzemných vôd, kde je miera znečistenia vyjadrená ako stupeň kontaminácie 20,01 – 50,00 (na stupnici 0,01 – 977,61) (Zdroj: *enviroportal / Atlas krajiny SR, 2022*)

Kontaminácia pôd

Všetky druhy poľnohospodárskych pôd v posledných desaťročiach dlhodobým pôsobením intenzifikačných činiteľov a všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia utrpeli na kvalite, čiže znížila sa ich prirodzená úrodnosť. Zvyšovanie ich produktivity sa dialo vďaka zväčšujúcemu sa množstvu dodatkovej energie pri pestovaní poľných plodín (nafta, počet operácií, inovácia strojového parku, chemické prostriedky na hnojenie a ochranu). V súčasnosti, kedy prišlo k radikálnemu znižovaniu množstiev aplikovaných ochranných a výživových prostriedkov na jednotku plochy, sa obsahy cudzorodých látok postupne znižujú na limitné hodnoty, respektíve paradoxne sa pomaly začína objavovať ich deficit, čo sa sekundárne prejavuje na kvalite porastov.

Zníženie fyzikálnych a chemických kvalít pôd spočíva v znižovaní podielu humusu obmedzeným prísunom organickej hmoty.

Chemická degradácia pôdy môže byť spôsobená vplyvom rizikových látok anorganickej a organickej povahy z prírodných aj antropických zdrojov, ktoré v určitej koncentrácii pôsobia škodlivo na pôdu, vyvolávajú zmeny jej chemických a biologických vlastností, negatívne ovplyvňujú produkčný potenciál pôd, znižujú hodnotu plodín, negatívne pôsobia na vodu, atmosféru, zdravie ľudí a zvierat.

Z hľadiska kontaminácie sú pôdy riešeného územia zaradené medzi *relatívne čisté pôdy*. (Zdroj: *enviroportal / Atlas krajiny SR, 2022*)

Zaťaženie prostredia hlukom

Negatívny vplyv na sídlo má najmä prítomnosť cesty I. triedy I/63, ktorá vedie južnou časťou katastrálneho územia čiastočne v dotyku s Dunajom a prechádza zastavaným územím obce. Po ceste I. triedy premáva v pravidelných intervaloch medzimestská hromadná doprava. Je zdrojom hluku a vibrácií. Paralelne s cestou II. triedy vedie železničná dvojkolejová elektrifikovaná trať, taktiež ako pravidelný intenzívny zdroj hluku a vibrácií.

Poškodenie bioty

Biota zahŕňa všetky živé organizmy vo vymedzenom priestore. K poškodzovaniu bioty dochádza vplyvom aj prírodných činiteľov. V tejto časti sú uvedené najmä tie, ktoré súvisia s činnosťou človeka v krajine a ktoré poškodzujú najmä pôvodné druhy rastlín a živočíchov, z ktorých mnohé sú predmetom ochrany prírody.

Medzi dôsledky hospodárskej činnosti človeka patrí aj napr. znižovanie plochy pôvodných a prirodzených biotopov, ich fragmentácia resp. ich zničenie. Zároveň tieto plochy pôvodných biotopov boli resp. sú nahradzované umelými človekom vytvorenými biotopmi, ktoré boli obsadené nepôvodnými druhmi organizmov, či už zámerne (napr. cieľavedomé pestovanie poľnohospodárskych kultúr) alebo sekundárne prenikaním agresívnejších druhov, ktoré vytlačili resp. vytlačujú pôvodné druhy organizmov. Dôsledkom tohto procesu je postupné znižovanie biodiverzity v krajine až po vymiznutie niektorých druhov.

K poškodzovaniu bioty v súčasnosti dochádza aj sekundárnymi stresovými zdrojmi, ktoré sú spojené so zavádzaním intenzívnej poľnohospodárskej výroby, zakladaním nových urbanizovaných plôch (najmä výstavbou objektov bývania, dopravy a priemyselnej výroby) a to znečisťovaním ovzdušia, pôdy a vody ako základných zložiek životného prostredia živých organizmov.

V riešenom území k najrozsiahljšiemu poškodzovaniu bioty došlo vplyvom zavádzania intenzívnej poľnohospodárskej výroby. Súčasťou tohto procesu bolo odvodnenie, melioračné a regulačné úpravy územia, následkom ktorých došlo k zmene aj vodných pomerov v krajine.

Postupné rozširovanie plôch poľnohospodárskej pôdy sa uskutočňovalo najmä na úkor prirodzených lúčnych a lesných spoločenstiev.

Biota v riešenom území je ohrozovaná a poškodzovaná aj existujúcimi bariérovými objektmi, ktoré ohrozujú najmä živočíchov. Sú to predovšetkým nadzemné elektrovody a dopravné koridory.

Nadzemné elektrovody spôsobujú zranenie resp. uhynutie vtákov v dôsledku nárazu počas letu alebo zásahu elektrickým prúdom. Pri novobudovaných elektrovodoch resp. pri rekonštrukcii existujúcich je potrebné vykonať technické opatrenia na zabránenie úhynu vtákov.

Cestná a železničná doprava spôsobuje zranenia resp. úhyny ďalších druhov živočíchov (najmä obojživelníkov, plazov a cicavcov) v dôsledku nárazu. Kosenie okrajov ciest výrazne znižuje toto riziko.

Pôvodná biota je poškodzovaná aj využívaním niektorých foriem hospodárenia napr. v lesnom hospodárstve je to holorubný spôsob obnovy, celoplošná príprava pôdy a pestovanie nepôvodných druhov drevín akými sú napr. agát biely a topol šľachtený.

Biota je poškodzovaná aj vplyvom používania rôznych chemických látok v poľnohospodárskej i lesohospodárskej činnosti, znečisťovaním pôdy a vody odpadovými vodami, nelegálnymi skládkami.

Stresové prvky a javy sídelné a technické

Výrobné a poľnohospodárske areály

Ekonomická základňa obce je tvorená súkromným sektorom, ktorý v obci predstavujú predovšetkým podnikatelia - živnostníci. V obci má zastúpenie aj niekoľko malých firiem (do 25 zamestnancov). Priemyselná výroba, ktorá by ohrozovala kvalitu zložiek životného prostredia tu nie je. Potenciálnym zdrojom hluku, prachu ako aj znečisťovania ovzdušia je areál :
Mechanizačné stredisko.

Podľa výpisu Informačného systému environmentálnych záťaží Slovenskej republiky je v k.ú. Mužla evidovaný sklad agrochemikálií v PD severne od zastavaného územia obce:

Názov: Mužla – DAP – sklad agrochemikálií

Identifikátor: SK/POPS/LV/68

Držiteľ: Družstvo agropodnikateľov Mužla

Chemické látky: POPs látky neboli identifikované

Atranex 50 SC – 10kg (bez obsahu POPs)

Obytné areály a areály služieb

Kvalita životného prostredia je ohrozovaná najmä z bodových zdrojov znečisťovania ovzdušia (vykurovanie tuhým palivom, nepovolené spaľovanie bioodpadu v záhrade), ohrozením kvality podzemnej vody, únikom odpadových vôd z netesných žump a šírením invázných druhov rastlín v neudržiavaných priestoroch. Obytné územie je permanentne ohrozované zasypávaním rigolov komunálnym odpadom.

Dopravné línie a plochy

Cez k.ú. Mužla prechádza cesta I. triedy I/63, ktorá je významnou dopravnou spojnicou okresného mesta Komárno a mesta Štúrovo, cesta II. triedy II/509 prepájajúca okresné mesto Nové Zámky a mesto Štúrovo a cesty III. triedy – III/1464 a III/1508. Cesty II. a III. triedy sú v správe VÚC NSK. Z ciest III. triedy vychádzajú vjazdy na poľnohospodárske pozemky, ktoré súvisia s poľnohospodárskou výrobou.

Paralelne s cestou II. triedy II/509 prechádza dvojkoľajová elektrifikovaná železničná trať č.120A Bratislava – Štúrovo.

Všetky tieto dopravné línie v území sú zdrojom hluku a vibrácií, predstavujú bariéry, ktoré ohrozujú hlavne migrujúce živočíchy.

Elektrovody

Cez k.ú. prechádzajú vzdušné linky 110 kV a 22 kV elektrického vedenia. Vzdušné elektrické vedenia sú potenciálnym nebezpečenstvom pre vtáky a patria medzi pohľadovo krajinné-estetické negatíva.

Vodovody

Predmetným územím prechádza diaľkové prírodné vodovodné potrubie DN 300.

Produktovody a ropovody

Cez riešené územie neprechádzajú žiadne produktovody a ropovody. Nezasahujú do neho ani ich ochranné pásma.

Telekomunikácie

Spoločnosť Slovak Telekom a.s. a DIGI SLOVAKIA, s.r.o. majú v riešenom katastrálnom území siete elektronických komunikácií. Trasy týchto telekomunikačných vedení a zariadenia je potrebné zapracovať do textovej i grafickej časti ÚPN.

Čerpacia stanica pohonných hmôt

V katastrálnom území Mužla sa nenachádzajú verejné ČSPHM. Najbližšie verejné ČSPHM a ich zariadenia sa nachádzajú v susednej obci Gbelce a v Štúrove.

Skládky a smetiská

Všeobecne záväzné nariadenie o odpadoch na základe ustanovenia § 6 zákona NR SR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a v súlade so zákonom č. 409/2006 o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v obci určuje systém zberu, prepravy a zneškodňovania komunálneho odpadu.

Komunálny odpad v obci je vyvážený v pravidelných intervaloch na regionálnu skládku tuhého komunálneho odpadu.

V predmetnom území sú na základe registra skládok Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra evidované štyri skládky upravené (prekrytie, terénne úpravy a pod.).

V predmetnom území je na základe výpisu Informačného systému environmentálnych záťaží Slovenskej republiky evidovaná 1 pravdepodobná environmentálna záťaž:

Názov EZ: NZ (011) / Mužla - skládka KO

Názov lokality: skládka KO

Druh činnosti: skládka komunálneho odpadu

Registrovaná ako: Pravdepodobná environmentálna záťaž, registračné číslo: 5056

Stav: upravená (prekrytie, terénne úpravy a pod.)

Návrh na ďalšie využitie: rekultivácia

Environmentálna záťaž môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia.

Ohrozenie prvkov ÚSES

Prvky územného systému ekologickej stability ohrozujú socioekonomické javy, ktoré sa prejavujú plošným, líniovým alebo bodovým zásahom, ohrozujú funkčnosť ÚSESu, ale aj samotnú existenciu jednotlivých prvkov ÚSES.

V riešenom území prvky ÚSES sú najviac ohrozované:

- intenzívnou poľnohospodárskou výrobou

Intenzívna poľnohospodárska činnosť je zdrojom *znečisťovania zložiek ŽP, najmä pôdy a vody napr. vplyvom používaných agrochemikálií* (obzvlášť citlivé sú vodné ekosystémy). Veľkoplošný spôsob obhospodarovania ornej pôdy priniesol so sebou redukciu najmä plôch NSKV a TTP a potlačilo mozaikovitosť krajiny, jej rozmanitosť.

- odpadovým hospodárstvom

Nelegálne skládky sú potenciálnym zdrojom znečistenia podložia, pôdy a podzemných vôd (nelegálne skládky pri poľných cestách). Potenciálnou environmentálnou záťažou pre životné prostredie je aj nesprávna manipulácia a uskladňovanie odpadov, skladovanie rôznych materiálov resp. medziproduktov z výroby.

- prvkami technickej a dopravnej infraštruktúry

Najohrozenejšími prvkami v ekologickej sieti sú biokoridory vodných tokov - najviac sú ohrozené vodohospodárskymi úpravami (reguláciami) a ich križovaním s líniovými stavbami, ako aj znečisťovaním vôd odpadovými vodami zo žump.

Vzdušné elektrické vedenia, ktoré križujú poľnohospodársku krajinu, obmedzujú možnosť doplniť sieť ÚSES o nové prvky a zároveň sú hrozbou najmä pre vtáctvo.

Cesty sú bariérou pre migráciu menej pohyblivých živočíchov.

Pásma hygienickej ochrany

Pásma hygienickej ochrany (PHO) v okolí technických prvkov sa určujú s cieľom ochrany okolia pred ich nepriaznivými účinkami. Možno ich považovať za zóny negatívneho vplyvu daných objektov na okolité prostredie. Okrem pásiem hygienickej ochrany sa v okolí technických prvkov vyčleňujú tiež technické a bezpečnostné pásma, cieľom ktorých je ochrana technických objektov pred negatívnymi vplyvmi okolia.

Spoločnou črtou uvedených pásiem je limitujúci a obmedzujúci vzťah k rozvoju jednotlivých socioekonomických aktivít a z toho vyplývajúci obmedzujúci a limitujúci účinok využitia potenciálu územia.

Ochranné pásma všetkých druhov s potrebou uplatnenia v rámci ÚPN obce Mužla:Ochranné pásmo miestneho cintorína

Ochranné pásmo pohrebiska bude riešené v súlade so zákonom č.398/2019 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.131/2010 o pohrebníctve a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Ochranné pásma líniových staviebOchranné pásma cestných komunikácií a zariadení

K ochrane ciest a prevádzky na nich mimo zastavaného územia alebo v území určenému k trvalému zastavaniu slúžia cestné ochranné pásma. V týchto pásmach je zakázaná alebo obmedzená činnosť, ktorá by mohla ohroziť cesty alebo prevádzku na nich. Podľa zákona č. 135/1961 Zb. v znení neskorších predpisov a vykonávacej vyhlášky č. 35/1984 Zb. sú určené zvislými plochami vedenými po oboch stranách komunikácie a to vo vzdialenosti:

- cesta I. triedy (vzdialenosť od osi vozovky) mimo zastavaného územia	50 m
a v zastavanom území ako komunikácia funkčnej triedy B1	
- cesta II. triedy (vzdialenosť od osi vozovky) mimo zastavaného územia	25 m
A v zastavanom území ako komunikácia funkčnej triedy B2	
- cesta III. triedy (vzdialenosť od osi vozovky) mimo zastavaného územia	20 m
a v zastavanom území ako komunikácia funkčnej triedy B3	15 m
- Na vozovky miestnych komunikácií sa ochranné pásmo nevzťahuje.

Ochranné pásma elektrických zariadení

Rieši zákon č.656/2004 Z. z o energetike a o zmene niektorých zákonov.

Na ochranu zariadení elektrizačnej sústavy sa zriaďujú ochranné pásma. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti zariadenia elektrizačnej sústavy, ktorý je určený na zabezpečenie spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča. Táto vzdialenosť je pri napätí:

od 1 kV do 35 kV vrátane

1. pre vodiče bez izolácie 10 m; v súvislých lesných priesekoch 7 m,
2. pre vodiče so základnou izoláciou 4 m; v súvislých lesných priesekoch 2 m,
3. pre zavesené káblové vedenie 1 m,

Ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla. Táto vzdialenosť je:

1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky,

Ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia

a) s napätím 110 kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice,

- b) s napätím do 110 kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice,
 c) s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplotením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení.

Ochranné pásma plynárenských zariadení

V návrhu plánovanej zástavby je nutné rešpektovať príslušné STN a ochranné a bezpečnostné pásma jestvujúcich plynovodov, predovšetkým VTL plynovodov tak ako ich ustanovujú §79 a § 80 zákona NR SR č.251/2012 Z. Z.. V návrhu trás nových plynovodných sietí je nutné rešpektovať platné záväzné STN a súvisiace zákony a vyhlášky.

Ochranné pásma plynovodných sietí (od osi na každú stranu plynovodu), z dôvodu mierky výkresovej časti sa všetky ochranné pásma neznačia:

- A) 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm,
- B) 8 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 201 mm do 500 mm,
- C) 12 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 501 mm do 700 mm,
- D) 50 m pre plynovod s menovitou svetlosťou nad 700 mm,
- E) 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa,
- F) 8 m pre technologické objekty - RS plynu,
- G) 150 m pre sondy,
- H) 50 m pre iné plynárenské zariadenia zásobníka a ťažobnej siete neuvedené v písmenách a) až g).

Bezpečnostným pásmom na účely tohto zákona sa rozumie priestor vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu plynárenského zariadenia meraný kolmo na os alebo na pôdorys. Vzdialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu plynárenského zariadenia je

- A) 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,
- B) 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm,
- C) 50 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou nad 350 mm,
- D) 50 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 150 mm,
- E) 100 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 300 mm,
- F) 150 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 500 mm,
- G) 200 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou nad 500 mm,
- H) 50 m pri regulačných staniciach, filtračných staniciach, armatúrnych uzloch,
- I) 250 m pre iné plynárenské zariadenia zásobníka a ťažobnej siete neuvedené v písmenách a) až h).

Ochranné a bezpečnostné pásma PZ a činnosť v nich vymedzuje zákon č. 251/2012 Z.z.. Pre situovanie PZ v dotknutom území platia ustanovenia príslušných technických noriem a predpisov.

Pásma ochrany verejných vodovodov a kanalizácií

Rieši zákon 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách § 19 ods. 2 Pásma ochrany sú vymedzené najmenšou vodorovnou vzdialenosťou od vonkajšieho pôdorysného okraja vodovodného potrubia alebo kanalizačného potrubia na obidve strany

- a) 1,5 m pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii do priemeru 500 mm,
- b) 2,5 m pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii nad priemer 500 mm.

Ochranné pásma telekomunikačných zariadení a rozvodov

Ochranné pásma pre telekomunikačné podzemné vedenia sú 1,5 m na obe strany od osi káblovej trasy.

Ochranné pásmo vodného toku

V zmysle § 49 zákona č.364/2004 Z. z. (vodný zákon) a vykonávacej normy STN 75 2102 je nutné rešpektovať a zachovať ochranné pásmo:

- pri vodohospodársky významnom toku	10 m od brehovej čiary
(resp. vzdušnej päty hrádze)
- pri drobných vodných tokoch	5 m od brehovej čiary
- manipulačný pás	4 m od brehovej čiary

15. Prieskumy a rozborý v oblasti ochrany poľnohospodárskeho pôdneho a lesného fondu

Ochrana poľnohospodárskej pôdy

Definícia pôdy

Tak ako sa vyvíjala pôda, vyvíjali sa aj definície pôdy. Kron /1853/ definoval pôdu ako vrchnú vrstvu zeme schopnú niesť rastlinný kryt. O tridsať rokov neskôr V.V. Dokučajev /1880/ vniesol do definície biotické a abiotické prvky. V každom prípade môžeme konštatovať, že pod vplyvom vedomostného rastu sa vždy jednalo o veľmi pragmatické vyjadrenia. V odporúčaní Rady Európy R-92-8 o ochrane pôdy je definícia pôdy uznávajúca širší rozsah jej významu s nasledovnými funkciami:

- a) produkcia biomasy
- b) filtrácia, pufrácia a transformácia látok v prírode
- c) ochrana diverzity druhov živých organizmov
- d) fyzikálne médium a priestorová základňa pre socio-ekonomické aktivity (poľnohospodárstvo, lesníctvo, priemysel a iné.)
- e) zdroj surovín, zásobáreň vody, ílu, piesku, kameňa, minerálov a i.
- f) kultúrne dedičstvo vrátane paleontologických a archeologických nálezov.

V úvode spomínané funkcie pôdy majú podľa Agendy 21(1992) rovnakú dôležitosť so zachovaním princípu, podľa ktorého pri konflikte medzi ekonomickými a ekologickými záujmami človeka k pôde sa musia uprednostniť záujmy ekologické. Môžeme konštatovať, že zvýšenie poľnohospodárskej výroby pre zabezpečenie potravín v našom kraji nie je možné riešiť zväčšením výmery poľnohospodársky využívanej pôdy. Podľa tvz."carrying capacity" územia, súčasná výmera poľnohospodárskych pod SR je na hranici dostatočnosti (0,46 ha na 1 obyvateľa). Táto hranica pri súčasných široko využitelných technológiách je limitujúca a pokles pod túto hranicu znižuje potenciál pre uspokojenie výživy obyvateľstva.

Právna ochrana poľnohospodárskej pôdy

Právna ochrana poľnohospodárskej pôdy na území Slovenskej Republiky má viac ako 40-ročnú históriu.

V roku 1992 nadobudol účinnosť zákon o ochrane poľnohospodárskej pôdy, zákon SNR č. 307/1992

Zb., a nariadenie vlády SR č. 19/1993 Z.z o základných sadzbách odvodov za odňatie poľnohospodárskej pôdy. V roku 1996 bolo nar. vlády SR č. 19/1993 Z.z v znení nar. vlády SR č. 278/1994 Z.z. zrušené a nahradené novým nariadením vlády SR č. 152/1996 Z.z o základných sadzbách odvodov za odňatie poľnohospodárskej pôdy. Dôvodom pre spracovanie a vydanie úplne nového zákona v roku 1992 bolo nové právne prostredie v SR po roku 1990.

V ustanoveniach zákona je pôda deklarovaná ako nenahraditeľný prírodný zdroj a nezastupiteľná zložka životného prostredia. Každý je povinný chrániť prirodzené funkcie poľnohospodárskej pôdy a vyhnúť sa konaniu, ktoré by viedlo k jeho zhoršeniu.

Od 1.mája 2004 nadobudol účinnosť nový zákon NR SR č. 220/2004 O ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z.z o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Právne úpravy dali priestor pre uplatnenie zásad ochrany poľnohospodárskej pôdy už pri územnoplánovacej činnosti, zvlášť pri spracovaní návrhov územnoplánovacej dokumentácie

Medzi základné zásady patria:

- čo najmenej narúšať funkciu PP a zabezpečovať jej poľnohospodárske využívanie;
- chrániť najkvalitnejšiu a najproduktívnejšiu poľnohospodársku pôdu a v tomto zmysle už v územnoplánovacom procese zabezpečovať ochranu poľnohospodárskej pôdy;
- chrániť poľnohosp. pôdu 1. -4. bonitnej triedy, prípadne ornú pôdu, na ktorej boli vybudované závlahy a odvodnenie;
- urbanistický rozvoj obce Mužla orientovať do územia menej produkčných pôd. Na poľnohospodársku pôdu orientovať rozvoj len v prípade, ak možnosti dostavby, zástavby a prestavby boli v zastavanom území vyčerpané;
- v prípade záberu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy klásť dôraz na alternatívne riešenia. Vyhláška č. 508/2004 Z. z ustanovuje podrobnosti o spracúvaní bilancie a skryvky humusového horizontu, rekumulácii dočasne odňatej pôdy.

16. Identifikácia problémov na riešenie.

Základné demografické údaje a prognózy.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. Využitie polohového faktora obce, ktorá leží v blízkosti štátnej hranice s Maďarskom. Zastavané územie je vzdialené 2km od rieky Dunaj.
2. Zhodnotenie potenciálnych možností pre novú výstavbu.
3. Zhodnotiť vnútorné rezervy – disponibilný bytový fond pre prestavbu a rekonštrukciu.
4. Dobudovanie zariadení občianskej vybavenosti hlavne v oblasti služieb, obchodu, športu, kultúry.
5. Dobudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry (kanalizačná sieť, vodovodná sieť) ako nevyhnutného predpokladu pre rozvoj obce.

Osobitné požiadavky na urbanistickú kompozíciu obce. Objekty pamiatkového fondu.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. Pri komponovaní rozvoja obce vychádzať z historicky sa formujúcej urbanistickej štruktúry obce.
2. Stanoviť hlavné, doplnkové a nepripustné funkcie v území. Pri zástavbe prelúk rešpektovať výškové zónovanie, hmotovú skladbu a použité materiály jestvujúcej zástavby.
3. Riešiť rozvojové disponibilné plochy v rámci zastavaného územia a mimo zastavaného územia a určiť plochy pre podrobné rozpracovanie priestorových a funkčných regulatívov do úrovne zóny. Je potrebné určiť a chrániť dominantné výhľady obce, panorámu a hodnotné priehľady.
4. Rešpektovať a zachovať funkciu zelene v uličnom profile, pri stavbách občianskej vybavenosti, pozdĺž Mužlianskeho potoka a vodnej nádrže Mužla a poľných ciest.

5. *Riešiť funkčné, kompozičné, estetické a environmentálne závady, riešiť humanizáciu plôch bytových domov, opustených a schátralých PD a majerov. Odstrániť, prípadne zmierniť kolízne strety funkčných plôch.*
6. *Zachovať harmonický, organický charakter sídla a potvrdiť jednoznačnú polohu centra a regulačne formovať jeho ďalší vývoj.*
7. *Vytvoriť predpoklady vzájomného funkčného a dopravného prepojenia pôvodných a novonavrhovaných časti obce.*
8. *Rešpektovať a chrániť pamiatkové objekty, objekty s kultúrohistorickou hodnotou a významné archeologické lokality.*
9. *Ku všetkým rozhodnutiam iných orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ktorými môžu byť dotknuté záujmy chránené pamiatkovým zákonom, sa vyžaduje záväzné stanovisko Krajského pamiatkového úradu. Orgán štátnej správy a orgán územnej samosprávy, ktorý vedie konanie, v ktorom môžu byť dotknuté záujmy ochrany pamiatkového fondu, môže vo veci samej rozhodnúť až po doručení právoplatného rozhodnutia alebo záväzného stanoviska orgánu štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu.*
10. *V prípade nevyhnutnosti vykonania archeologického výskumu za účelom záchranu archeologických nálezov alebo nálezových situácií predpokladaných v zemi na území stavby rozhodne o archeologickom výskume a podmienkach jeho vykonania v samostatnom rozhodnutí podľa § 35 ods. 7, § 36 ods. 3 a § 39 ods. 1 pamiatkového zákona krajský pamiatkový úrad.*
11. *V prípade zistenia nálezu mimo povoleného pamiatkového výskumu je nálezca povinný oznámiť to krajskému pamiatkovému úradu priamo alebo prostredníctvom obce. Oznámenie o náleze je nálezca povinný urobiť najneskôr na druhý pracovný deň po nájdení. Nález sa musí ponechať bez zmeny až do obhliadky krajským pamiatkovým úradom alebo ním poverenou odborne spôsobilou osobou, najmenej však tri pracovné dni odo dňa oznámenia nálezu. Do obhliadky krajským pamiatkovým úradom je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchranu nálezu, najmä zabezpečiť ho proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu. Archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí iba oprávnená osoba metódami archeologického výskumu. Nález, ktorý je strelivo alebo munícia pochádzajúca pred rokom 1946, môže vyzdvihnúť iba pyrotechnik Policajného zboru.*
12. *Podľa § 40 ods. 10 pamiatkového zákona v prípade, ak k nálezu nedošlo počas pamiatkového výskumu alebo počas nepovolenej činnosti, má nálezca právo na náhradu výdavkov súvisiacich s ohlásením a ochranou nálezu podľa § 40 ods. 2 a 3 pamiatkového zákona. Podľa § 40 ods. 11 pamiatkového zákona Pamiatkový úrad Slovenskej republiky rozhodne o poskytnutí nálezného a poskytne nálezcovi nálezné v sume až do výšky 100 % hodnoty nálezu. Hodnota nálezu sa určuje znaleckým posudkom.*
Podľa § 22 ods. 5 pamiatkového zákona sú údaje týkajúce sa umiestnenia archeologických nálezísk predmetom ochrany podľa osobitných predpisov (ods. 3, § 76 zákona NR SR č. 241/2001 o ochrane utajovaných skutočností) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

- Osobitné požiadavky na obnovu, prestavbu a asanáciu obce.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. *Vyhodnotiť a navrhnúť na prestavbu len tie územia, ktoré svojou súčasnou kvalitou a stavom nevyhovujú terajším požiadavkám na kvalitu života, nie sú predmetom ochrany, nie je možné ich dotvoriť ani vhodne reštrukturalizovať, prípadne sú limitom pre realizáciu zámeru verejného záujmu.*
2. *Riešiť a regulačne definovať formovanie referenčných uzlov.*
3. *Riešiť prestavbu a dobudovanie peších a cestných komunikácií.*
4. *Riešiť organické začlenenie nových navrhovaných zón do hmotovo-priestorovej štruktúry obce.*
5. *Asanovať iba schátralé a neobývané stavby, resp. tie, ktoré sa navrhnu na reprofiliáciu.*

- Požiadavky na riešenie rozvoja dopravy a koncepcie technického vybavenia.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. V katastrálnom území Mužla sa nachádza cesta I. triedy I/63 Komárno - Štúrovo, cesta II. triedy II/509 Bajč - Štúrovo, cesta III. triedy III/1464 Chotín - Mužla, cesta III. triedy III/ 1508 Mužla – križovatka s II/509, pre ktoré je potrebné rešpektovať:
 - nadradenú ÚPD Nitrianskeho kraja;
 - mimo zastavaného územia výhľadové šírkové usporiadanie cesty I. triedy v kategórii C 11,5/80 a ciest III. triedy v kategórii C 7,5/70 v zmysle STN 73 6101;
 - v zastavanom území výhľadové šírkové usporiadanie cesty I. triedy vo funkčnej triede B1 v kategórii MZ 14/60 resp. MZ 13,5/60 a ciest III. triedy vo funkčnej triede B3 v kategórii MZ 8,5/50 resp. MZ 8,0/50 v zmysle STN 73 6110;
2. Vytvoriť koridor pre výhľadový južný obchvat obce Mužla - prekládku cesty I. triedy I/63 v zmysle platného ÚPN NSK.
3. V textovej a grafickej časti ÚPN vyznačiť a rešpektovať existujúce trasy ciest a ich šírkové usporiadanie.
4. Navrhnuť šírkové usporiadanie miestnych komunikácií v súlade s STN 73 6110;
5. Spracovať samostatný výkres riešenia dopravy s vyznačením dopravných trás, zariadení a ich parametrov v zmysle uvedených požiadaviek.
6. Dopravné napojenia navrhovaných lokalít riešiť systémom obslužných komunikácií a ich následným napojením na nadradenú cestnú sieť v súlade s platnými STN a TP; dopravné napojenia navrhovaných lokalít na cestu I. triedy riešiť na základe dopravno-inžinierskych podkladov, posúdenia dopravnej výkonnosti dotknutej cestnej siete v súlade s platnými STN a TP (s dôrazom na vzájomnú vzdialenosť križovatiek), autorizovaným inžinierom pre dopravné stavby, v samostatnej projektovej dokumentácii a zaslať SSC k zaujatiu stanoviska.
7. Vyznačiť body navrhovaného dopravného napojenia schematicky (bez určenia typu a tvaru križovatky).
8. Vyznačiť a rešpektovať hranice ochranného pásma ciest mimo sídelného útvaru obce označeného dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce v zmysle Zákona č. 135/1961 Zb. v znení jeho neskorších predpisov (účinnosť od 02.01.2015).
9. Pri návrhu nových lokalít HBV, IBV, OV v blízkosti ciest I., II. a III. triedy posúdiť nepriaznivé vplyvy z dopravy a vyznačiť pásma prípustných hladín hluku v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších zmien a predpisov. V prípade potreby je nevyhnutné navrhnuť opatrenia na maximálnu možnú elimináciu negatívnych účinkov dopravy a zaviazat' investorov na vykonávanie týchto opatrení.
10. Hranice navrhovaného zastavaného územia musia rešpektovať ochranné pásma ciest a pásma prípustných hladín hluku. Umiestnenie zástavby v ochranných pásmach ciest I., II. a III. triedy a v pásmach s prekročenou prípustnou hladinou hluku je neprípustné.
11. Vypracovať návrh statickej dopravy v zmysle STN 73 6110.
12. Navrhnuť umiestnenie zastávok hromadnej dopravy a vyznačiť ich pešiu dostupnosť.
13. Cyklistické a pešie trasy navrhnuť a vyznačiť i v širších vzťahoch k príľahlému územiu. Ich šírkové usporiadanie je potrebné navrhnuť v zmysle STN 73 6110. Cyklistické trasy umiestňovať zásadne mimo telesa ciest I. triedy, v zmysle platných STN.
14. Stavby v ochrannom pásme dráhy podliehajú dodržiavaniu ustanovení č. 513/2009 Z.z. o dráhach, v znení neskorších predpisov a zákona č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku, v znení neskorších predpisov a akákoľvek stavebná činnosť v tomto pásme, musí byť vopred prekonzultovaná a odsúhlasená so ŽSR.
15. V návrhu rezervovať územie pre:
 - modernizáciu železničnej trate na rýchlosť do 200km/h;
 - novú železničnú zastávku Mužla s parkoviskom v žkm183,950 namiesto súčasnej v žkm 183,068;

- cestné nadjazdy namiesto priecestí vžkm 179,292 a 184,323. Priecestia v žkm 183,559 a 185,363 sa rušia;

16. GR ŽSR nesúhlasí so zásahom do pozemkov ŽSR do vzdialenosti 6m od osi krajnej kolaje, resp. 3m od päty svahu;

17. Vzhľadom na skutočnosť, že cez katastrálne územie obce Mužla prechádza železničná trať, GR ŽSR, ako dotknutý orgán žiada v územnom pláne obce Mužla uviesť nasledovné body:

1. Upozorňujeme, že miesta výstavby nachádzajúce sa v ochrannom pásme dráhy, prípadne v blízkosti dráhy, môžu byť ohrozené negatívnymi vplyvmi a obmedzeniami (hluk, vibrácie, vplyv prevádzky trakcie) spôsobenými bežnou železničnou prevádzkou. To znamená že súčasťou akejkoľvek výstavby v blízkosti železničnej trate, prípadne v ochrannom pásme dráhy, musia byť navrhnuté aj opatrenia na elimináciu nepriaznivých účinkov železničnej prevádzky z hľadiska hluku a vibrácií v zmysle zákona č 355/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z. na navrhovanú výstavbu. Pri navrhovaní týchto opatrení je potrebné vychádzať z maximálnej prevádzkovej kapacity železničnej trate. Náklady na realizáciu týchto opatrení hradí investor navrhovanej výstavby, a to aj v prípade, že predmetné opatrenia budú musieť byť vykonané priamo na zariadeniach železničnej trate.

Počas realizácie stavby nebude investor vyžadovať od ŽSR ďalšie zmiernujúce a kompenzačné opatrenia na zmiernenie, či elimináciu negatívnych vplyvov. Po realizácii stavby v uvedenom území jej vlastníci nebudú môcť voči prevádzkovateľovi železničnej trate uplatňovať akékoľvek požiadavky na elimináciu nepriaznivých účinkov železničnej prevádzky, a to ani v prípade, že pred navrhovanou výstavbou nebolo potrebné v zmysle projektovej dokumentácie realizovať takéto opatrenia, pretože negatívne vplyvy železničnej dopravy v čase realizácie predmetnej navrhovanej výstavby boli známe.

2. Všetky jestvujúce úrovňové kríženia komunikácií so železničnou traťou žiadame v územnom pláne navrhnuť ako mimoúrovňové.

3. Všetky novobudované kríženia komunikácií s traťou riešiť ako mimoúrovňové.

18. V prípade podpory výsadby zelene zákon o dráhach č. 513/2009 Z.z. v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého je podľa §4 v obvode dráhy zakázané vysádzať stromy a kry a podľa §6 „Vlastníci a užívatelia nehnuteľností a správcovia vodných tokov a odkrytých podzemných vôd v ochrannom pásme dráhy sú povinní udržiavať pozemky a stromy a kry na nich, skládky, stavby, mostné piliere a iné konštrukcie a vzdušné vedenia v takom stave a užívať ich takým spôsobom, aby neohrozili prevádzku dráhy a jej súčastí, ani neobmedzili bezpečnosť a plynulosť dopravy na dráhe. Vysádzať a pestovať stromy a kry s výškou presahujúcou tri metre možno v ochrannom pásme dráhy len vtedy, ak je zabezpečené, že pri páde nemôžu poškodiť súčasti dráhy.“

19. V zmysle ustanovenia § 28 ods. 2 a 3 zákona č. 143/1998 Z.z. o civilnom letectve (letecký zákon) je Dopravný úrad dotknutým orgánom štátnej správy v územnom konaní pri stavbách a zariadeniach nestavebnej povahy, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť leteckej prevádzky ako sú:

- stavby a zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom /§ 30 ods. 1 písm. a) leteckého zákona/;

- stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu /§ 30 ods. 1 písm. b) leteckého zákona/;

- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice /§ 30 ods. 1 písm. c) leteckého zákona/;
- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje /§ 30 ods. 1 písm. d) leteckého zákona/.

- Požiadavky na ochranu prírody a tvorbu krajiny, kultúrneho dedičstva, na ochranu prírodných zdrojov, ložísk nerastných surovín a všetkých ďalších chránených území a ich ochranných pásiem vrátane požiadaviek na zabezpečenie ekologickej stability územia.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. Pri funkčnom rozvoji obce rešpektovať nadregionálne a regionálne prvky územného systému ekologickej stability – biocentrá, biokoridory, dotvoriť prvky kostry MÚSES – miestne biocentrá, biokoridory a interakčné prvky.
2. Stanoviť plochy s obmedzeným funkčným využívaním z dôvodu verejného záujmu – zachovanie ekologickej stability a biologickej diverzity, dodržiavanie zásad trvalo udržateľného rozvoja mimo zastavaného územia obce.
3. Rešpektovať záujmy ochrany prírody a zachovať lokality, ktoré sú predmetom ochrany, bez stavebných zásahov, zabezpečiť ich revitalizáciu, resp. podporiť prirodzené revitalizačné procesy.
4. Zachovať nezastavanú prechodovú zónu pozdĺž vodných tokov v šírke minimálne 10 m od vonkajšej hranice brehového porastu, ktorá by spĺňala funkciu ochranného pásma biokoridoru a zároveň manipulačného priestoru umožňujúceho pohyb stavebnej mechanizácie, prípadne v budúcnosti ošetrovanie drevín.
5. V zastavanom území navrhovať dostatočný podiel trávnatých plôch s drevinami. Výber drevín prispôbiť meniacim sa klimatickým pomerom a stanovištným podmienkam. Podiel zelených plôch s pôvodnými druhmi drevín zachovať alebo navrhovať v minimálnom rozsahu 40%.
6. Pri návrhu nových obytných súborov resp. nových zón na IBV, je potrebné zabezpečiť územnú rezervu pre funkčnú uličnú zeleň bez kolízie s podzemnými vodami alebo vzdušnými koridormi inžinierskych sietí. Vymedziť účelovú izolačnú zeleň, ktorá by mala byť navrhnutá pri všetkých lokalitách. Pri realizácii stavebných prác postupovať podľa § 4 zákona o ochrane prírody tak, aby nedošlo k zbytočnému úhynu, poškodeniu rastlín alebo ich biotopov.
7. Pri realizovaní stavebnej činnosti v zmysle návrhov aktuálnej ÚPD obce je potrebné minimálnym spôsobom zasiahnuť do mimolesnej drevinovej vegetácie. V prípade nevyhnutných výrubov v súvislosti so stavebnou činnosťou je potrebné postupovať v zmysle § 47 a § 48 zákona o ochrane prírody a krajiny. Zohľadňovať vegetačné a hniezdne obdobie z dôvodu eliminácie škôd na prípadných hniezdných druhoch, určiť v predstihu spoločenskú hodnotu drevín a krovín určených na výrub ako aj zabezpečiť náhradnú výsadbu za odstránené dreviny a kroviny.
8. Navrhnuť opatrenia na zadržanie zrážkových vôd zo spevnených plôch a striech.
9. Pri návrhoch vegetačných úprav v zastavanom území prednostne využívať domáce druhy drevín a krovín, resp. druhy, ktoré nemajú potenciál nekontrolovane sa šíriť, z dôvodu zamedzenia šírenia nepôvodných a invázných druhov rastlín a drevín. Zamedzovať šíreniu nepôvodných a invázných druhov rastlín a drevín (zákon 150/2019 Z.z.).
10. Navrhnuť dobudovanie vegetačnej sprievodnej zeleni pozdĺž vodných tokov, poľných ciest tak, aby plnili funkciu migrácie v systéme ekologickej stability a ozelenenia krajiny.
11. Rešpektovať a chrániť pamiatkové objekty, pamätihodnosti a objekty s kultúromohistorickou hodnotou.
12. Zmonitorovať a vyhodnotiť koeficient ekologickej stability (KES) a SES. Stupne uvádzať pri každej zmene a doplnku územného plánu obce podľa najnovších údajov.
13. Vo výkresovej časti územného plánu obce obsiahnuť Krajinne ekologický plán (KEP) ochrany prírody a krajiny.

14. *Zaviesť evidenciu pozemkov vhodných na náhradnú výsadbu.*
15. *Riešiť otázku verejnej zelene (súčasný stav a návrh) tak, aby bol dodržiavaný princíp zachovania rozlohy, t. j. koľko plochy verejnej zelene zanikne, minimálne toľko plochy verejnej zelene musí vzniknúť. Rovnakým princípom riešiť všetky dreviny rastúce na pozemkoch vo vlastníctve obce, teda každú vyrúbanú dreviny nahradiť výsadbou novej dreviny.*
16. *Zadeklarovať potrebu zaobstarania všeobecne záväzného nariadenia (VZN), ktorým sa ustanovia podrobnosti o ochrane drevín, ktoré sú súčasťou verejnej zelene (§ 69 ods. 2 zákona), a takisto sa ustanoví, že pri výsadbách drevín (najmä stromov) je nevyhnutné brať na zreteľ ich možnú alergénnosť, šírku koruny, uloženie koreňového systému, výšku, vzdialenosť od susedného pozemku, aby sa v zmysle § 127 zákona č. 40/1964 Zb. (Občiansky zákonník) nestali príčinou susedských sporov, potrebu zohľadňovať minimálnu vzdialenosť 2,5 m od inžinierskych sietí, a taktiež dodržiavanie STN 83 7010 u prác v blízkosti stromovej vegetácie.*
17. *Zadeklarovať potrebu vypracovania sadových úprav ako samostatného stavebného objektu ku každej významnejšej investícii a to už v projektovej dokumentácii pre územné rozhodnutia, resp. stavebné konanie.*
18. *Podporovať vytváranie priestorových rezerv na umiestňovanie uličnej drevinovej zelene v súlade s ochrannými pásmami inžinierskych sietí.*
19. *Vypracovať Dokument starostlivosti o dreviny (DSoD) a miestneho územného systému ekologickej stability (MÚSES), ako dokumentácie ochrany prírody a krajiny - § 54 zákona, ktorá najmä:*
určuje strategické ciele ochrany prírody a krajiny a opatrenia na ich dosiahnutie,
vymedzuje chránené územia a ich ochranné pásma vrátane zón a stupňov ich ochrany, biotopy chránené týmto zákonom, chránené druhy a územia medzinárodného významu, stanovuje zásady ich vývoja vo vzťahu k činnostiam jednotlivých odvetví,
posudzuje dôsledky zásahov do ekosystémov, ich zložiek a prvkov alebo do biotopov a navrhuje ich optimálne využitie a spôsoby ochrany,
obsahuje návrh asanačných, rekonštrukčných, regulačných alebo iných zásahov do územia a ďalších preventívnych alebo nápravných opatrení v územnej ochrane, druhovej ochrane a ochrane drevín,
určuje programové zámery a opatrenia na dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja a územného systému ekologickej stability,
poskytuje súhrn poznatkov o základných prírodných zložkách ekosystémov chránených území, ich ochranných pásiem a zón,
určuje vzácnosť, zriedkavosť a ohrozenosť chránených druhov vrátane prioritných druhov a prioritných biotopov.
Obstarávanie a schvaľovanie týchto dokumentov je v kompetencii obce - § 69 ods. 1 písm. i) zákona.
20. *Zinventarizovať lokality s výskytom invázných druhov rastlín, ktoré sa dosť často prekrývajú aj so živelnými nelegálnymi skládkami odpadov. V prílohe č. 2 vyhlášky č. 24/2003 Z. z. v znení neskorších právnych predpisov, sú uvedené druhy invázných druhov rastlín, pri ktorých sú uvedené aj metódy ich odstraňovania.*
21. *Prvky ÚSESu považovať za limity územného rozvoja, nerozširovať v nich zástavbu, zabezpečiť v nich taký režim využívania, aby spĺňali funkciu biokoridoru, biocentra resp. interakčného prvku, neprerušovať línie biokoridorov a plochu biocentier pri navrhovaní koridorov infraštruktúry a líniových stavieb, navrhované prvky ÚSES schváliť v záväznej časti ÚP.*
22. *Územnoplánovacia dokumentácia je potrebné spracovávať v súlade s ustanoveniami legislatívy na úseku ochrany prírody, zákona o ochrane prírody a krajiny, a súvisiacich predpisov.*
23. *Pre verejnú a areálovú zeleň zabezpečiť odbornú starostlivosť v zmysle STN 83 7010.*
24. *V prípade použitia celopresklených budov alebo budov s veľkými plochami presklenia navrhnúť a požadovať ochranné a kompenzačné opatrenia (napr. použitie špeciálnych fólií odrážajúce ultrafialové svetlo a pod.) zamerané proti vrážaniu vtáctva do skla. Obdobne riešiť aj iné stavby - napr. všetky zastávky MHD.*

25. V rámci novo navrhovaných obytných alebo rekreačných zón, ako i iných funkčných priestorov v rámci služieb, obchodu a výroby, vytvárať také usporiadanie pozemkov, ktoré umožní vybudovanie a rozvoj funkčnej verejnej alebo areálovej sprievodnej zelene so stromami a kríkovými porastmi. V prípade výstavby resp. zvyšovania podielu parkovacích stojísk v rámci jednotlivých plôch uplatňovať STN 73 60 10, ktorá stanovuje na každé 4 parkovacie miesta umiestnenie 1 ks vzrastlého stromu.
26. V prípade rušenia verejnej a inej zelene v prospech IBV požadujeme kompenzovať úbytok verejnej zelene úpravou maximálne prípustného koeficientu zastavanosti v rámci IBV na 0,6. Stanoviť minimálny podiel zelene (vrátane hospodársky využívaných záhrad) v rámci nezastavaných častí stavebných pozemkov na 30% z celkovej plochy stavebného pozemku.
27. Neumiestňovať reklamné pútače tzv. Bilboardy popri líniiach regionálnych a lokálnych biokoridorov.
28. Vyšpecifikovať matricu určovania tzv. náhradnej výsadby, zaradená do VZN obce. Pri výruboch výmena drevina za drevinu nie je postačujúce z hľadiska zabezpečenia biologickej diverzity.
29. Riešené územie posúdiť z hľadiska realizácie opatrení na zmiernenie vplyvov na životné prostredie súvisiacich so zmenami klímy. Rešpektovať Metodické usmernenie MDVRR SR k Stratégií adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky klímy.
30. Pri prácach v blízkosti stromovej vegetácie dodržiavať STN 83 7010 Ošetrovanie, udržiavanie a ochrana stromovej vegetácie; ak nie je možnosť obísť koreňový priestor dreviny, výkopové práce sa musia v tomto priestore vykonávať ručne a nesmú sa viesť bližšie ako 2,5 m od päty kmeňa stromu; vzdialenosť uloženia inžinierskych sietí od drevín musí byť podľa platných STN z dôvodu predchádzania negatívnych zásahov do zelene počas údržby zariadení.

- Požiadavky vyplývajúce najmä zo záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany, ochrany pred povodňami, civilnej ochrany obyvateľstva.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. Podporovať opatrenia na vodných tokoch z hľadiska ochrany pred povodňami, úpravy pred vybrežovaním vôd, stabilizácia koryta na tokoch a realizovať ochranné technické opatrenia na monitorovaných lokalitách v rámci riešeného územia obce Mužla.
2. V záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade so Zákonom č.7/2010 Z.z o ochrane pred povodňami. Potenciálnu protipovodňovú ochranu navrhovaných rozvojových zámerov si musí žiadateľ - investor zabezpečiť na vlastné náklady, spolu s príslušnou projektovou dokumentáciou. Protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov.
3. V rozvojových plochách určených pre obytnú výstavbu riešiť ukrytie obyvateľstva v JÚBS, v zmysle príslušných predpisov:
 - zákona NR SR č. 42/1994 o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov,
 - vyhlášky MV SR č. 533/2006 o ochrane obyvateľstva pri výrobe, preprave, skladovaní a manipulovaní s nebezpečnými látkami v znení neskorších predpisov,
 - vyhlášky MV SR č. 297/199 Z.z. o stavebno-technických požiadavkách na stavby a technických podmienkach zariadení vzhľadom na požiadavky civilnej ochrany v znení neskorších predpisov,
 - vyhlášky MV SR č. 314/98 Z.z. hospodárenie s materiálom civilnej ochrany v znení neskorších predpisov,
 - vyhlášky MV SR č. 388/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany,
 - v objektoch určených pre funkciu bývania, občianskej vybavenosti, rekreácie a podnikateľských aktivít riešiť ochranu obyvateľstva ukrytím v JÚBS v zapustených, polozapustených priestoroch a v technickom prízemí domov v zmysle vyhlášky 532/2006.
4. Z hľadiska potrieb požiarnej ochrany je nutné:

- pri realizácii rozvojových zámerov riešiť požiadavky na zabezpečenie požiarnej vody pre stavby v súlade s vyhláškou MV SR č. 699/2004 Z.z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov,
- pri zmene funkčného využitia územia riešiť požiadavky vyplývajúce zo záujmov požiarnej ochrany v súlade so zákonom NR SR č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarom a súvisiacimi predpismi,
- zásobovanie požiarou vodou riešiť z miestnej verejnej vodovodnej siete z požiarnej hydrantov, potrebu požiarnej vody stanoviť v zmysle STN 92 0400 PBS Zásobovanie vodou na hasenie požiarov, pričom uvedená potreba požiarnej vody bude zabezpečená z vonkajších podzemných hydrantov.

- Požiadavky na riešenie priestorového usporiadania a funkčného využitia územia obce s prihliadnutím na historické, kultúrne, urbanistické a prírodné podmienky územia, vrátane požiadaviek na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. Formovať sídlo ako kompaktný celok (v rámci zastavaného územia) s prirodzenou gradáciou k ťažisku sídla.
2. Riešiť výstavbu nových domov tak, aby bolo možné uspokojiť nielen žiadateľov z titulu prirodzeného prírastku, ale i žiadateľov z okolia.
3. Vytvoriť územnú rezervu pre IBV a HBV z titulu nepredvídateľných rozvojových tendencií (migrácia za pracovnými príležitosťami a pod.).
4. V rámci ÚPN obce definovať funkčno-priestorové riešenie celkovej koncepcie rozvoja sídla k návrhovému obdobiu, ako aj návod k priestorovému riešeniu v ponávrhovom období - dlhodobý zámer územného rozvoja.
5. Nové ulice formovať v zmysle optimálnej šírky bez dopravných závad, t.j. musia byť prejazdné a spĺňať všetky kritériá, rozvoj inžinierskych sietí, odstavné plochy, účinná prepravná šírka. V rámci uličných priestorov riešiť aj koridor pre peší pohyb, riešiť peší pohyb a cyklistickú dopravu zvlášť medzi obcou a rekreačnými areálmi.
6. Pre zabezpečenie optimálneho rozvoja jednotlivých častí sídla vytvoriť regulačné podklady (napr. vo forme spracovania urbanisticko-architektonických štúdií, zastavovacích štúdií a pod.) a vytvárať predpoklady pre realizačné zámery.
7. Pri novej výstavbe rešpektovať a nadväzovať na historicky vytvorenú sídelnú štruktúru s cieľom dosiahnuť vzájomnú funkčnú a priestorovú previazanosť pri zachovaní identity a špecifickosti pôvodného osídlenia.
8. Rešpektovať architektonické a prírodné hodnoty.
9. Navrhnuť spôsob rozčlenenia monoblokov ornej pôdy na menšie celky s cieľom obnoviť pôvodnú mozaikovitosť poľnohospodárskej krajiny a tým eliminovať rozkladné, deštruktívne a erózne procesy a zvýšiť tak ekologickú stabilitu a malebnosť krajiny v súlade s návrhom pozemkových úprav.

- Požiadavky na riešenie bývania, občianskeho vybavenia, sociálnej infraštruktúry a výroby.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. Podporovať rozvoj malého a stredného podnikania.
2. Podporovať rozvoj výroby a podnikania v bývalých areáloch PD.
3. Vytvoriť predpoklady pre vznik ovocných sádov s typickými rajovými odrodami, vytvoriť územno-priestorové predpoklady pre chov včiel v súlade so zachovaním ekostabilizačných prvkov v krajine;
4. Podporovať rozvoj agroturistiky, rekreačnej turistiky, cykloturistiky a rybolovu na mŕtvych ramenách a kanáloch.
5. Vytvárať podmienky pre udržanie a rozvoj miestnych tradícií a kultúrneho dedičstva.

- Požiadavky z hľadiska životného prostredia prípadne určenie požiadaviek na hodnotenie z hľadiska predpokladaných vplyvov na životné prostredie.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. Zabezpečiť okamžité zastavenie likvidácie povrchových rigolov a ich ochranu a údržbu.
2. Zabezpečiť celoplošné napojenie obce na kanalizačnú sústavu.
3. Vypracovať plán a harmonogram rekultivácie divokých skládok odpadu na monitorovaných lokalitách.
4. V oblastiach so zvýšeným radónovým rizikom aplikovať pri výstavbe objektov individuálnej bytovej a hromadnej výstavby protiradónové opatrenia.
5. Rešpektovať pásma hygienickej ochrany vodných zdrojov, pásma hygienickej ochrany poľnohospodárskych družstiev, ochranné pásma dopravných a technických zariadení.
6. Rešpektovať zákon o vodách č. 364/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, Zákon č. 7/2010 o ochrane pred povodňami a príslušné platné normy STN 75 2102 "Úpravy riek a potokov" a pod.
7. V zmysle metodiky Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja navrhnúť územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení, ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy na sídelné prostredie obce Mužla a tiež na celé riešené územie obce v nasledovnom členení .
 - a) Opatrenia voči častejším a intenzívnejším vlnám horúčav;
 - b) Opatrenia voči častejšiemu výskytu silných vetrov a víchríc;
 - c) Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha;
 - d) Opatrenia voči častejšiemu výskytu intenzívnych zrážok;

- Osobitné požiadavky z hľadiska ochrany poľnohospodárskeho pôdneho a lesného fondu.

Požiadavky a ciele riešenia:

1. V návrhu riešenia pri rozvoji obce a výrobnopodnikateľských zón uprednostniť polohy s horšou kvalitou pôdy - nižšou produkčnou schopnosťou.
2. Prehľad a zloženie poľnohospodárskej pôdy podľa BPEJ v katastrálnom území je potrebné spracovať graficky vo výkresovej časti v M 1: 10 000.
3. Pri poľnohospodárskej pôde chrániť prvé štyri skupiny BPEJ v území podľa zákona č.220/2004 Z.z. a podľa neho realizovať rozvojové zámery v území. Rešpektovať celistvosť honov, rozvoj riešiť arondáciou.
4. Pri lesnej pôde - dbať na ochranu lesnej pôdy, dodržiavať LHP a rešpektovať ochranné pásma lesa.

1. GRAFICKÁ ČASŤ –prieskumy a rozborý

Podkladom grafickej časti budú katastrálne mapy doplnené výškopisom z dôvodu členitosti terénu so zakreslením celého katastra obce.

1.	Výkres širších vzťahov	M 1:50 000
2.	KEP /krajinnookologický plán/ -ÚSES	M 1:10 000
3.	KEP /krajinnookologický plán/ - stresové javy a zdroje	M 1:10 000
4.	KUR /komplexný urbanistický rozbor/	M 1:2000
5.	STS / stavebnotechnický stav/	M 1:2000
6.	GIS/generel inžinierskych sietí/	M 1:2000

22. Dokladová řast'